

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра прикладної лінгвістики

«Допущена до захисту»

Завідувач кафедри

 Ніна ФІЛІПОВА

«23» червня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
на тему:

Розробка електронного посібника з лінгвокультурології: «Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та україномовних ЗМІ»

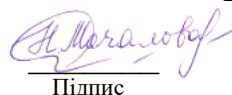
Виконав: студентка групи 4721
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
спеціальності В 11 Філологія
спеціалізації В 11.10 Прикладна лінгвістика
Освітньої програми ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Підпис

Спічак Н.С.
(ім'я, прізвище)

Керівник роботи:

Підпис

Мочалова Н.С.
(ім'я, прізвище)

Миколаїв – 2026р

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
Філологічний факультет

Кафедра прикладної лінгвістики

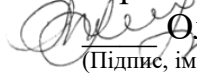
Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність В 11 Філологія, **спеціалізація** В 11.10 Прикладна лінгвістика

Освітня програма ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Ольга ДАНИЛЬЧУК
(Підпис, ім'я, прізвище)

«23» червня 2026 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студент(ці) Спічак Наталії Сергіївни

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. **Тема роботи:** Розробка електронного посібника з лінгвокультурології: «Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та українomовних ЗМІ»

2. Керівник роботи Мочалова Наталія Степанівна ст. викладач, доцент НУК
Прізвище, ім'я, по батькові керівника, наукова ступінь, посада

Затверджені наказом ректора № 216-УЧ від « 03 » березня 2026 року.

3. **Термін подання роботи:** « 17 » червня 2026 року.

4. **Вихідні дані по роботі:** розробити електронний посібник з лінгвокультурології на основі виявлення, систематизації та порівняльного аналізу прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в заголовках англomовних та українomовних ЗМІ.

5. **Перелік питань, що підлягають розробці** (найменування розділів)

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження прагматичних аспектів вербалізації збройного конфлікту в медіа.

Розділ 2. Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в заголовках англomовних та українomовних ЗМІ

Розділ 3. Створення електронного навчального посібника з лінгвокультурології

6. **Перелік презентаційних матеріалів:** презентаційний файл Спічак Н_Кваліфікаційна робота_2026.pptx (складається з 19 слайдів); демонстраційний файл з прикладною розробкою: <https://sites.google.com/view/pragmatic-aspects-of-headlines>

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Мочалова Н.С., ст. викладач, доцент НУК	10.09.25	10.12.25
2	Мочалова Н.С., ст. викладач, доцент НУК	20.12.25	10.03.26
3	Мочалова Н.С., ст. викладач, доцент НУК	10.02.26	10.05.26

8. Дата видачі завдання «10» вересня 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір і теми випускної кваліфікаційної роботи, укладання бібліографії за обраною темою; опрацювання наукової і навчальної літератури за обраною темою	04.09.2025	виконано
2.	Укладання плану-проспекту роботи.	15.09.25	виконано
3.	Збирання, аналіз, систематизація фактичного матеріалу до досліджуваної теми	15.10.25	виконано
4.	Написання тексту «Вступу»	30.10.25	виконано
5.	Написання тексту 1 розділу	15.12.25	виконано
6.	Написання тексту 2 розділу	01.03.26	виконано
7.	Написання тексту 3 розділу і загальних «Висновків»	01.05.26	виконано

8.	Подання чернетки повного тексту роботи керівникові. Доопрацювання тексту роботи згідно з зауваженнями керівника	15.05.26	виконано
9.	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	08.06.26	виконано
10.	Доопрацювання повного тексту, подання оформленої за чинними вимогами випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі прикладної лінгвістики	15.06.26	виконано
11.	Отримання відгуку керівника	17.06.26	виконано
12.	Отримання рецензії	17.06.26	виконано
13.	Подання повного пакету документів, що супроводжують дипломну роботу	17.06.26	виконано
14.	Отримання допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту	18.06.26	виконано

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Спічак Н.С.

(ім'я, прізвище)

Мочалова Н.С.

(ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

Розробка електронного посібника з лінгвокультурології: «Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та українomовних ЗМІ».

Дипломну роботу присвячено дослідженню прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в заголовках англomовних та українomовних ЗМІ, а також розробці електронного навчального посібника з лінгвокультурології на основі отриманих результатів. У роботі узагальнено теоретико-методологічні засади дослідження медіадискурсу, прагматики заголовка та лексико-семантичних особливостей вербалізації збройного конфлікту. Розроблено п'ятипараметричну модель аналізу заголовка (номінація конфлікту, номінація учасників, тип лексики, синтаксична організація, прагматична функція), яка стала методологічною основою дослідження.

Емпіричну базу дослідження становить корпус із 235 заголовків, відібраних із шести медіавидань: трьох англomовних (BBC, The New York Times, Fox News) та трьох українomовних («Суспільне», «Українська правда», ТСН.ua), що висвітлюють російсько-українську війну та ізраїльсько-палестинський конфлікт у період 2023–2025 років. Здійснено кількісний та якісний аналіз прагматичних стратегій кожного медіа, виявлено спільні риси та відмінності між англomовними й українomовними ЗМІ. Доведено, що вибір мовних засобів у заголовках є прагматично вмотивованим і залежить від ідеологічної позиції видання, відстані до конфлікту, типології медіа та цільової аудиторії. На основі результатів дослідження розроблено електронний навчальний посібник з лінгвокультурології на платформі Google Sites. Посібник містить теоретичний блок, практичні завдання на основі реальних заголовків та рекомендації щодо впровадження в освітній процес.

Ключові слова: медіадискурс, прагматичні стратегії, заголовок, номінація конфлікту, номінація учасників, електронний навчальний посібник, лінгвокультуролог.

SUMMARY

Development of an Electronic Textbook on Linguoculturology: "Pragmatic Aspects of Verbalizing Armed Conflict in English and Ukrainian Media."

The thesis is devoted to the study of pragmatic strategies for verbalizing armed conflict in the headlines of English-language and Ukrainian-language media, as well as the development of an electronic textbook in linguoculturology based on the obtained results.

The work summarizes the theoretical and methodological foundations of media discourse research, the pragmatics of headlines, and the lexical-semantic features of armed conflict verbalization. A five-parameter model for headline analysis (conflict nomination, participant nomination, type of vocabulary, syntactic organization, pragmatic function) was developed, which served as the methodological basis of the study.

The empirical basis of the study is a corpus of 235 headlines selected from six media outlets: three English-language (BBC, The New York Times, Fox News) and three Ukrainian-language (Suspilne, Ukrainska Pravda, TSN.ua), covering the Russian-Ukrainian war and the Israeli-Palestinian conflict in the period 2023–2025. A quantitative and qualitative analysis of the pragmatic strategies of each media outlet was carried out, and common features and differences between English-language and Ukrainian-language media were identified. It has been proven that the choice of linguistic means in headlines is pragmatically motivated and depends on the ideological position of the publication, distance from the conflict, media typology, and target audience. Based on the research results, an electronic textbook in linguoculturology was developed on the Google Sites platform. The textbook contains a theoretical block, practical tasks based on real headlines, and recommendations for implementation in the educational process.

Keywords: media discourse, pragmatic strategies, headline, conflict nomination, participant nomination, electronic textbook, linguoculturology.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАГМАТИЧНИХ АСПЕКТІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В МЕДІА.....	13
1.1. Медіадискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження.....	13
1.2. Прагматичний вимір медійного заголовка.....	16
1.3. Вербалізація збройного конфлікту: лексико-семантичний аспект.....	22
1.4. Типологія ЗМІ та обґрунтування методології дослідження.....	26
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В ЗАГОЛОВКАХ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ ЗМІ.....	30
2.1. Параметри аналізу заголовків та корпус дослідження.....	30
2.2. Прагматичні стратегії в заголовках англomовних ЗМІ.....	31
2.3. Прагматичні стратегії в заголовках українomовних ЗМІ.....	39
2.4. Порівняльний аналіз англomовних та українomовних ЗМІ.....	46
РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ.....	51
3.1. Концептуальна модель електронного посібника з лінгвокультурології.....	51
3.2. Організація контенту, навігація та технічне забезпечення веб-ресурсу.....	57
3.3. Рекомендації щодо впровадження посібника в освітній процес.....	58
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний медіапростір характеризується безпрецедентною інтенсивністю інформаційних потоків, серед яких заголовки новин виконує не лише номінативну, а й глибоко прагматичну функцію, формуючи перше, а часто й вирішальне враження про подію. Особливої ваги це твердження набуває в контексті висвітлення збройних конфліктів, коли мовні засоби стають інструментом інтерпретації, розподілу відповідальності та формування образу «свого» й «чужого». Заголовки провідних медіа – від британського суспільного мовника BBC до українського інформаційно-розважального ТСН – не просто інформують, але й оцінюють, маніпулюють, консолідують або ж драматизують події, вдаючись до евфемізмів, дисфемізмів, пасивних конструкцій та інших прагматичних маркерів.

Актуальність обраної теми зумовлена кількома чинниками. По-перше, активна фаза російсько-української війни (з 2022 року) та загострення ізраїльсько-палестинського конфлікту (з жовтня 2023 року) створили потужний масив медійного матеріалу, який потребує системного лінгвістичного осмислення. По-друге, попри значну кількість досліджень, присвячених окремим аспектам медіадискурсу, комплексний порівняльний аналіз прагматичних стратегій англomовних та україномовних медіа на матеріалі двох різних конфліктів залишається недостатньо розробленим. По-третє, результати такого аналізу мають не лише теоретичне, а й прикладне значення, оскільки можуть бути використані для розвитку медіаграмотності та критичного мислення студентів-філологів та журналістів, що й зумовило створення електронного навчального посібника.

Теоретичним підґрунтям роботи стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців з медіалінгвістики (Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов, Т. ван Дейк), прагмалінгвістики (Дж. Остін, Дж. Серль, Г. Грайс), теорії мовленнєвих актів та імплікатури, а також дослідження з вербалізації збройного конфлікту (І. В. Царьова, Н. В. Кондратенко, Н. Крамар). Окремі аспекти висвітлення війни

в медіа розглядали О. Білик, В. Ганзін, А. А. Іщук, однак комплексного порівняльного аналізу прагматичних стратегій шести медіа (трьох англomовних та трьох україномовних) на матеріалі двох конфліктів досі не було проведено.

Об'єктом дослідження є медійні заголовки англomовних та україномовних видань, що висвітлюють збройні конфлікти, зокрема російсько-української війни та ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Предмет дослідження становлять прагматичні стратегії вербалізації збройного конфлікту в заголовках, зокрема номінація конфлікту та його учасників, тип лексики (евфемізми, дисфемізми, неологізми), синтаксична організація заголовків та їхня прагматична функція.

Мета дослідження полягає у виявленні, систематизації та порівняльному аналізі прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в заголовках англomовних та україномовних ЗМІ, для розробки електронного навчального посібника з лінгвокультурології. на основі цих результатів.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1. Узагальнити теоретичні засади дослідження медіадискурсу, прагматичного потенціалу заголовка та лексико-семантичних особливостей вербалізації збройного конфлікту.
2. Визначити параметри аналізу заголовків (номінація конфлікту, номінація учасників, тип лексики, синтаксична організація, прагматична функція) та сформувати дослідницький корпус.
3. Здійснити кількісний та якісний аналіз прагматичних стратегій у заголовках трьох англomовних медіа (BBC, The New York Times, Fox News) щодо російсько-української війни та ізраїльсько-палестинського конфлікту.
4. Провести аналогічний аналіз заголовків трьох україномовних медіа («Суспільне», «Українська правда», ТСН.ua).
5. Виконати порівняльний аналіз прагматичних стратегій англomовних та україномовних ЗМІ, виявити спільні риси та відмінності.

6. Розробити на основі отриманих результатів електронний навчальний посібник з лінгвокультурології з використанням платформи Google Sites.

Джерельна база дослідження. Матеріалом дослідження слугував корпус із 235 заголовків, відібраних методом суцільної вибірки з шести медіавидань: трьох англomовних – BBC, The New York Times, Fox News (по 40 заголовків кожне, з яких 20 присвячено російсько-українській війні та 20 – ізраїльсько-палестинському конфлікту), а також трьох україномовних – «Суспільне Новини», «Українська правда» (по 40 заголовків кожне) та ТСН.ua (35 заголовків). Хронологічні межі дослідження охоплюють період 2023–2025 років, що забезпечує репрезентативність матеріалу та змогу простежити динаміку прагматичних стратегій.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв’язання поставлених завдань використано комплекс загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів. До загальнонаукових належать: описовий метод – для формування корпусу та його первинної систематизації; аналіз і синтез – для опрацювання теоретичних джерел, узагальнення підходів і формулювання дефініцій; класифікація та кількісний метод – для систематизації мовних явищ за п’ятьма параметрами та визначення частотності стратегій. Спеціальні лінгвістичні методи охоплюють: функційний метод із контекстуально-інтерпретаційним аналізом – для встановлення комунікативної інтенції, іллокутивної сили, імплікатур та прагматичного ефекту (інформування, атракція, оцінювання, спонукування); компонентний аналіз як елемент структурного методу – для виявлення семантичної глибини номінацій через диференційні ознаки (що дає змогу вивчити евфемізацію, дисфемізацію та семантичні зсуви); критичний дискурс-аналіз (КДА) як методологічний підхід – для виявлення ідеологічних стратегій, номінації конфлікту та учасників, механізмів мовного впливу й прихованих оцінних сенсів у медійних заголовках.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– здійснено комплексний порівняльний аналіз прагматичних стратегій шести медіа (трьох англomовних і трьох україномовних) на матеріалі двох різних збройних конфліктів;

– запропоновано п'ятипараметричну модель аналізу заголовка (номінація конфлікту, номінація учасників, тип лексики, синтаксична організація, прагматична функція);

– виявлено кількісні та якісні відмінності у використанні дисфемізмів, евфемізмів, пасивних конструкцій та різних прагматичних функцій між англomовними й україномовними медіа;

– розроблено електронний навчальний посібник з лінгвокультурології на основі результатів аналізу реальних медійних заголовків, що охоплює теоретичний блок, практичні завдання.

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні та систематизації теоретичних засад дослідження медіадискурсу, прагматики заголовка та вербалізації збройного конфлікту; у розробленні параметричної моделі аналізу заголовка, яка може бути застосована до інших типів медіатекстів; у виявленні кореляції між типологією медіа (суспільний мовник, якісна преса, ангажоване комерційне медіа) та їхніми прагматичними стратегіями.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані в лекційних курсах з медіалінгвістики, критичного дискурс-аналізу, прагмалінгвістики, лінгвокультурології, а також у практикумі з англійської та української мови (розділ «Мова ЗМІ»). Створений електронний посібник (доступний за посиланням: <https://sites.google.com/view/pragmatic-aspects-of-headlines>) може бути впроваджений в освітній процес закладів вищої освіти для формування медіаграмотності та критичного мислення студентів-філологів, журналістів, соціологів, а також для самостійної роботи студентів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи висвітлені у статтях:

1. Спічак Н.С. Вербалізація збройного конфлікту в медіадискурсі: лексико-семантичний аспект // Прикладна лінгвістика – 2026: проблеми і рішення :

матеріали XXII всеукр. наук.-метод. конференції молодих науковців / відп. за вип. Н. М. Філіппова. – Миколаїв : НУК, 2026. – С. 104–106.

2. Спічак Н.С. Медіадискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження // Актуальні напрями досліджень молодих учених в іншомовному просторі : зб. матеріалів XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрів, аспірантів (Житомир, 23 квітня 2026 р.). – Житомир : Житомирська політехніка, 2026. – С. 103–106.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (50 позицій) та додатків (зведені таблиці з аналізованими заголовками англomовних та україномовних ЗМІ, аналіз цих заголовків, доступ до посібника, ключі до вправ для самостійної роботи в електронному посібнику). У першому розділі охарактеризовано теоретико-методологічні засади дослідження медіадискурсу, прагматики заголовка та вербалізації збройного конфлікту. Другий розділ присвячено практичному аналізу прагматичних стратегій англomовних та україномовних ЗМІ, а також їх порівнянню. Третій розділ містить опис концепції, структури та методичного наповнення електронного навчального посібника, а також рекомендації щодо його впровадження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАГМАТИЧНИХ АСПЕКТІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В МЕДІА

1.1. Медіадискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження

Сучасне інформаційне середовище швидко трансформується, що зумовлює появу нових об'єктів лінгвістичного аналізу. Мова масової комунікації є складною системою, що формує смисли та забезпечує інтерпретацію подій у процесі комунікації. У сучасному мовознавстві вивчення цих явищ закріпилося за медіалінгвістикою – міжгалузевою гуманітарною дисципліною, яка сформувалась наприкінці ХХ ст., та досліджує функціонування мови в медіа, ключовими категоріями якої є медіатекст і медіадискурс. [34, с. 98]. Саме тому вивчення медіадискурсу набуває особливої актуальності: воно дає змогу зрозуміти, як мовні засоби впливають на суспільну свідомість і формують сприйняття реальності.

У сучасній лінгвістиці медіадискурс посідає центральне місце, адже ЗМІ дедалі активніше впливають на громадську думку та інтерпретацію подій. У межах антропоцентричної парадигми мова розглядається вже не як система знаків, а як живий інструмент соціальної взаємодії, що функціонує в конкретних комунікативних умовах. У цьому контексті медіадискурс постає як особлива форма мовної діяльності, нерозривно пов'язана з позамовною дійсністю. Досліджуючи сутність медіадискурсу, варто зазначити, що саме поняття дискурсу є складним та багатовимірним явищем серед низки гуманітарних наук (лінгвістики, філософії, соціології, психології тощо). У лінгвістиці це поняття використовується досить широко, та не має єдиного загальноприйнятого тлумачення серед науковців. У широкому розумінні дискурс – це процес мовленнєвої діяльності, що формується під впливом соціального контексту й враховує прагматичні аспекти комунікації (намірів учасників, їхні соціальні ролі, умови спілкування).

На думку українського вченого Ф. С. Бацевича, дискурс – це «тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву, відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників [...], що має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» [5, с. 138]. Це визначення акцентує увагу на діяльнісному та стратегічному характері дискурсу, що особливо важливо для аналізу медіа, де кожне висловлювання підпорядковане певній меті. З цією думкою перегукується позиція нідерландського мовознавця Тен ван Дейка, який розуміє дискурс як форму мовленнєвої діяльності, що охоплює усне й писемне мовлення, функціонує в межах певного соціального контексту та реалізує комунікативну взаємодію між учасниками, відображаючи їхні знання, переконання й соціальні відносини [50, с. 1–2]. У «Словнику медіа та комунікацій» Марсель Данезі визначає дискурс у трьох основних значеннях: ужиток мови, серйозну дискусію та специфічний стиль мовлення й письма. Особливої ваги це визначення набуває через концепцію Мішеля Фуко, згідно з якою дискурс є формою влади, що закріплює в мові ідеї, які сприймаються як істина. Сучасне розуміння дискурсу охоплює також невербальні види комунікації [11, с. 98]. Підсумовуючи думки та твердження дослідників, можна дійти висновку, що дискурс – це не просто сукупність речень, а складний комунікативний процес, що поєднує в собі соціальний контекст, роботу людської свідомості та систему знаків. Саме такий багатогранний підхід стає теоретичним фундаментом для вивчення медіадискурсу як специфічної форми спілкування в масовій комунікації. Оскільки медіадискурс перебуває на перетині багатьох галузей, він цікавить лінгвістів різних напрямів – від прагматики та соціолінгвістики до критичного аналізу дискурсу. Така міждисциплінарність цілком закономірна, адже повноцінно осягнути природу медіа неможливо без залучення здобутків психології, культурології, чи навіть географії. Водночас у науковій літературі досі відсутнє єдине універсальне визначення медіадискурсу, що пояснюється саме його складною міждисциплінарною природою.

У сучасному мовознавстві дедалі більше уваги приділяють масовій комунікації – як через внутрішній розвиток лінгвістики, так і через практичні потреби (розробка методів аналізу медійних текстів, моніторинг тенденцій, протидія маніпуляціям). У цьому контексті ключовими поняттями є медіадискурс та медіатекст. Медіадискурс є одним з провідних об'єктів дослідження в сучасному медіапросторі, оскільки відображає не лише комунікативно-інформаційні, а й політичні, економічні та культурні процеси. У вузькому розумінні – це тип мовленнєвої діяльності в ЗМІ, спрямований на формування аудиторії. За визначенням українського мовознавця Д. Ю. Сизонова, медіадискурс – це «глобальна універсальна категорія сучасного комунікативно-інформаційного дискурсу, яка виступає певним тлом та в якому відбиваються актуальні настрої суспільства в різних сферах діяльності [...], а також динамічні інноваційні процеси, як-от, лексичні новотвори, семантичні неологізми, «реанімовані» архаїзми, перифрази, запозичення з інших мов» [24, с. 389]. Тож, медіадискурс постає не лише як відображення суспільних настроїв, а й як активне середовище мовних інновацій, що робить його особливо цінним об'єктом для лінгвістичного спостереження. Медіадискурс вивчають у межах різних наукових підходів: у психології акцент на механізмах сприйняття та маніпуляції, у соціології – на впливі слова на суспільні верстви, у політології – на ідеологічній сутності тощо. Особливе місце виділяється комунікативному підходу, який виокремлює здатність медіадискурсу не лише відображати події, а й інтерпретувати їх, впливаючи на аудиторію. Будучи одним із різновидів дискурсу, варто знати, чим саме цей тип відрізняється від інших. Л. І. Шевченко та Д. Ю. Сизонов виокремлюють низку характерних ознак медіадискурсу. До них належать: групова співвіднесеність (адресант поділяє погляди своєї групи), публічність (орієнтація на масового адресата), полемічна зорієнтованість (створення підґрунтя для дискусії), інсценування та масова спрямованість (одночасний вплив на різні групи реципієнтів), а також інформаційна глобальність, всеохопність і прецедентне місце в геокультурній карті світу [35, с. 41]. У типології медіадискурсу існує два підходи: вузький (як специфічний тип

діяльності для масмедіа) та широкий (як будь-який дискурс, реалізований у масовій комунікації) [35, с. 41–42].

Центральною категорією медіадискурсу є медіатекст. Деякі дослідники дотримуються думки, в якій дискурс та текст ототожнюють, що є дискусійною темою. Постає питання: у чому полягає відмінність між дискурсом та текстом? Розмежування понять бере свій початок завдяки французькій школі дискурсу, зокрема працям Е. Бенвеніста, М. Пешо, П. Серіо П Шародо та інших. Як зазначає І. В. Шевченко, саме Е. Бенвеніст надав слову «дискурс» термінологічного значення, визначивши його як «мовлення, привласнене мовцем», або «усіляке висловлювання, яке зумовлює наявність комунікантів та наміри адресанта впливати на співрозмовника» [32, с. 284]. П. Шародо розуміє текст як зорове втілення мовлення, неповторний результат, що залежить від мовця та умов створення. Водночас текст перетинається з багатьма дискурсами, кожен із яких належить до певного жанру й співвідноситься з конкретною комунікативною ситуацією [32, с. 284]. Таким чином, текст і дискурс пов'язані причинно-наслідково: текст є продуктом дискурсивної діяльності. У сфері масової комунікації поняття тексту розширюється. Як зазначає Д. Ю. Сизонов, медіатекст – це «різномірнева структура, що об'єднує вербальні, візуальні, аудіовізуальні та інші компоненти в єдиному смисловому просторі, орієнтованому на масову аудиторію» [24, с. 391]. Важливою характеристикою медіатексту є його мовна динамічність (лексичні інновації, авторські неологізми, мовні кліше). Отже, медіатекст – це різновид тексту з вираженою прагматичною спрямованістю, а медіадискурс постає як зв'язний текст у сукупності з екстралінгвальними чинниками.

1.2. Прагматичний вимір медійного заголовка

Якщо в попередньому підрозділі медіадискурс розглядався як цілісне явище, то в цьому фокус зміщується на заголовок як його ключову структурну одиницю. У перенасиченому інформаційному просторі заголовок виконує не лише номінативну функцію, а й слугує засобом привернення уваги, саме в ньому

найвиразніше реалізується прагматичний потенціал медіадискурсу. У словнику термінів та понять Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач та Д. Ю. Сизонов трактують заголовки як «графічно виділену частину медійного тексту, його назву», у якій «вміщена основна ідея та авторський задум». Медійні заголовки поділяються на інформаційні, аналітичні, проблемні, риторичні, спонукальні, питальні, описові, асоціативні [34, с. 57].

З розвитком журналістики роль заголовка помітно зросла, адже збільшення кількості видань загострило конкуренцію за увагу аудиторії. Із поширенням Інтернету ця проблема набула ще більшої актуальності. Як зазначає О. О. Гусак, 60–80% користувачів отримують інформацію лише із заголовків, не читаючи повного тексту новини [10, с. 70]. Вона підкреслює, що заголовки інтернет-ЗМІ мають низку особливостей, зумовлених користувачами та вимогами онлайн-читання. Ефективні заголовки повинні бути короткими (до 7 слів або 40–60 символів), містити активні дієслова, уникати зайвої деталізації та незрозумілих скорочень, відповідати на базові питання («Хто?», «Що зробив?», «Де?», «Коли?»), містити ключові слова й давати зрозуміти читачеві, про що йтиметься у тексті. Важливим є і позиція логічного наголосу на початку заголовка для підвищення його ефективності в пошукових системах [10, с. 71]. Таким чином, цифрове середовище не лише змінило структуру, а й посилює прагматичне навантаження заголовка.

У сучасній лінгвістичній парадигмі медіатекст розглядається як інтенційне та ситуаційно зумовлене явище, спрямоване на досягнення певного комунікативного ефекту. У цьому контексті важливою є теорія мовленнєвих актів Дж. Остіна. Як зазначає О. С. Червона, ця теорія ґрунтується на розумінні мовлення як інструмента реалізації дії [30, с. 2]. Відповідно до цієї концепції, будь-яке висловлювання має три рівні: локуцію, іллокуцію та перлокуцію [37; 49, с. 223]. Для медійного заголовка вирішальним є саме перлокутивний рівень, оскільки він спрямований на привернення уваги, емоційне реагування та стимулювання читання. Подальший розвиток цієї теорії здійснив Дж. Серль, який систематизував іллокутивні акти, виокремивши асертиви, директиви,

комісиви, експресиви та декларативи [49, с. 223]. Різні типи медіа (якісна преса, таблоїди, аналітичні видання тощо) використовують різні іллокутивні стратегії, що безпосередньо впливає на характер їхніх заголовків.

Поряд із теорією мовленнєвих актів важливе місце займає теорія імплікатури Г. Грайса, яка пояснює механізми прихованого смислу. Учений сформулював принцип кооперації, що реалізується через чотири максими (рис.1.1): кількості (висловлювання має стільки інформації, скільки потрібно), якості (говорити правду), відношення (відповідає темі спілкування) та способу вираження (чітко висловлювання) [47; 48]. Саме свідоме порушення цих правил часто робить заголовки ефективнішим: недомовленість інтригує, а перебільшення – зачіпає емоції. У медіадискурсі часто спостерігається свідоме порушення цих максим. Так, порушення максими кількості проявляється в обіцянках «шокуючих подробиць», максими якості – у використанні неперевіраних тверджень, максими відношення – у додаванні нерелевантних деталей, а максими способу – у створенні двозначних конструкцій. Такі заголовки стимулюють доінтерпретацію та підсилюють залученість читача. Застосування теорії імплікатури до аналізу заголовків є особливо важливим, оскільки дозволяє виявити приховані механізми впливу на аудиторію.

Рис. 1.1. Максими спілкування Г.Грайса та їхнє порушення в медіазаголовках

Прагматичний потенціал заголовка найповніше розкривається через його функції. Як зазначають Н. Шулська та Р. Зінчук, у процесі розвитку журналістики функціональне навантаження заголовка поступово розширювалося: від номінативної (називної) функції, що лише позначала тему повідомлення, до інформаційної, яка відображає зміст матеріалу, та апеляційної, спрямованої на вплив на аудиторію й формування її ставлення до події. У сучасному медіапросторі особливого значення набуває атрактивна функція, пов'язана з приверненням уваги читача. Дослідниці також виділяють експресивно-оцінну функцію, що реалізується через емоційно забарвлені мовні засоби, та комунікативну, яка забезпечує первинне ознайомлення зі змістом і стимулює подальше читання [36, с. 222–224]. Аналогічну позицію фіксуємо також у працях Г. В. Микитів та Т. В. Попруги, які пропонують розрізняти внутрішні функції (номінативна, текстоутворювальна, ізоляції) та зовнішні (репрезентативна, рекламно-експресивна, організації уваги) [19, с. 224]. Зазначимо, що серед сучасних медіа ці функції не існують окремо, а реалізуються комплексно, що дозволяє заголовку одночасно інформувати, оцінювати та впливати на реципієнта. О. В. Фадеєва пропонує дещо інший погляд, виокремлюючи чотири функції англomовних газетних заголовків: інформативну (стисле повідомлення про зміст), оцінну (вираження ставлення автора), спонукальну (заклик до дії) та інтригувальну (привернення уваги без можливості попереднього висновку) [26, с. 136–137]. Спираючись на класифікацію В. Й. Здоровеги, заголовки за змістовим наповненням поділяються на п'ять основних типів: інформаційні, спонукально-наказові, проблемні, констатувально-описові та рекламно-інтригувальні [13, с. 235–236]. Такий поділ є важливим для нашого дослідження, оскільки безпосередньо корелює зі стратегіями мовного впливу.

Проте у межах сучасного медіадискурсу важливими є також стратегії та тактики мовного впливу. Як доводять В. В. Зірка, К. В. Вуколова та Я. В. Бедрич, дієслова переконання, обіцянки, звинувачення та захисту формують різні моделі інтерпретації реальності та сприяють поляризації образів «свого» і «чужого» [14,

с. 1]. Окреме місце займає мовна гра, яка, за Н. В. Акімовою, «привертає увагу і полегшує запам'ятовування, але водночас може маскувати іронічне ставлення автора та зменшувати серйозність проблеми» [1, с. 1]. Таким чином, мовні засоби виступають інструментом прихованого впливу на аудиторію.

Найвиразнішим і водночас найнебезпечнішим виявом прагматичного впливу є маніпулювання свідомістю. Як зазначає О. Ю. Рак, патогенний текст передбачає маніпулятивне управління свідомістю з негативним підґрунтям [20, с. 7]. Водночас В. В. Балабін та О. М. Бабіч трактують маніпуляцію як вплив через неповну або викривлену інформацію [2, с. 1]. Серед основних ознак такого впливу дослідники виділяють емоційний тиск, сенсаційність, звуження контексту та нав'язування безальтернативних висновків [2, с. 3]. Огляд сучасної наукової літератури засвідчує, що маніпулятивний потенціал медійних заголовків активно досліджують як зарубіжні, так і українські науковці. Найбільш релевантною є позиція Н. В. Кондратенко, яка виокремлює основні мовні засоби реалізації маніпуляції в заголовкових комплексах: абстрактні іменники широкого значення, суспільно-політичні терміни, лексеми з невизначеним значенням, жаргонізми та емоційно марковану лексику [16, с. 95–97], а також політичні штампи, кліше, перефрази, метафори, прецедентні тексти, числівники й переповідні конструкції [16, с. 98–101]. Характерно, що більшість із перелічених засобів апелює не до раціонального, а до емоційного сприйняття читача – і саме тому вони є такими дієвими в умовах інформаційної перевантаженості. Отже, маніпулятивний потенціал заголовка реалізується через широкий спектр мовних засобів – від лексики до синтаксису, – що робить його потужним інструментом впливу на масову свідомість.

У глобалізованому медіапросторі прагматика заголовка також залежить від соціокультурних чинників. Як зазначають Г. Вусик та О. Антонюк, політичний дискурс значною мірою опосередковується засобами масової комунікації [8, с. 4], а цифрові медіа застосовують таргетований вплив, адаптуючи повідомлення до конкретних аудиторій [14, с. 1]. Невипадково дослідниця Н. В. Акімова наголошує, що мовна гра часто слугує засобом маніпуляції, передаючи

приховані настанови й оцінки, тому її можна вважати одним із маркерів маніпулятивного впливу [1, с. 3].

Прагматичний потенціал заголовка реалізується через систему різнорівневих мовних засобів. Як зазначає Н. В. Леонова, заголовки виконують номінативну, інформативну, впливову, рекламну та розмежувальну функції, а їхні граматичні особливості впливають на сприйняття тексту [18, с. 56–57]. Серед синтаксичних засобів вона виокремлює номінативні конструкції, питальні речення та двоскладні структури, які по-різному впливають на залучення читача [18, с. 58]. Подібно Я. Гаврилова підкреслює значення окличних речень, звертань та пунктуації, що підсилюють емоційність і динаміку сприйняття. Лексико-стилістичні засоби, зокрема цитати, афоризми, фразеологізми та повтори, формують асоціативність заголовка [9, с. 130–133]. Аналогічне бачення фіксуємо також у дослідженні В. А. Котвицької, яка стверджує, що запозичена лексика в публіцистиці виконує експресивну функцію та функцію впливу, зокрема «маніпулювання свідомістю, створення стереотипів в отримувача інформації» [17, с. 248]. Своєю чергою, В. В. Ревенко, розглядаючи заголовки крізь призму теорії мовленнєвих актів, виокремлює три їхні основні типи: констатииви (ствердження фактів), директиви (спонукання до дії) та квеситиви (запитання) [21, с. 127–128]. Подібну інтерпретацію пропонує й О. В. Фадєєва, яка співвідносить інформативно-оцінну функцію із констативами, спонукальну – з директивами, а інтригувальну – з квеситивами [26, с. 137]. Окрім суто мовних засобів, важливу роль у формуванні прагматичного ефекту відіграють і паралінгвістичні компоненти, зокрема, як зазначає Н. В. Леонова (з посиланням на М. Крамаренко), експресивність заголовків підсилюється графічними засобами – розміром і типом шрифту, кольором та ілюстративним оформленням [18, с. 58].

Тож, прагматичний вплив заголовка є комплексним явищем, що охоплює синтаксичні конструкції (номінативні, питальні, окличні речення), пунктуаційні маркери (двокрапку, трикрапку, знаки питання та оклику), лексико-стилістичні

засоби (цитати, афоризми, фразеологізми, повтори, запозичення) та паралінгвістичні елементи (шрифт, колір, ілюстрації).

1.3. Вербалізація збройного конфлікту: лексико-семантичний аспект

Мова не лише відображає реальність, а й бере участь у її конструюванні, впливаючи на сприйняття учасників, причин і наслідків подій у медійному дискурсі. Водночас слід враховувати, що стратегії вербалізації конфлікту в різних медіапросторах не є тотожними. Українські ЗМІ, функціонуючи в умовах безпосередньої загрози, частіше використовують емоційно марковану лексику («ворог», «окупанти», «загарбники»), яка виконує консолідувальну функцію. Натомість англomовні медіа, здебільшого перебуваючи в позиції зовнішнього спостерігача, тяжіють до більш нейтральних номінацій («Russian forces», «conflict»), хоча повної об'єктивності така лексика також не забезпечує. У сучасних умовах цифрова медіасфера суттєво впливає на характер воєнної комунікації. Технологічний розвиток забезпечує швидке поширення інформації безпосередньо з місця подій, що, своєю чергою, актуалізує проблеми її верифікації, точності та мовного оформлення.

Особливо помітними ці процеси стають у період воєнних дій, коли мовна система демонструє підвищену динаміку: зростає кількість новотворів, змінюється семантика вже наявних одиниць, а нейтральна лексика часто поступається емоційно забарвленій. Як зазначає І. М. Демешко, «динаміка мовної системи [...] реалізується через переосмислення семантики неолексеми або способу творення нових слів, нове потрактування процесів, явищ, імплементацію інновацій як результату номінації» [12, с. 60]. Саме тому аналіз лексико-семантичних засобів, якими медіа вербалізують збройний конфлікт, дозволяє виявити приховані механізми впливу на масову свідомість. Поряд із появою нових слів, у медіа простежується й активне розмежування семантично близьких понять, яке в умовах війни набуває особливого значення. Слушно видається думка І. В. Царьової, яка стверджує, що «“вихід” військових термінів та позначень за межі сфери їх початкового застосування [...] свідчить про

формування нового лексичного пласта» [27, с. 804]. Яскравим прикладом семантичного розмежування є пара «військовий» / «воєнний»: перший термін пов'язаний зі структурою та організацією збройних сил (*військовий госпіталь, статут*), тоді як другий — із процесами та явищами війни (*воєнний стан, воєнні дії, воєнна операція*).

Будь-який військовий конфлікт є дуже чутливою темою, через що виникає проблема у правильному використанні мовних засобів та висвітленні таких подій. Як стверджує американський політолог Дж. Най, концепція «м'якої сили» полягає у здатності змінювати поведінку інших, щоб отримувати бажане. Він виокремлює три способи зробити це: примус, винагорода та привабливість [46]. Висвітлюючи воєнні події, медіа часто використовують мовні засоби, які пом'якшують сприйняття конфлікту. Одним із ключових інструментів тут є евфемізми: вони знижують негативну оцінку подій, виконують прагматичну функцію комунікативного балансу та забезпечують інтерпретаційну гнучкість. Наприклад, в українському медіадискурсі для позначення смерті окупантів використовують іронічні вислови «відправити на концерт Кобзона» або «виписати квиток до пекла». В англomовних медіа подібну функцію пом'якшення виконує слово «mission» у значенні бойової операції або бомбардування. Цікаво, що евфемізми в обох мовах виконують схожу функцію, але досягають її різними шляхами: українські – нерідко через іронію та гіркий гумор, англomовні – через нейтральність і термінологічну відстороненість. Поряд з евфемізмами існують дисфемізми, які, навпаки, посилюють негативну оцінку опонента і формують критичне ставлення аудиторії. Вони реалізуються через розмовну лексику, жаргонізми, вульгаризми, а також метафори, фразеологізми та мовну гру. Наприклад, на позначення Росії використовують слова «недокраїна» або «Оркостан» (від «орки» – алюзія на потворних істот із творів Дж. Р. Р. Толкіна, яких у сучасному дискурсі ототожнюють з російськими загарбниками).

Для вербалізації збройного конфлікту використовують неологізми, які позначають нові реалії, поняття, а також характеристики людей тощо.

Дослідниця І. В. Царьова зазначає, що неологізми також підкреслюють особливу характеристику їхніх авторів: «образність мислення, здатність переосмислення дійсності, велике почуття гумору, завдяки яким безперервно виникають нові метафори чи метонімії, та модифікацію значень уже наявних слів» [28, с. 111]. Деякі неологізми, які з'явилися ще за часів Революції Гідності та АТО, досі продовжують своє існування у слововжитку українців і під час повномасштабного вторгнення, наприклад, «сепари» та «ватники» в контексті колаборантів. Поширеними є й нові дієслівні утворення за моделлю основа іменника + суфікси -и-, -ива-, -ува- + -ти- (наприклад, «байрактарити», «джавелінити»), а також пейоративні номінації ворога («рашисти», «орки»). Окрему групу становлять слова з переосмисленим значенням: «бавовна» використовується на позначення вибухів на території Росії, «град» – як назва реактивної системи залпового вогню, а «приліт» – як влучання ракети або снаряда. В англomовному медіадискурсі, за спостереженнями Н. Крамар та О. Ільченко, неологізми поділяються на лексичні (нові слова для воєнних, економічних і політичних реалій, напр., «missile terrorism», «Putinflation»), семантичні (слова з новими значеннями, напр., «deputinization»), реактуалізовані («ruscism», «Ukraine fatigue») та гумористичні («orcs», «Putler», «NAFO») [45]. Ця різноманітність словотвірних моделей свідчить про те, що мова реагує на війну не хаотично, а системно – виробляючи нові засоби вираження відповідно до комунікативних потреб суспільства.

Важливим аспектом аналізу медіадискурсу є номінація учасників конфлікту, оскільки саме через систему найменувань формується уявлення про сторони протистояння. У межах критичного дискурс-аналізу це пояснюється концепцією «ідеологічного квадрата» Т. ван Дейка, що передбачає підкреслення позитивних характеристик «своїх» і негативних характеристик «чужих» [6, с. 34]. (рис. 1.2)

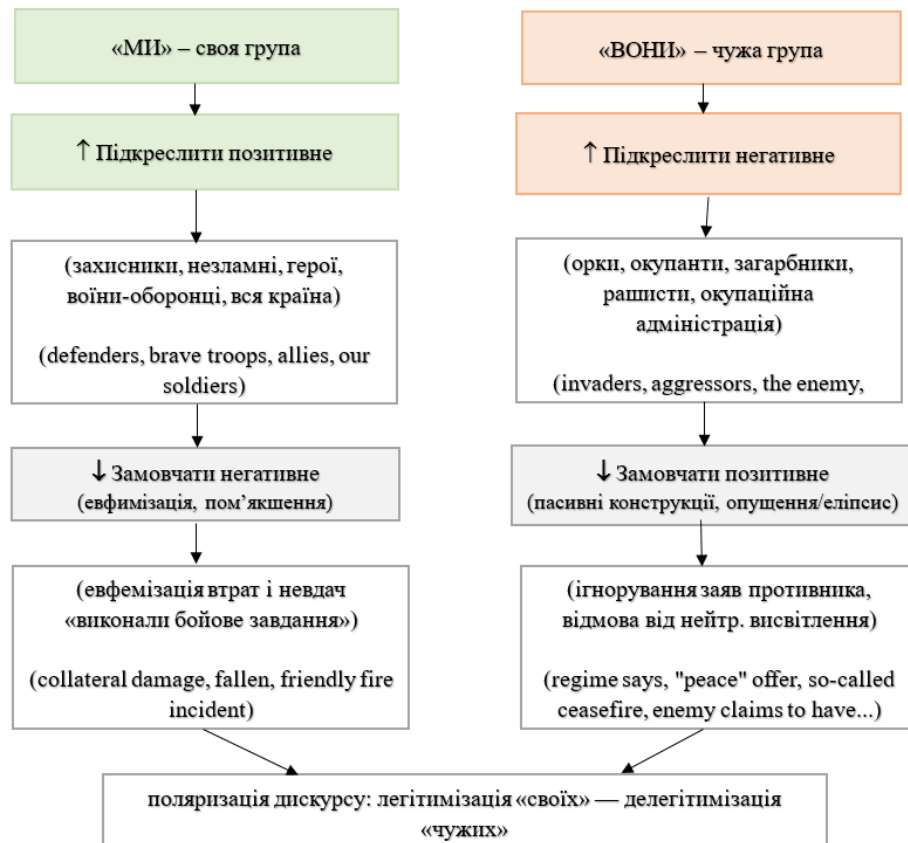

Рис. 1.2. Ідеологічний квадрат Т. ван Дейка в медіадискурсі

На практиці це означає, що вже сам вибір слова є ідеологічним вибором, який формує в читача певне ставлення до подій ще до ознайомлення зі змістом матеріалу. В українському медіадискурсі для позначення української сторони переважають позитивно марковані номінації, як-от *захисники*, *побратими*, *незламні*, а також колективні образи єдності (*вся країна*, *весь народ*), які формують позитивний і консолідувальний образ власної спільноти [22, с. 297–303]. Натомість для позначення противника використовуються як нейтральні, так і експресивно негативні номінації – *окупанти*, *окупаційна адміністрація*, *орки*, *кацапи*, *русня*, що виконують функцію делегітимації та негативної оцінки [29; 27]. Таким чином, номінація учасників конфлікту відображає поділ на «своїх» і «чужих» та сприяє формуванню відповідних суспільних уявлень.

Номінація конфлікту є важливим елементом медіадискурсу, адже саме вибір мовних засобів для позначення бойових дій значною мірою впливає на їхнє сприйняття аудиторією. Дослідники зазначають, що різні найменування одного

й того самого явища можуть по-різному інтерпретувати його характер і масштаби. Зокрема, в англomовних медіа використання лексем «crisis» або «special operation» здатне частково пом'якшувати сприйняття воєнних подій, тоді як номінація «war» точніше відображає характер збройного протистояння та його наслідки [33, с. 72–75]. В українському медіапросторі поряд із нейтральною назвою *російсько-українська війна* поширеними є такі номінації, як *повномасштабне вторгнення*, *загарбницька війна*. Подібні найменування не лише інформують про події, а й містять оцінний компонент, акцентуючи увагу на ролях агресора та жертви й виконуючи важливу ідеологічну та консолідаційну функції [7, с. 14–17]. Таким чином, аналіз номінації конфлікту дає змогу простежити прагматичні установки медіа та особливості репрезентації воєнних подій.

Ще одним показовим маркером впливу війни на мову є активне проникнення військової лексики в медіа. Терміни та фахові назви, що раніше функціонували переважно в межах військового середовища, сьогодні стали невіддільною частиною публічного мовлення. Насиченість медіадискурсу військовою лексикою простежується через її тематичні групи: загальні поняття війни (*бойові дії, оборона, удар*), назви підрозділів (*артилерія, розвідка*), військову техніку (*безпілотної, гаубиці*), позначення військових (*воїн-оборонець*), аббревіатури (*РСЗВ, ДРГ*) та військовий жаргон (*чорнобаїти, мамкувати*) [27, с. 806–807]. Це свідчить про інтенсивну термінологізацію повсякденного мовлення в умовах війни.

1.4. Типологія ЗМІ та обґрунтування методології дослідження

Коректний аналіз медійних заголовків потребує врахування типології видань, оскільки їхні прагматичні стратегії безпосередньо залежать від формату, аудиторії та редакційної політики. У західній традиції, за Д. Галлінім та П. Манчіні [42], виокремлюють три моделі медіасистем. До ліберальної моделі належать ЗМІ США та Великої Британії, де ринкові механізми є визначальними, а журналістика тяжіє до інформативності й розважальності. Зокрема, BBC

(суспільний мовник у межах ліберальної традиції) та The New York Times (класична якісна преса) є показовими прикладами. Fox News, однак, є специфічним феноменом навіть у межах цієї моделі: як зазначають А. Бауер, А. Надлер та Дж. Нельсон, це не просто «консервативне медіа», а приклад партійно орієнтованої журналістики, що систематично відстоює інтереси Республіканської партії [39]. Окрему категорію становлять суспільні мовники (public service broadcasting) – BBC та українське Суспільне. Як доводять дослідження, ці інституції виправдовують своє існування через неупередженість, якість контенту та служіння суспільним інтересам [41]. Запуск платформи «Суспільне Новини» (2020) за підтримки BBC Media Action, Deutsche Welle та SVT, як зазначає А. Korbut, засвідчив прагнення українського суспільного мовника відповідати європейським стандартам [43]. В українському медіапросторі значну роль відіграють як якісні незалежні видання («Українська правда»), так і медіа з елементами таблоїдизації, зокрема орієнтованих на масову аудиторію та емоційну подачу новин, серед яких ТСН. Як зазначає В. Є. Шевченко, у конвергентних медіа заголовки часто виконує провідну роль, оскільки саме він є першим елементом сприйняття матеріалу [31, с. 13]. Це спостереження є важливим для нашого дослідження, оскільки підкреслює необхідність аналізу заголовків у різних типах медіа.

Теоретичне підґрунтя для аналізу мовних засобів у медіадискурсі створюють численні наукові розвідки. А. А. Іщук, досліджуючи лексичні особливості заголовків BBC та CNN (2014–2019), виокремлює такі риси: використання експресивних коротких слів (*vow, ban, hit, oust*), субстантивацію дієслів, нагромадження атрибутивних груп, а також активне залучення числівників та аббревіатур для досягнення стислості [15, с. 13–16]. Ці спостереження допоможуть зіставляти матеріали різних медіа. З позицій критичного дискурс-аналізу (КДА) працюють О. Білик та В. Ганзін. На матеріалі статті The New York Times вони аналізують дискурсивні стратегії зображення російсько-української війни та виокремлюють три ключові стратегії:

предикативну/номінативну (оцінні атрибути для зображення соціальних акторів), посилення/послаблення (регулювання іллокутивної сили висловлювання) та перспективізації (вираження авторської думки через дисклеймери, імплікатури, інтертекстуальність). Лінгвістичними реалізаціями виступають атрибути, імплікатури, когнітивні метафори та фрази-дисклеймери [6, с. 34–38]. Ця методологія безпосередньо релевантна для нашої роботи, оскільки дозволяє виявити механізми маніпулятивного впливу в заголовках. Дослідження О. О. Семенець, присвячене дискурсивним практикам проукраїнських телеграм-каналів, увиразнює поняття дискурсивного коду, побудованого на спільному воєнному досвіді, та наголошує на емоційній підтримці як чиннику консолідації суспільства [23, с. 210–214]. Це важливо для розуміння специфіки україномовного медіадискурсу в умовах війни.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. До загальнонаукових належать: описовий метод – для формування корпусу, опису та систематизації матеріалу; аналіз і синтез – для опрацювання теорії, узагальнення підходів і дефініцій; класифікація та кількісні підрахунки – для систематизації за п'ятьма параметрами та визначення частотності. Спеціальні: функційний метод – для встановлення інтенції, іллокутивної сили та прагматичного ефекту; компонентний аналіз – для виявлення семантики номінацій (евфемізація, дисфемізація, зсуви); критичний дискурс-аналіз (КДА) – для виявлення ідеологічних стратегій, номінацій, механізмів впливу та прихованих оцінних сенсів.

Отже, у першому розділі роботи з'ясовано, що медіадискурс є складною багатовимірною категорією, яка поєднує текст, соціальний контекст і прагматичну спрямованість. Доведено, що медійний заголовок відіграє ключову роль у реалізації прагматичного потенціалу, а його дослідження ґрунтується на теорії мовленнєвих актів та імплікатури. Встановлено, що вербалізація збройного конфлікту супроводжується активними лексико-семантичними процесами: неологізацією, семантичними зрушеннями, евфемізацією та дисфемізацією. Для практичного аналізу обрано комплекс методів, зокрема

критичний дискурс-аналіз і прагмалінгвістичний аналіз, що дає змогу виявити механізми прихованого впливу в заголовках. Теоретичні положення, розглянуті в розділі, становлять основу для подальшого практичного дослідження.

РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В ЗАГОЛОВКАХ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ ЗМІ

2.1. Параметри аналізу заголовків та корпус дослідження

Емпіричну базу дослідження становить корпус із 235 заголовків, відібраних із шести медіавидань: трьох англomовних (BBC, The New York Times, Fox News) та трьох українomовних (Суспільне Новини, Українська правда, ТСН.ua). Кожне видання представлено приблизно 40 заголовками (переважно по 20 для кожного з досліджуваних конфліктів), за винятком ТСН.ua, де загальна кількість обраних та проаналізованих заголовків становить 35. Матеріал охоплює два ключові збройні конфлікти: російсько-українську війну та ізраїльсько-палестинський конфлікт у період 2023 – 2025 років. (Додаток А)

Відбір матеріалу здійснювався за такими критеріями:

- тематична належність до висвітлення збройного конфлікту (обстріли, загибель цивільного населення, бойові дії, заяви політичних і військових лідерів, дипломатичні переговори);
- наявність у відкритому доступі на офіційних вебсайтах медіа;
- хронологічне охоплення переважно 2023 – 2025 років.

Методологічну основу дослідження становить комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних лінгвістичних методів. Теоретико-методологічним підґрунтям слугують прагматичний підхід до аналізу медіатексту та засади критичного дискурс-аналізу (Т. ван Дейк). Саме загальнонаукові методи слугують основою для застосування спеціальних лінгвістичних.

До загальнонаукових належать аналіз і синтез, що використовуються для опрацювання наукових джерел і узагальнення теоретичних положень; класифікація – для систематизації мовних явищ за визначеними параметрами; а також кількісний метод, який дозволяє визначити частотність мовних одиниць і прагматичних стратегій; описовий метод – для фіксації,

систематизації та характеристики мовних явищ у заголовках досліджуваних видань. До спеціальних лінгвістичних методів і методик належать критичний дискурс-аналіз (КДА), спрямований на виявлення ідеологічних стратегій, номінації конфлікту та його учасників, механізмів мовного впливу й прихованих оцінних сенсів; функційний метод – для встановлення комунікативної інтенції заголовків, їхньої іллокутивної сили та прагматичного ефекту; компонентний аналіз – для виявлення оцінності лексики, процесів евфемізації, дисфемізації та семантичних зсувів.

Практичний аналіз заголовків здійснюється за п'ятьма взаємопов'язаними параметрами:

- номінація конфлікту (назви, на позначення бойових дій);
- номінація учасників конфлікту (як медіа називають сторони протистояння);
- тип лексики (використання евфемізмів/дисфемізмів/неологізмів тощо);
- синтаксична організація заголовка (тип речення за метою висловлювання, наявність інверсії, еліпсису, цитування тощо);
- прагматична функція заголовка (який вплив заголовків має на читача).

Кожен із зазначених параметрів відображає окремий рівень прагматичної репрезентації збройного конфлікту та дозволяє виявити специфіку мовного представлення подій у різних типах медіа. Застосування кількісного методу у поєднанні з класифікацією дає змогу визначити частотність реалізації кожної стратегії та здійснити порівняльний аналіз між англомовними та україномовними медіа.

2.2. Прагматичні стратегії в заголовках англомовних ЗМІ

Матеріалом аналізу цього підрозділу є 120 заголовків трьох англомовних видань – BBC, The New York Times та Fox News (по 40 одиниць від кожного видання, з яких 20 заголовків присвячено російсько-українській війні, та

відповідно 20 – ізраїльсько-палестинському конфлікту). Вибір таких ЗМІ та заголовків дозволяє не лише виявити загальні тенденції англomовного медіадискурсу в межах спільної моделі, але й порівняти підходи до висвітлення збройних конфліктів серед різних типів медіа: BBC – британський суспільний мовник, орієнтований на нейтральну репортажність; NYT – якісна ліберальна щоденна газета зі значним аналітичним складником; Fox News – американський консервативний інформаційний канал. Попри ці відмінності, усі три видання демонструють спільні структурні тенденції, на тлі яких чітко виокремлюються ідеологічно й жанрово детерміновані розбіжності. (Додаток Б)

Вибір номінації для позначення збройного конфлікту є одним із найпотужніших прагматичних інструментів медіадискурсу, оскільки різні найменування того самого явища формують різне сприйняття його характеру й масштабу. У висвітленні російсько-української війни між виданнями спостерігається помітна розбіжність у стратегіях номінації. BBC переважно послуговується нейтральними географічними конструкціями – *Ukraine war* або *Russia-Ukraine war* (8 заголовків; 40%), що відповідає редакційній настанові на об'єктивність і мінімізує оцінне навантаження: *Ukraine war: Five dead and a million without power after wave of Russian strikes*, *Russia-Ukraine war: Zelensky appeals to West over deadly Russian drone attack*. Цікаво, що в жодному аналізованому заголовку BBC не вживає пом'якшувальних номінацій на кшталт «crisis» чи «conflict», навіть у контексті дипломатичних переговорів, що свідчить про принципову позицію видання щодо визнання війни саме війною, а не чимось іншим. Водночас у 5 заголовках (25%) видання вдається до прямої атрибуції агресора через маркери *Russian strikes*, *Russian attacks*, *Russian missile attacks* – як у *Ukraine death toll rises to 18 after Russian missile attacks* чи *Russian attacks on Ukraine double since Trump inauguration* – що свідчить про неповну нейтральність навіть у межах декларованої об'єктивності. Персоналізована номінація *Putin's war* фіксується лише в одному заголовку (5 %) – *Has Putin's war failed and what does Russia want from Ukraine?* – і виконує функцію перенесення відповідальності з держави на конкретного актора.

NYT демонструє значно вищий рівень прямої атрибуції: в 14 заголовках (70 %) Росія прямо названа суб'єктом воєнних дій через маркери *Russia Strikes*, *Russia Hammers*, *Russia Bombs*, *Russian Airstrikes* – наприклад, *Russia Strikes Children's Hospital in Deadly Barrage Across Ukraine*, *Russia Hammers Kyiv With Missiles in Large-Scale Attack*, *Russia Bombs Power Plants and Ukraine Targets Refineries in Dueling Attacks*. Така модель синтаксично закріплює за Росією роль ініціатора насильства і знижує інтерпретативну відкритість заголовка – читач одразу бачить, хто є ініціатором насильства, без необхідності дочитувати подробиці. Нейтральні географічні номінації без прямої атрибуції трапляються лише у 4 заголовках (20 %).

Fox News загалом дотримується географічних номінацій *Ukraine war* або *Ukraine-Russia war* (6 заголовків; 30%), однак показово, що саме це видання двічі вживає лексему *conflict* замість *war* – *Trump describes how he could solve Russia-Ukraine conflict in 24 hours*, – що прагматично пом'якшує масштаб і характер події. У певних моментах, вживання «*conflict*» замість «*war*» у такому контексті є прагматичним маркером, який може зменшувати сприйняття серйозності ситуації в очах аудиторії, що відповідає загальній лінії окремих політичних сил у США. Крім того, у 2 заголовках (10 %) з'являється Трамп як ключова фігура – *Trump describes how he could solve Russia-Ukraine conflict in 24 hours*, *Trump said he could end Ukraine war nearly a year ago* – що інтегрує американський внутрішньополітичний вимір у висвітлення війни, що не є дивним для такого медіа.

У висвітленні ізраїльсько-палестинського конфлікту всі три видання демонструють більшу обережність у виборі номінацій. BBC найчастіше використовує конструкції *Israel-Gaza war* або *Gaza war* (7 заголовків; 35 %) – *Israel-Gaza war: Half of Gaza's population is starving, warns UN*, *Gaza war: Palestinians flee as Israeli forces go back into Jabalia* – уникаючи прямої атрибуції дій будь-якої зі сторін. Лексема *attack* трапляється у 4 заголовках (20 %) і зберігає описовий, але емоційно маркований характер – *Hamas blindsides Israel with most serious attack in a generation*, *Israel attack: PM says Israel at war after 250 killed in*

attack from Gaza. NYT у 7 заголовках (35 %) прямо атрибутує дії Ізраїлю через маркери *Israeli Airstrikes, Israeli Invasion, Israeli Onslaught – Israeli Airstrikes Hit Marketplace and Mosques in Gaza, Killing Dozens, As Israeli Invasion Looms, Diplomats Seek to Meet Gaza's Dire Human Needs, Nowhere to Hide in Gaza as Israeli Onslaught Continues* – однак паралельно у 3 заголовках (15 %) вдається до евфемізмів *blast* і *flare-up* – *Hundreds Reported Killed in Blast at a Gaza Hospital, Deadly Gaza flare-up tests Israel-Hamas ceasefire* – що знижують інтенсивність оцінки. Fox News у 6 заголовках (30 %) використовує *Israel-Hamas war* або *Hamas war* – *Israel announces partial troop withdrawal from Gaza in new phase of Hamas war, IDF says soldiers took control of Hamas military stronghold as Israel-Hamas war continues* – і формує конфлікт передусім через призму протистояння з тероризмом: маркери *terror targets, terrorist carnage, terrorist targets, terrorists* щодо ХАМАС фіксуються у 5 заголовках (25%), що прагматично легітимізує дії ізраїльської сторони та задає виразну ідеологічну рамку – *Israel's military says force is 'at war' with Hamas as IDF hits back at terror targets, IDF strikes Hamas 'terrorist targets' across Gaza following reported ceasefire violation*.

Вибір номінацій для позначення учасників конфлікту є не менш важливим прагматичним засобом, оскільки впливає на розподіл відповідальності та формування образу сторін в аудиторії. У висвітленні російсько-української війни BBC переважно використовує нейтральні географічні та інституційні позначення (18 заголовків; 90 %), уникаючи як оцінних дисфемізмів, так і персоналізації – конфлікт позначається через *Ukraine war, Kyiv, Russia*, без додаткового емоційного забарвлення. Персоналізована номінація *Putin's war* трапляється лише один раз і виконує функцію локалізації відповідальності на конкретній персоналії. NYT значно послідовніше виносить Росію в синтаксичну позицію виконавця дії (16 заголовків; 80%) – маркери *Russia, Russian* стоять на початку заголовка в конструкціях *Russia Strikes..., Russia Hammers..., Russia Pummels..., Russian Airstrikes Leave...* – що структурно закріплює за нею роль ініціатора цієї атаки та агресора. Оцінний дисфемізм *occupiers* фіксується лише в 1 заголовку (5 %): *Ukraine Mounts Multiple Attacks on Russian Occupiers*. Fox News номінує

Росію або Путіна у 17 заголовках (85 %) і вирізняється найвищою частотою персоналізації через фігуру президента – маркери *Putin scrambles*, *Putin mulls*, *Putin's war* – що підсилює драматизацію конфлікту: *Putin scrambles as Ukraine advances troops along 'dormant front' in border security operation*, *Putin mulls striking Kyiv with new hypersonic missile that can reportedly reach US West Coast*.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті BBC найчастіше номінує Ізраїль як головного актора подій (18 заголовків; 90%), тоді як ХАМАС згадується лише у 4 заголовках (20 %) – переважно як ініціатор першого нападу (*Hamas blindsides Israel with most serious attack in a generation*), але не як постійний суб'єкт дії. Пасивні конструкції без атрибуції винуватця, які активно використовує BBC (у 4 заголовках; 20 %), дозволяють повідомити про наслідки бомбардувань або руйнувань, не вказуючи прямо на Ізраїль як на виконавця, що прагматично знімає з нього частину відповідальності. NYT зберігає схожу асиметрію: Ізраїль присутній у 17 заголовках (85 %), ХАМАС – лише у 3 (15 %). Fox News демонструє найвищий рівень використання оцінної лексики: ХАМАС згадується в 13 заголовках (65 %) і майже виключно через негативно марковану лексику – *terror targets*, *terrorist carnage*, *terrorists*, *overrun* – що системно делегітимізує цю сторону конфлікту: *Israeli village miraculously unscathed by Hamas terrorist carnage: 'Hand of God'*, *Israel delays cease-fire vote after terrorists try to change deal*.

Якщо вибір номінацій визначає, як у заголовках репрезентуються учасники конфлікту, то синтаксична організація впливає на спосіб подання самої інформації. Використання активних або пасивних конструкцій, прямої чи непрямої мови, питальних та еліптичних структур дозволяє медіа по-різному розставляти акценти, визначати ступінь відповідальності учасників подій та керувати увагою читача.

У висвітленні російсько-української війни BBC тяжіє до розповідних речень (19 заголовків; 95 %) з помірним використанням пасивних конструкцій (2 заголовки; 10 %) і непрямого мовлення (5 заголовків; 25 %). Пасив виконує функцію зміщення уваги з виконавця дії на наслідки: *Kyiv hit by first air attack in*

52 days, де виконавець дії залишається синтаксично прихованим. Непряме мовлення через маркери *says, claims, Zelensky says, say authorities* дозволяє виданню дистанціюватися від інформації: *Five killed in large Russian missile and drone attack, Zelensky says, Ukraine launches largest attack of war so far, Kyiv claims*. Еліптичні конструкції у BBC, як-от «*Five dead and a million without power*», опускають дієслово, що прискорює сприйняття і фокусує увагу на кількісних показниках наслідків, а не на динаміці подій. NYT також переважно послуговується активними конструкціями (20 заголовків; 100 %) з чіткою атрибуцією виконавця дії на початку – *Russia Strikes..., Russia Hammers...* – та характерними редукованими дієслівними конструкціями, що динамізують заголовок: *Killing One y Russia Targets Kyiv With Third Wave of Strikes in 24 Hours, Killing One, Prompting Rare Rebuke From Trump y Russia Pummels Kyiv, Prompting Rare Rebuke From Trump*. Метафори NYT («*pummel*», «*hammers*», «*inching forward death by death*») не лише драматизують події, але й створюють стійкі образи-наративи: Росія постає як груба руйнівна сила, що повільно, але невпинно просувається, залишаючи по собі смерть. Fox News вирізняється активним використанням конструкцій з *as* (6 заголовків; 30 %), що поєднують дві події в одному заголовку через контраст або причинно-часовий зв'язок: *Russia says Ukraine peace talks 'proceeding constructively,' as Kremlin launches deadly strike on Odesa, Russia hits Ukraine with largest air attack of the war as talks of peace flicker*. Fox News використовує гіперболу не лише для привернення уваги, але й для створення ефекту «новизни» події: «*earthquake-sized blast*» або «*largest aerial barrage*» подаються як унікальні, що підвищує сенсаційність заголовка. Питальні конструкції (1 заголовки; 5 %) виконують залучальну функцію: *Russia's war in Ukraine hits one-year mark as Putin digs in, Zelensky pushes victory. What's next?*

У заголовках новин про війну в Газі, BBC помітно збільшує частку пасивних конструкцій (5 заголовків; 25 %), що приховує виконавця дії і знижує рівень прямої атрибуції: *More than 100 reported killed in crowd near Gaza aid convoy, At least half of Gaza's buildings damaged or destroyed*. Зростає й використання двокрапки (6 заголовків; 30 %) як засобу синтаксичної компресії та

дистанційованого цитування: *Israel-Gaza war: Half of Gaza's population is starving, warns UN*. Пряма мова в лапках (5 заголовків; 25%) підсилює ефект авторитетного джерела: *Gaza is a 'killing field', says UN chief, Israeli troops clear Gaza areas 'slice by slice', but is this an invasion?* Дисфемізм «*killing field*» у заголовку BBC (у цитаті ООН) є надзвичайно сильним маркером, оскільки він відсилає до місць масових вбивств в історії, створюючи асоціацію з геноцидом. Цитатна форма дозволяє виданню транслювати цю різку оцінку, зберігаючи видимість дистанціювання. NYT зберігає активні конструкції, однак частіше вдається до еліптичних та номінативних структур, що концентрують увагу на явищі, а не на конкретному агенті: *Nowhere to Hide in Gaza as Israeli Onslaught Continues, The Stark Reality of Israel's Fight in Gaza*. Номінативні речення NYT («*Nowhere to Hide in Gaza*», «*The Stark Reality of Israel's Fight*») виконують функцію візуальної концентрації: вони подають явище як статичну картину, що не потребує уточнення часових рамок або виконавця, підсилюючи ефект безнадії або неминучості. Fox News зберігає конструкції з *as* (4 заголовки; 20 %) та активне цитування через пряму мову: *Israeli president defends airstrikes in Gaza, killing Hamas operatives: 'We are fighting terror', Israel's military says force is 'at war' with Hamas as IDF hits back at terror targets*.

Прагматична функція заголовка охоплює не лише інформування про події, а й реалізацію впливу на реципієнта через різні стратегії медіаподання. Аналіз показує, що співвідношення інформативної, атрактивної та оцінно-маніпулятивної складових є варіативним і зумовлюється як редакційною політикою видання, так і специфікою висвітлюваного конфлікту.

У висвітленні російсько-української війни BBC переважно реалізує інформативну функцію (13 заголовків; 65 %), вводячи оцінні компоненти переважно через цитування зовнішніх джерел: *Biden condemns 'Russian brutality' after deadly Ukraine strikes* – що дозволяє зберігати видимість редакційної нейтральності. Атрактивна функція (3 заголовків; 15 %) реалізується через кількісні маркери та часові орієнтири: *Five dead and a million without power, Kyiv hit by first air attack in 52 days*, водночас, оцінювання (3 заголовки; 15%). NYT

активніше поєднує інформування (10 заголовки; 50 %) з атрактивно-маніпулятивною (6 заголовків; 30%) та аналітичною (4 заголовки; 20 %) функціями, акцентуючи увагу на цивільних жертвах: *Russia Strikes Children's Hospital in Deadly Barrage Across Ukraine, Russian Strike Kills 18, Including 9 Children, Ukraine Says*. Аналітична функція NYT реалізується у заголовках, які не просто повідомляють про подію, а пояснюють її причини та контекст: «*How Russia's War on Ukraine Is Worsening Global Starvation*», «*As Russia Tries to Pummel Kyiv, a Blast in Crimea Hints at Ukraine's Reach*». Це залучає більш вдумливого читача, який шукає не лише факти, але й їхнє осмислення. Fox News демонструє найбільш виражену орієнтацію на впливову функцію: інформативна складова становить лише 7 заголовків (35 %), тоді як атрактивна, оцінно-маніпулятивна та пропагандистська функції представлені майже рівномірно (по 4 заголовки; 20 %). Атрактивність досягається через сенсаційні формулювання: *Ukrainian drone strike on Russia causes earthquake-sized blast picked up from space*, а маніпулятивний ефект – через перенесення акценту на загрозу для американської аудиторії: *Putin mulls striking Kyiv with new hypersonic missile that can reportedly reach US West Coast*.

У висвітленні ізраїльсько-палестинського конфлікту BBC дещо знижує частку інформативної функції (10 заголовків; 50 %) на користь атрактивної (5 заголовків; 25 %) та оцінно-маніпулятивної (4 заголовки; 20 %), вдаючись до риторичних запитань і сильних оцінних цитат: *Gaza is a 'killing field', says UN chief, Israeli troops clear Gaza areas 'slice by slice', but is this an invasion?* NYT зберігає домінування інформативної функції (13 заголовків; 65 %), доповнюючи її аналітичною (4 заголовки; 20 %): *The Stark Reality of Israel's Fight in Gaza, U.S. and Israel Struggle With Clashing Visions on Ending Gaza War*. Fox News у цій тематиці демонструє найвищу частку пропагандистсько-підтримувальної функції (8 заголовків; 40 %), систематично легітимізуючи дії Ізраїлю через негативну маркованість ХАМАС: *IDF strikes Hamas 'terrorist targets' across Gaza following reported ceasefire violation, Israel delays cease-fire vote after terrorists try to change deal*. Досить часто через заголовки, які сповіщають про дії Ізраїлю,

можна побачити, що вони супроводжуються згадкою про ХАМАС як про терористичну організацію, що виправдовує будь-які дії ізраїльської армії, і неначе наголошує, що боротьба ведеться не зі звичайними жителями Гази, а саме з терористами, які прикриваються цивільним населенням.

Отже, в обох конфліктах BBC послідовно зберігає пріоритет інформативної функції, NYT поєднує інформування з аналітичним поясненням подій, тоді як Fox News значно активніше використовує атрактивні та оцінно-маніпулятивні прийоми для посилення впливу на аудиторію.

2.3. Прагматичні стратегії в заголовках україномовних ЗМІ

Матеріалом дослідження в цьому підрозділі виступають 115 заголовків українськомовних медіа – «Суспільне мовлення (Суспільне)», «Українська правда» та ТСН. Кожне видання представлено 40 заголовками, з яких 20 охоплюють російсько-українську війну, а ще 20 – ізраїльсько-палестинський конфлікт. Виняток становить лише ТСН, загальна кількість заголовків якого становить 35 одиниць (серед яких, 19 заголовків на тему російсько-української війни та 16 – ізраїльсько-палестинського конфлікту). Такий добір матеріалу дає змогу зіставити різні моделі репрезентації воєнних подій у сучасному українському медіапросторі та простежити, як змінюються мовні й прагматичні стратегії залежно від редакційного профілю. «Суспільне» репрезентує підхід суспільного мовника з акцентом на збалансованість і фактологічність; «Українська правда» демонструє аналітично-критичну модель подачі інформації; ТСН натомість тяжіє до більш емоційного, масово-орієнтованого стилю. У сукупності ці медіа створюють репрезентативну основу для аналізу дискурсивних особливостей заголовків у різних типах українського новинного мовлення. Попри ці відмінності, усі три видання функціонують в умовах безпосередньої воєнної загрози, що накладає спільний відбиток на їхню прагматику: втрата нейтральності щодо Росії, активне використання емоційно маркованої лексики та героїзувальних номінацій для ЗСУ. (Додаток Б)

Вибір номінації для позначення збройного конфлікту є потужним прагматичним інструментом, оскільки різні найменування формують різне сприйняття масштабу й характеру подій. У висвітленні російсько-української війни всі три видання послідовно вживають номінацію «війна» або «повномасштабна війна», уникаючи пом'якшувальних маркерів на кшталт «конфлікт» чи «операція». Це контрастує з практикою окремих англomовних медіа (зокрема Fox News), які іноді вживають «conflict» для позначення того самого явища, що свідчить про різне сприйняття масштабу війни українською та західною аудиторією. Однак стратегії прямої атрибуції агресора помітно різняться. «Суспільне» у 10 заголовках (50 %) вдається до прямої дієслівної атрибуції Росії: *ISW: Війська РФ, імовірно, захопили Соледар, Армія РФ вдарила ракетами по Кривому Рогу: шестеро загинув, понад 70 поранених, Від початку повномасштабної війни армія РФ скоїла понад 170 тисяч воєнних злочинів*. Водночас інші 10 заголовків обходяться без прямої номінації, зосереджуючись на наслідках або діях української сторони: *Дитяча лікарня «Охматдит» постраждала під час обстрілу Києва: волонтери розбирають завали, де агресор не названий, але читач і так розуміє, хто обстрілював*. Така стратегія дозволяє «Суспільному» зберігати зовнішню стриманість, водночас фіксуючи воєнні злочини.

«Українська правда» значно активніше використовує пряму атрибуцію Росії (5 заголовків; 25 %), але найпоказовішим є високий відсоток заголовків без прямої номінації (15 заголовків; 75 %), які зосереджуються на діях ЗСУ: *Захисники проводять «більш масштабні» операції, Сили оборони звільнили Безсалівку, Захисники вночі збили 21 ударний БпЛА, один – повернувся в РФ*. Це створює позитивний наратив про успіхи української армії та виконує консолідувальну функцію, зміщуючи фокус із жертви на спротив. ТСН є найбільш прямим у атрибуції – 15 з 19 заголовків (79 %) містять маркери «обстріли/атаки/удари» з прямою вказівкою на Росію: *Росія вбила тисячі цивільних в Україні: найкривавіші теракти окупантів, Росіяни випустили понад 100 ракет, Київ атакували балістикою: Росія запустила не свої ракети*. У 5

заголовках (26 %) фігурує слово «війна» з емоційними епітетами: *Повернення українців до “сім’ї братніх народів”*: як путінська Росія виправдовує криваву війну в Україні, Путін лякає «вічною війною»: чи зможе Росія вести бойові дії в Україні безкінечно, а путінська Росія персоналізує агресію.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті стратегії номінації суттєво змінюються. «Суспільне» прямо атрибутує Ізраїль лише у 4 заголовках (20 %): *Ізраїль ударив по школі ООН у Газі, Ізраїль атакував Сектор Гази: понад 40 людей загинули*. Водночас 4 заголовки (20 %) використовують евфемізми – *спецоперація, ліквідація, військова операція, наземні операції* – що пом’якшує сприйняття дій Ізраїлю. На відміну від англомовних медіа, українські видання в ізраїльсько-палестинському конфлікті не вдаються до системної евфемізації, однак поодинокі евфемізми все ж трапляються, що свідчить про певну обережність навіть у стосунках із союзниками. «Українська правда» частіше прямо атрибутує Ізраїль (7 заголовків; 35 %): *ХАМАС масовано атакував ракетами Ізраїль, ЦАХАЛ «готовий до війни», Ізраїльські танки у Секторі Гази вдарили по людях, які хотіли отримати їжу: 59 загинилих*. Один заголовок використовує дисфемізм *окупація* щодо планів Нетаньягу – *Нетаньягу планує повну окупацію Сектора Гази всупереч спротиву армії* – унікальний випадок критики союзника в українському медіадискурсі. ТСН у цій тематиці переважно використовує нейтральну номінацію «війна» (4 заголовки; 25 %) або обходиться без прямої номінації (5 заголовків; 31 %).

Вибір найменувань для сторін конфлікту є ключовим інструментом формування образу «свого» та «чужого». У висвітленні російсько-української війни всі три видання послідовно уникають нейтральних номінацій на кшталт «російські війська» без означення, що свідчить про свідому стратегію делегітимації агресора. Це принципово відрізняє українські медіа від англомовних, які систематично використовують нейтральне *Russia* або *Russian forces*, уникаючи оцінного маркера *occupiers*. Особливо, коли висвітлюються події, що відбуваються на тимчасово окупованих територіях України. «Суспільне» переважно вживає географічні та інституційні маркери – *російська*

армія, РФ, росіяни – у 10 заголовках (50 %), уникаючи оцінних дисфемізмів. «Українська правда» активно використовує дисфемізми *окупанти* або *ворог* (4 заголовки; 20 %) та героїзувальні номінації для ЗСУ – *Захисники*, *Сили оборони*, *Бійці ССО* (4 заголовків; 20 %). Слово *Захисники* замість нейтрального *українські війська* має сильний патріотичний заряд і створює моральну вертикаль: «окупанти» – чужі, злі, «Захисники» – свої, добрі. ТСН називає Росію, росіян або Путіна у 16 з 19 заголовків (84 %), а також вживає *окупанти/ворог* у 2 випадках (11 %). Жоден заголовок жодного з трьох видань не називає російські війська нейтрально – це принципова позиція, зумовлена контекстом війни.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті картина змінюється. «Суспільне» називає Ізраїль/ЦАХАЛ у 18 заголовках (90 %), а ХАМАС – у 11 (55 %), але переважно нейтральним словом *бойовики*, а не *терористи*. Приклад: *проникнення бойовиків ХАМАС, ЦАХАЛ знищив 2 000 бойовиків ХАМАСу*. Це свідчить про прагнення до термінологічної стриманості, навіть попри те, що ХАМАС визнаний терористичною організацією в багатьох країнах. «Українська правда» також називає Ізраїль у 18 заголовках (90 %), ХАМАС – у 10 (50 %), однак тут з'являється маркер *терористи* у 2 випадках (10 %) – *терористичний осередок, терористи ХАМАСу* – переважно в контексті цитування ЦАХАЛу. ТСН називає Ізраїль/ЦАХАЛ у 14 з 16 заголовків (88 %), ХАМАС – у 5 (31 %). Важливо, що жодне українське медіа не використовує пасивні конструкції для уникнення атрибуції винуватця так системно, як BBC чи NYT. Навіть коли йдеться про дії Ізраїлю, українські видання називають речі своїми іменами: *Ізраїль ударив по школі ООН, Ізраїль атакував Сектор Гази*. Ця відвертість, імовірно, зумовлена власним досвідом боротьби зі спробами приховати винуватця агресії.

Аналіз лексичного наповнення заголовків виявляє суттєві відмінності між виданнями, особливо в контексті російсько-української війни. «Суспільне» є найбільш стриманим: нейтральна лексика домінує в 10 заголовках (50 %), фактологічна (цифри) – у 6 (30 %), емоційна – у 5 (25 %). Емоційність досягається через лексеми *катастрофа, тисячі*, через персоніфікацію жертв *«трос*

рятувальників загинули або через згадку дитяча лікарня *«Охматдит»*. «Українська правда» поєднує нейтральну (65 %), дисфемістичну (25 %) та героїзувальну (25 %) лексику. Дисфемізми – *окупанти*, розмовне *гатили*, *ворог*, цитата *живий щит* – посилюють негативну оцінку опонента. Використання розмовного дієслова *гатили* замість нейтрального *обстрілювали* додає заголовку емоційності та розмовного колориту, зближуючи видання з читачем. Героїзм реалізується через *«Захисників»*, *«Сили оборони»*, *«звільнили»*. ТСН є найемоційнішим: емоційно-сенсаційна лексика становить 47 % (найвищий показник серед усіх медіа), нейтральна – 68 %, розмовно-метафорична – 16 %. Приклади: *найкривавіші теракти*, *ляпас Альянсу*, *ракети нарізали кола, як вдалось вижити*. Метафора *«ракети нарізали кола»* є яскравим прикладом мовної гри, яка не лише привертає увагу, але й створює візуальний образ хитрого маневру російських ракет, що намагаються заплутати українську ППО. Саме ТСН найчастіше вдається до гіперболізації та сенсаційності для привернення уваги масової аудиторії.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті «Суспільне» зберігає нейтральність (65 %), але використовує евфемізми у 4 заголовках (20 %): *«спецоперація»*, *«ліквідація»* (замість *«вбивство»*), *«військова операція»*, *«наземні операції»*. Евфемізм *«ліквідація»* (наприклад, *ЦАХАЛ повідомив про ліквідацію міністра економіки ХАМАСу*) дегуманізує жертву, представляючи дію як військову необхідність. «Українська правда» має 70 % нейтральної лексики, 15 % дисфемістичної (*«терористичний осередок»*, *«терористи ХАМАСу»*, *«окупація»*) та 10 % евфемістичної. ТСН поєднує нейтральну (63 %), емоційно-шокову (31 %) та евфемістичну (13 %) лексику. Шокові заголовки, як-от *Страшні звірства ХАМАС: як фестиваль в Ізраїлі перетворився на різанину – історії вцілілих*, апелюють до спільного досвіду українців, які пережили подібні трагедії під час російських атак, створюючи ефект солідарності.

Синтаксичні засоби впливають на спосіб подання інформації, розстановку акцентів та залучення читача. У висвітленні російсько-української війни «Суспільне» віддає перевагу розповідним реченням (80 %) та активно

використовує двокрапку (35 %) й тире (25 %) для стиснення інформації: *Армія РФ вдарила ракетами по Кривому Рогу: шестеро загинули, понад 70 поранених* – двокрапка відокремлює дію від наслідків; *Від початку повномасштабної війни армія РФ скоїла понад 170 тисяч воєнних злочинів* – *Офіс генпрокурора* – тире вказує на джерело. Пряма мова та еліпсис у заголовку про жителів Бунчужного («Почув – йде на зниження “шахед”. Бух. Привалило») створюють ефект безпосередності. «Українська правда» також використовує двокрапку (30 %) та тире (15 %), зокрема для введення прямої мови президента: *Зеленський: Тривають жорсткі бої, але є просування вперед*. ТСН вирізняється найвищою частотою двокрапки (100 %) та питальних конструкцій (16 %): *Коли закінчиться війна в Україні: футуролог приголомшив прогнозом?, Росія накопичила сотні ракет: коли може статися і що буде ціллю?*. Питальні заголовки залучають читача до роздумів, створюючи ілюзію діалогу та спільного пошуку відповіді.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті «Суспільне» зберігає високу частку двокрапки/тире (50 %), УП – 35 %, а ТСН – 63 %. УП активно вдається до непрямого мовлення (45 %), цитуючи ізраїльських лідерів: *Нетаньягу заявив про можливість відновлення бойових дій у Газі, ЦАХАЛ заявляє, що знищив десятки терористів ХАМАСу*. Це додає авторитетності інформації та дозволяє дистанціюватися від оцінних суджень. ТСН використовує питальні конструкції у 38 % заголовків, зокрема *Хто вдарив по лікарні в Газі?*, що створює видимість розслідування, наводячи дві версії без надання однозначної відповіді.

Аналіз прагматичної спрямованості заголовків показує, як медіа балансують між інформуванням, атракцією, консолідацією та маніпуляцією. У висвітленні російсько-української війни «Суспільне» зберігає пріоритет інформативної функції (12 заголовків; 60 %), доповнюючи її атракцією (4 заголовки; 20 %) та консолідацією/героїзацією (2 заголовки; 10 %). Консолідація реалізується через героїзацію рятувальників – *Троє рятувальників загинули та один зазнав поранень під час повторного удару «Шахедів» по Харкову* та волонтерів – *Дитяча лікарня «Охматдит» постраждала під час обстрілу Києва: волонтери розбирають завали, що об'єднує читачів навколо*

спільних цінностей. «Українська правда» демонструє дещо інший розподіл: інформування – 60 %, героїзація/консолідація – 25 % (успіхи ЗСУ), звинувачення РФ – 10 %, атракція – лише 5 %. Звинувачення реалізується через заголовки про російські злочини: «У червні РФ вбила найбільшу кількість цивільних в Україні за 3 роки», «Російські окупанти під час штурму Покровська виставили цивільних як “живий щит”». ТСН вирізняється найвищою часткою атракції (7 заголовків; 37 %) – це найвищий показник серед усіх медіа в обох конфліктах. Атракція досягається через сенсаційні заголовки: *«Ракети нарізали кола»: Жданов розповів, як Росія хотіла «обдурити» українську ППО, Київ атакували балістикою: Росія запустила не свої ракети – що відомо, Коли закінчиться війна в Україні: футуролог приголомшив прогнозом*. Маніпулятивна функція (один заголовок – «Якщо Путін вдарить по АЕС: сценарії загроз і виживання») використовує страх читача для привернення уваги. Українські медіа, на відміну від англومовних, практично не використовують пасивні конструкції для маніпулятивного уникнення атрибуції, що свідчить про іншу прагматичну традицію.

В ізраїльсько-палестинському конфлікті «Суспільне» зберігає високий рівень інформування (16 заголовків; 80 %), що свідчить про обережну, фактологічну стратегію. «Українська правда» має 80 % інформування (найвищий показник серед усіх медіа в обох конфліктах), що підкреслює її прагнення до академічної стриманості у висвітленні конфлікту, який не є безпосередньо загрозливим для України. Лише 5 % атракції (заголовок про 59 загиблих від ізраїльських танків), 5 % пропаганди (знищення терористів) та 5 % аналітики. ТСН демонструє 56 % інформування, 19 % емоційно-шокової атракції, 19 % аналітики та 13 % маніпуляції. Маніпулятивний заголовок «В ООН заявили про “катастрофу” в Газі, але не згадали вбивства Путіна в Україні: деталі» є показовим прикладом того, як ТСН пов’язує два конфлікти, використовуючи згадку про Путіна для привернення уваги українського читача та створюючи хибне враження, що ООН ігнорує злочини Росії.

Отже, в обох конфліктах «Суспільне» послідовно зберігає пріоритет інформативної та документувальної функцій, що відповідає його статусу суспільного мовника. «Українська правда» поєднує інформування з патріотичним дискурсом, активно героїзуючи ЗСУ та фіксуючи воєнні злочини Росії. ТСН, орієнтуючись на масову аудиторію, значно активніше використовує атрактивні та сенсаційні прийоми, а також вдається до емоційно-шокової лексики для підвищення залученості читача. Водночас усі три видання втратили нейтральність щодо Росії, що є цілком закономірним в умовах повномасштабної війни, та використовують пряму атрибуцію агресора й активну дисфемізацію ворога.

2.4. Порівняльний аналіз англomовних та українomовних ЗМІ

Порівняння англomовних (BBC, NYT, Fox News) та українomовних («Суспільне», УП, ТСН) медіа виявляє системні відмінності, зумовлені геополітичним положенням, редакційною політикою та цільовою аудиторією. BBC та NYT представляють ліберальну модель з прагненням до об'єктивності, Fox News – партійно орієнтовану журналістику, а українські медіа функціонують в умовах безпосередньої загрози, що суттєво впливає на прагматику їхніх заголовків. Саме ця принципова різниця в умовах функціонування – відсторонене спостереження проти безпосереднього переживання війни – визначає кардинальні розбіжності в мовних стратегіях обох груп.

Узагальнення результатів аналізу дозволяє виявити як спільні, так і відмінні прагматичні тенденції у висвітленні конфліктів у різних медіа. Спільною рисою для обох груп ЗМІ є домінування лексеми *war/війна* для номінації конфлікту (понад 90 % випадків), що виконує функцію універсальної прагматичної стратегії легітимізації масштабу подій і відмежування їх від менш значущих явищ типу «інцидент» чи «криза». Також спільним є використання статистики жертв і руйнувань як засобу емоційного впливу та підсилення драматизації: у Fox News це, зокрема, «315,000 casualties» та «122 missiles», у NYT – «40», «18, including 9 children», у BBC – «52 days», «million without power»,

тоді як в українськомовних медіа це «170 тисяч воєнних злочинів» (Суспільне), «21 БпЛА», «7 окупантів» (УП), «100 ракет», «найкривавіші теракти» (ТСН). В обох випадках цифра виконує не лише інформативну, але й емоційно-атрактивну функцію, підкреслюючи масштаб трагедії або військового успіху. Усі шість медіа також системно використовують цитування політичних і військових лідерів (Байдена, Нетаньягу, Зеленського, Путіна) як спосіб легітимації інформації.

Водночас суттєво відрізняється спосіб номінації учасників конфліктів. Англомовні ЗМІ повністю уникають маркера «occupiers» щодо Росії, використовуючи нейтральні позначення «Russia» або «Russian forces», що формує ефект прагматичної дистанції та уявної об'єктивності. Натомість україномовні медіа системно вживають «окупанти» (УП – близько 20 %, ТСН – 11%) та інші дисфемізми. Така асиметрія є показовою: те, що для західного спостерігача є «російськими силами/армією», для українського безпосереднього учасника подій є «окупантами», тобто незаконно присутньою стороною. А також героїзувальні номінації щодо українських сил («Захисники», «Сили оборони»), що відповідає логіці «ідеологічного квадрата» Т. ван Дейка. В ізраїльсько-палестинському конфлікті спостерігається часткова інверсія: Fox News активно використовує дисфемізми щодо ХАМАС («terror», «carnage», «overrun»), тоді як BBC і NYT переважно залишають нейтральну номінацію «Hamas», а українські медіа загалом не демонструють такої системної оцінності щодо жодної зі сторін.

Ще однією відмінністю є використання пасивних конструкцій. Англомовні ЗМІ застосовують їх як інструмент зниження агентності, особливо в ізраїльсько-палестинському контексті (BBC – близько 25 %, NYT – 10 %), тоді як у російсько-українському конфлікті цей показник нижчий (BBC – 10 %, NYT – 5 %), що свідчить про вибірккову нейтральність. В українських медіа пасив практично не використовується для приховування виконавця дії, і навіть у випадках із висвітленням ізраїльсько-палестинського конфлікту зберігається пряма атрибуція, як у заголовку «Ізраїль ударив по школі ООН» (Суспільне). Імовірно, використання відвертості та прямоти у заголовках зумовлено безпосереднім досвідом, який переживає Україна.

Різняться також стратегії евфемізації та дисфемізації. Англомовні медіа системно пом'якшують дії Ізраїлю через евфемізми типу «blast» замість «strike», «ground offensive» замість «invasion», «incident» замість «attack», тоді як дисфемізми щодо ХАМАС особливо характерні для Fox News (близько 35 %). Україномовні медіа, навпаки, майже не формують системної евфемізації щодо Ізраїлю, але активно застосовують дисфемістичну лексику щодо Росії («гатили», «теракти», «кривава війна»), що є стабільною редакційною стратегією, особливо в УП і ТСН.

Синтаксична організація заголовків також виявляє розбіжності. Англомовні ЗМІ частіше використовують пасивні конструкції та непряме мовлення для дистанціювання від інформації, особливо в ізраїльському контексті. Україномовні ЗМІ віддають перевагу активним конструкціям із чітким позначенням виконавця дії, а також активно використовують двокрапку та тире для стиснення інформації. ТСН вирізняється найвищою часткою питальних заголовків, що виконують атрактивну функцію. Це свідчить про те, що українські медіа більше орієнтовані на пряме, недвозначне інформування, тоді як англомовні – на аналітичне дистанціювання.

Подібна закономірність простежується і на рівні прагматичних функцій загалом. Інформативна функція домінує в обох дискурсах, проте реалізується нерівномірно: україномовні видання послуговуються нею в 60% заголовків, тоді як англомовні – лише в 50%. Атрактивна функція також виявляється помітно сильнішою в українському медіапросторі – 17% проти 7% в англомовному. Протилежна тенденція спостерігається щодо маніпулятивно-пропагандистських стратегій: в англомовних заголовках їхня частка сягає 25%, тимчасом як в україномовних вона мінімальна – лише 5%. Таке співвідношення засвідчує принципово різну прагматичну орієнтацію двох дискурсів: якщо україномовні медіа тяжіють до прямого інформування й емоційного залучення читача, то англомовні – до опосередкованішого, прихованого впливу через маніпулятивні й пропагандистські механізми. (рис. 2.1)

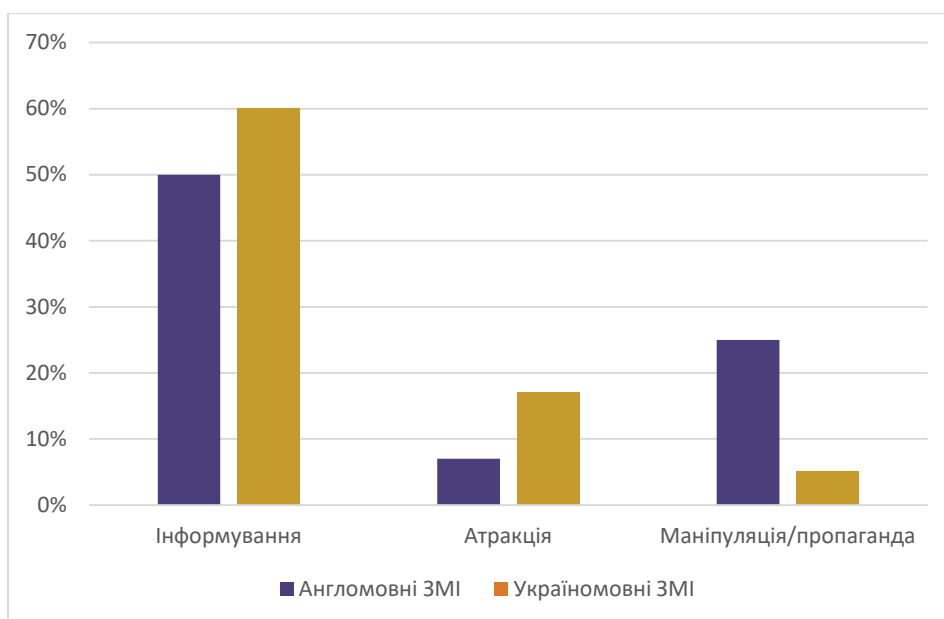

Рис. 2.1. Порівняння прагматичних функцій в англомовних та україномовних ЗМІ (у %)

Ця загальна закономірність по-різному виявляється на рівні окремих видань: BBC зберігає пріоритет інформативності, NYT поєднує опис з аналітикою, а Fox News тяжіє до інтерпретації з політичною оцінністю, що загалом утримує англомовні ЗМІ в межах інформаційно-аналітичної функції. Україномовні медіа, натомість, поєднують інформаційну функцію з мобілізаційною, консолідаційною та документувальною, що зумовлено їхньою включеністю в контекст війни. Так, «Суспільне» тяжіє до стриманості та юридично-фактологічної подачі (наприклад, «170 тисяч воєнних злочинів»), «Українська правда» поєднує інформування з героїзацією ЗСУ («знищили 7 окупантів»), а ТСН демонструє максимальний рівень атрактивності та сенсаційності («найкривавіші теракти», «футуролог приголомшив прогнозом»), що наближає її до таблоїдного формату.

Таким чином, англомовні ЗМІ балансують між об'єктивністю та західними інтересами: в ізраїльському конфлікті вони вдаються до евфемізмів і пасивних конструкцій, пом'якшуючи критику Ізраїлю, а в українському уникають маркера «окупанти». Fox News є найбільш тенденційним, особливо щодо Ізраїлю, що відповідає наразі політиці США. Україномовні ЗМІ втратили нейтральність щодо Росії через війну: вони називають її військових «окупантами», фіксують злочини

та героїзують ЗСУ, а щодо Ізраїлю залишаються стриманими. Такий вибір зумовлюється безпосереднім виживанням в умовах війни. ТСН вирізняється сенсаційністю, «Суспільне» – стриманістю, УП – поєднанням фактів із патріотичним дискурсом. Отже, вибір мовних засобів у заголовках є прагматично вмотивованим і залежить від позиції видання, відстані до конфлікту та цільової аудиторії, що підтверджує теоретичні засади розділу 1.

РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

3.1. Концептуальна модель електронного посібника з лінгвокультурології

Доступ до посібника за адресою:

<https://sites.google.com/view/pragmatic-aspects-of-headlines> (Додаток В)

Сучасний освітній процес зазнає стрімких змін під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, що актуалізує потребу в створенні якісних та водночас простих у користуванні електронних навчальних ресурсів. Питанням розроблення та впровадження електронних підручників та посібників для покращення навчання як учнів, так і студентів присвячено значну кількість наукових праць. Зазвичай, у більшості таких робіт електронні навчальні ресурси розглядають не лише як допоміжний засіб організації занять, а і як інструмент підвищення ефективності самостійної роботи, індивідуалізації навчання та розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти. Узагальнюючи результати досліджень щодо створення та застосування таких ресурсів, дає зрозуміти та виокремити певні ключові вимоги, які забезпечують їхню результативність: наявність чіткої структури, інтерактивність, адаптивність до різних пристроїв та зручний інтерфейс.

Особливу увагу дослідники приділяють ролі електронних посібників у формуванні навичок роботи з автентичними матеріалами, зокрема під час вивчення мовних дисциплін. Наявність інтерактивних завдань, гіперпосилань та мультимедійних елементів сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів і створює умови для глибшого засвоєння складного теоретичного матеріалу. Окрім того, такі ресурси забезпечують безперешкодний доступ до навчального контенту в будь-який час, що є особливо актуальним для організації самостійної роботи.

Концептуальна модель розробленого посібника охоплює чотири взаємопов'язані блоки:

- **цільовий** – визначити адресата (студенти-філологи, журналісти, соціологи) та окреслює кінцеві результати навчання (здатність розпізнавати прагматичні стратегії в медійних заголовках, визначити їхню функцію та критично оцінювати мовні засоби впливу);
- **змістовий** – об'єднує теоретичний матеріал та практичний інструментарій (алгоритм аналізу, зразок виконання, комплекс завдань). Джерельною базою слугують автентичні заголовки з англomовних та україномовних медіа, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в навчальний контент.
- **процесуально-технічний** – передбачає організацію самостійної роботи студентів за принципом «від простого до складного», тобто спочатку опанування теорії, а потім засвоєння його через виконання завдань. Технологічну основу становить платформа Google Sites, яка є безкоштовною, а отже доступною для кожного, під час самого використання, вона адаптується до різних пристроїв, має інтуїтивно зрозумілу навігацію та інтерактивні елементи (внутрішні гіперпосилання).
- **оцінювально-результативний** – охоплює систему контролю та самоконтролю: ключі для самоперевірки (які знаходяться у Додатку Д), критерії оцінювання, а також форму зворотного зв'язку, що дає змогу студентів корегувати власну навчальну траєкторію, а викладачеві/автору посібника – вдосконалювати ресурс на основі відгуків користувачів.

Така модель з чотирьох компонентів забезпечує системність, практичну спрямованість та гнучкість посібника, дозволяючи використовувати його як для аудиторної, так і для самостійної роботи, а також адаптувати до різних освітніх контекстів.

У межах цього дослідження розроблено електронний посібник з лінгвокультурології, присвячений аналізу прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в англomовних та україномовних ЗМІ. Мета посібника –

сформувати в студентів-філологів, журналістів та всіх зацікавлених осіб навички критичного аналізу медійних заголовків, зокрема здатність розпізнавати приховані стратегії впливу, визначати прагматичну функцію заголовка та зіставляти мовні засоби різних медіа під час висвітлення резонансних подій.

Цільова аудиторія – студенти закладів вищої освіти, які опановують спеціальності «Філологія», «Журналістика», «Міжнародні відносини» та «Соціологія». Посібник також може бути корисним для викладачів, які ведуть курси з медіалінгвістики, критичного дискурс-аналізу та практикуму з англійської мови. Він розрахований на студентів із різним рівнем підготовки: матеріал та аналіз дозволяють використовувати посібник як для початкового ознайомлення з темою, так і для поглибленого вивчення.

Структура посібника (навігаційне меню) складається з таких сторінок:

- Головна сторінка – містить назву посібника, коротку анотацію, цільову аудиторію, опис структури та навігаційні підказки. Тут представлено джерела дослідження (BBC, NYT, Fox News, «Суспільне», «Українська правда», ТСН.ua), описано фокус на висвітленні збройних конфліктів, а також перелічено, що саме отримає студент: теорію, практику, інструменти для аналізу. (рис. 3.1)

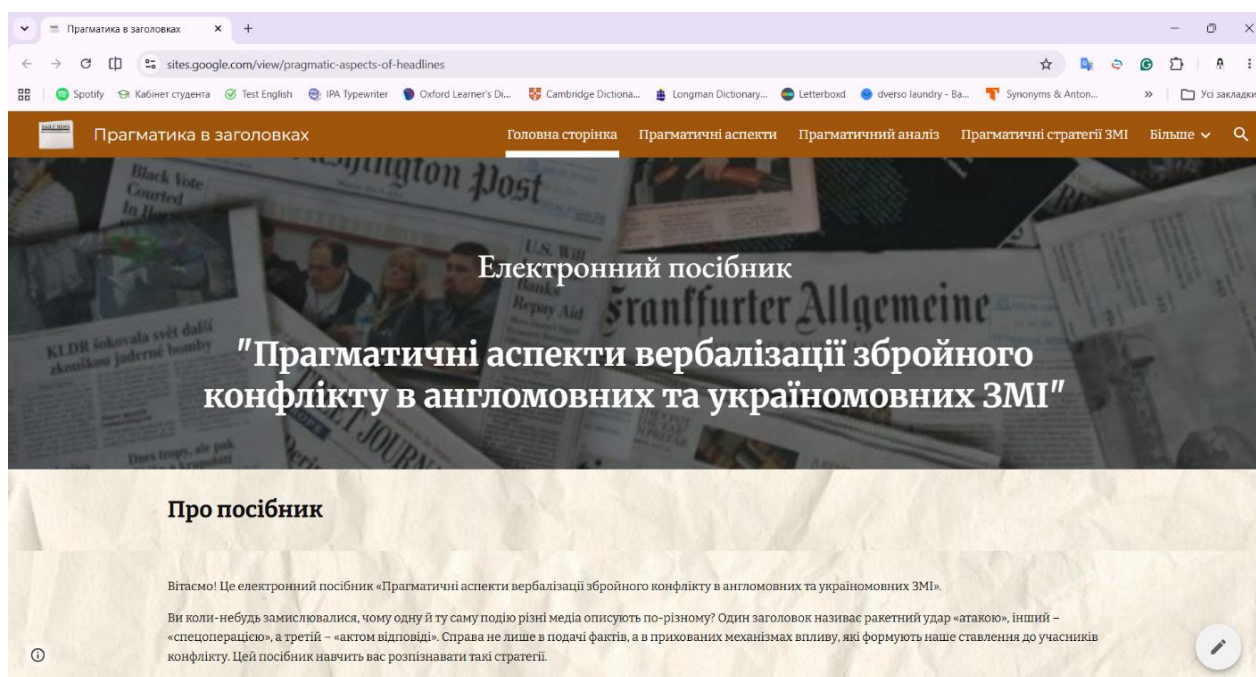

Рис. 3.1. Вигляд головної сторінки електронного посібника.

- Теоретичні основи «Прагматичні аспекти» – розділ, присвячений ключовим поняттям, необхідним для аналізу. Він охоплює такі теми: «Медіадискурс і медіатекст», «Заголовок як ключовий елемент медіатексту», «П'ять параметрів аналізу заголовка» (номінація конфлікту, номінація учасників, тип лексики, синтаксична організація, прагматична функція), «Евфемізми та дисфемізми», «Пасивні конструкції». Кожне поняття проілюстроване прикладами з реальних заголовків дослідницького корпусу, що забезпечує наочність і полегшує засвоєння матеріалу. (рис.3.2)

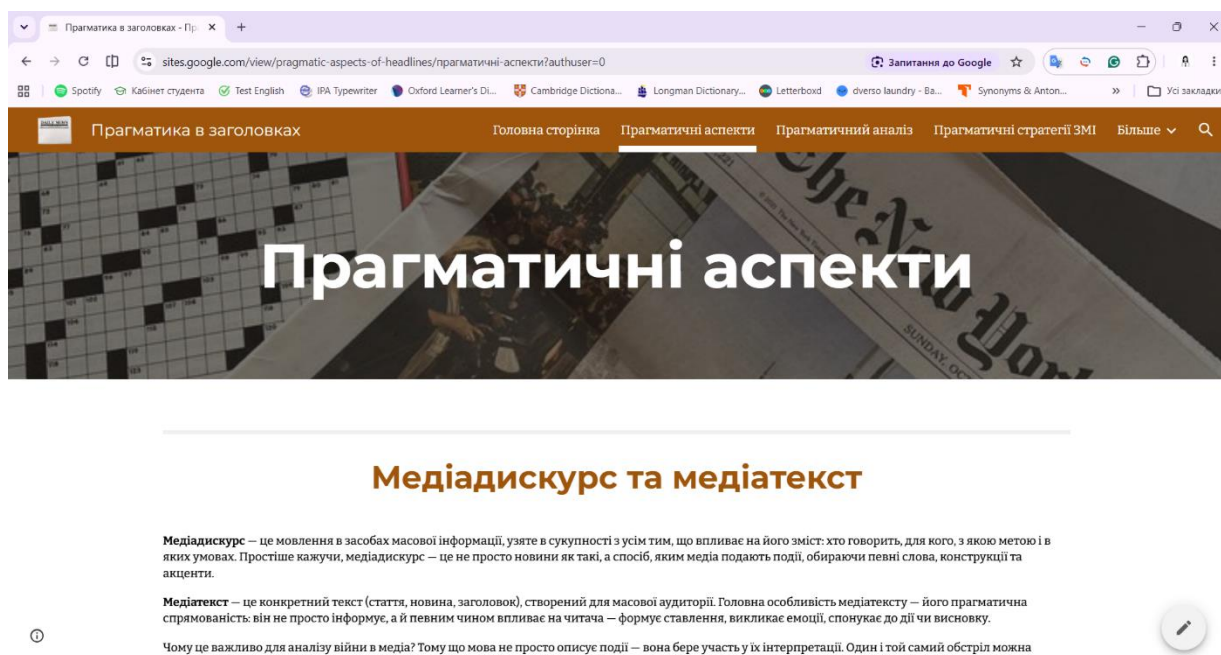

Рис. 3.2. Вигляд сторінки електронного посібника «Прагматичні аспекти».

- Прагматичний аналіз – сторінка, яка пояснює, як правильно аналізувати заголовки в ЗМІ. Тут подано детальну схему виконання прагматичного аналізу (покроковий алгоритм), а також зразки виконання на прикладах заголовків з різних медіа. Ця сторінка слугує своєрідним «містком» між теорією та виконанням завдань. (рис. 3.3)

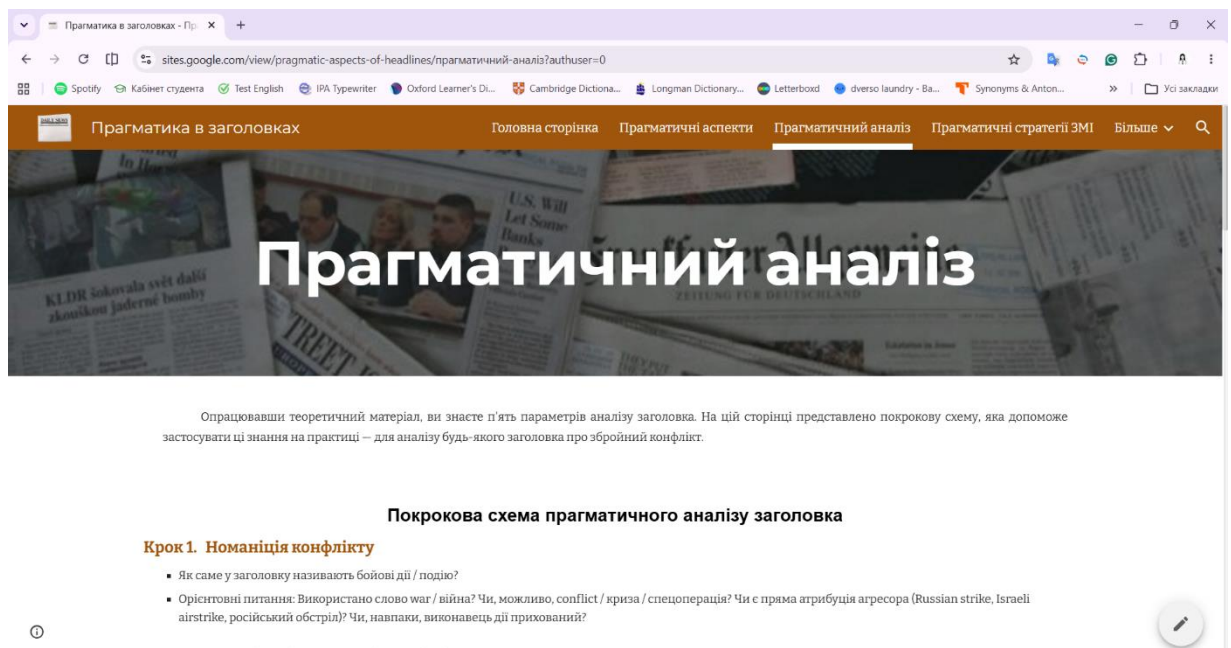

Рис. 3.3. Вигляд сторінки електронного посібника «Прагматичний аналіз».

- Прагматичні стратегії ЗМІ – демонструє кількісні підрахунки та критерії, визначені шляхом виявлення прагматичних аспектів вербалізації збройного конфлікту в англійськомовних та українськомовних ЗМІ. (рис. 3.4) Сторінка має гіперпосилання окремо на результати аналізу англійськомовних та українськомовних ЗМІ.

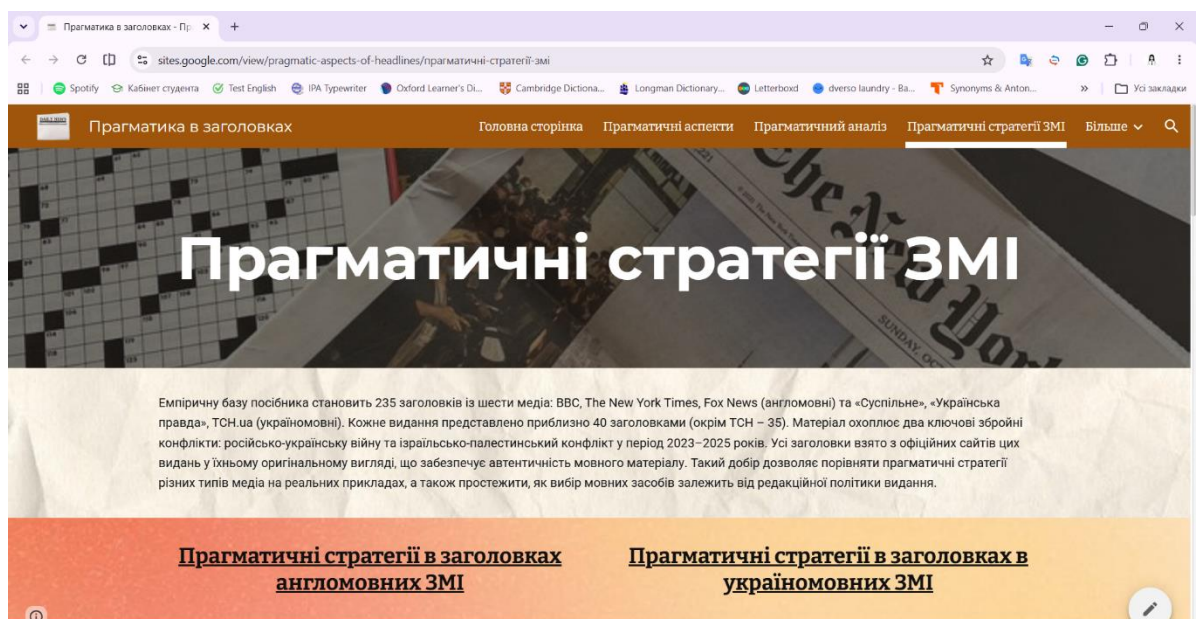

Рис. 3.4. Вигляд сторінки електронного посібника «Прагматичні стратегії ЗМІ»

- Вправи для самостійної роботи – сторінка, що містить комплекс завдань для самостійної роботи студентів. Вони охоплюють як теоретичні питання (відповідність термінів, правда/неправда, заповнення пропусків), так і практичні завдання (категоризація заголовків, порівняльний аналіз, трансформація, творче завдання). Усі завдання базуються на реальних заголовках з корпусу дослідження, що робить їх автентичними та практично орієнтованими. (рис. 3.5) Також сторінка має посилання на ключі до вправ, які також представлені у роботі. (Додаток Д)

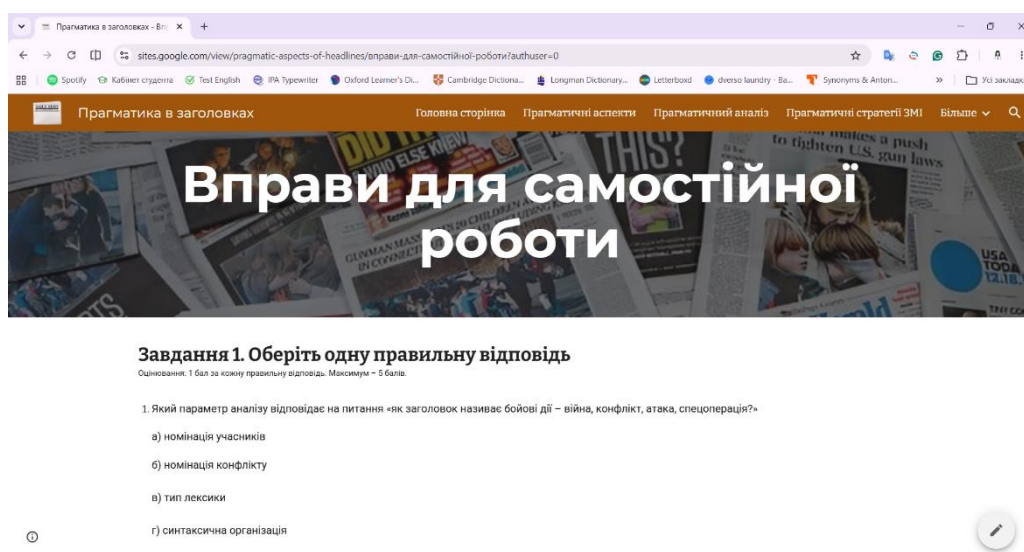

Рис. 3.5. Вигляд сторінки електронного посібника «Вправи для самостійної роботи»

- Зворотний зв'язок – сторінка з формою Google Forms для запитань, пропозицій та відгуків від студентів і викладачів. Це забезпечує можливість удосконалення ресурсу на основі реальних відгуків користувачів. (рис. 3.6)

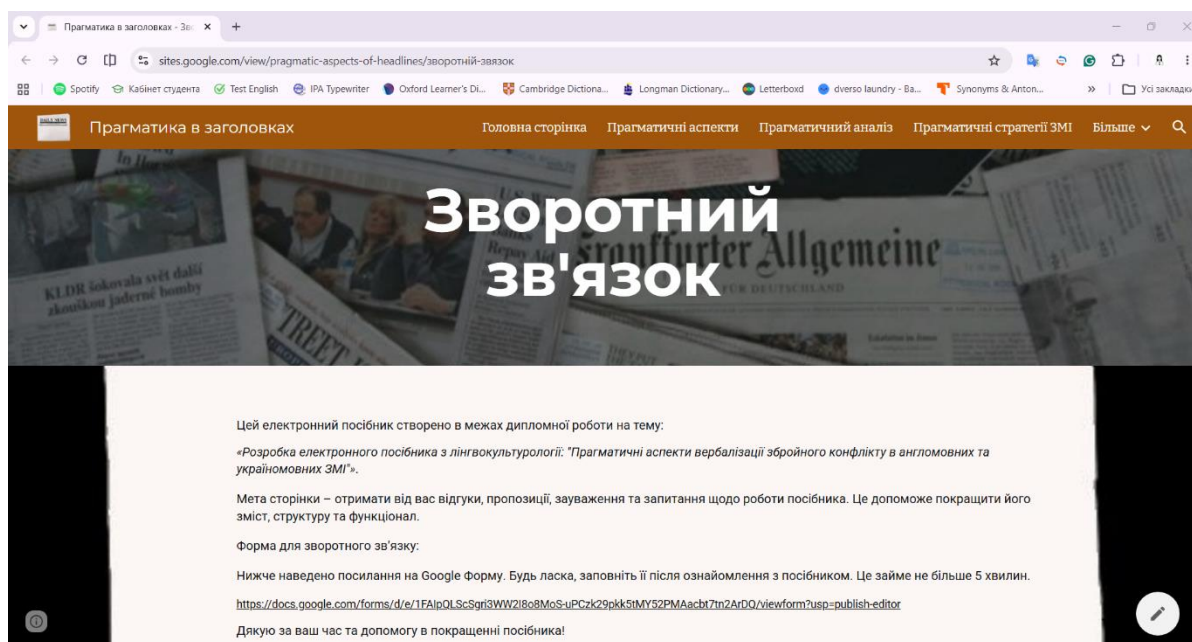

Рис. 3.5. Вигляд сторінки електронного посібника «Зворотний зв'язок»

Така структура забезпечує логічний перехід від теорії до практики, дозволяє студентів працювати в індивідуальному темпі та має чітку навігацію, що відповідає сучасним вимогам до електронних навчальних ресурсів.

3.2. Організація контенту, навігація та технічне забезпечення веб-ресурсу

Електронний посібник реалізовано на платформі Google Sites, обраної через її безоплатність, простоту використання та адаптивний дизайн. Платформа не потребує спеціальних знань із програмування, що дозволяє зосередитися на змістовому наповненні. Усі матеріали доступні онлайн без потреби встановлення додаткового програмного забезпечення, а адаптивний дизайн забезпечує коректне відображення на комп'ютерах, планшетах і смартфонах, що важливо для організації самостійної роботи студентів у будь-якому місці та в будь-який час.

Організація навчального контенту підпорядкована принципу «від простого до складного». Теоретичний матеріал передує практичному, а в межах практичної частини спочатку подано завдання. Така послідовність дозволяє студентів

поступово нарощувати складність завдань. Для наочності ключові поняття виділено жирним для кращої концентрації уваги учня.

Навігаційна структура побудована за принципом «три кліки»: будь-яка сторінка доступна не більше ніж за три переходи від головної. Верхнє меню містить посилання на всі ключові розділи – «Головна», «Теоретичні основи», «Практичний аналіз», «Завдання», «Зворотний зв'язок» – що забезпечує швидке перемикання без необхідності повертатися на головну сторінку. Для зручності орієнтації в довгих сторінках (наприклад, «Теоретичні основи» або «Завдання») використано внутрішні якорі та зміст на початку сторінки. Посилання між сторінками виконано у вигляді текстових гіперпосилань, що дозволяє студентові, наприклад, із завдання перейти до відповідного розділу теорії, а потім повернутися до виконання вправи.

Принципи організації самостійної роботи. Користувачі можуть самі досліджувати та передивлятися як теоретичний, так і практичний матеріал. Тобто, якщо під час виконання завдань для самостійної роботи, в учня виникнуть труднощі, то він може завжди переглянути свої помилки, виправити їх та заповнити певні прогалини. Для зворотного зв'язку на окремій сторінці розміщено контактні дані автора та запрошення надсилати запитання або пропозиції, що сприяє вдосконаленню посібника на основі відгуків користувачів.

Таким чином, організація контенту, навігація та технічне забезпечення веб-ресурсу спрямовані на максимальну зручність для студента, надання йому можливості працювати в індивідуальному темпі, швидко знаходити необхідну інформацію та самостійно перевіряти результати навчання.

3.3. Рекомендації щодо впровадження посібника в освітній процес

Розроблений електронний посібник може бути впроваджений у навчальний процес закладів вищої освіти в межах аудиторної та самостійної роботи студентів. Він є універсальним ресурсом, оскільки може використовуватися як повністю, так і фрагментарно – викладач має змогу обирати окремі теоретичні розділи або практичні завдання залежно від цілей

заняття. Рекомендації структуровано за трьома напрямками: інтеграція в існуючі курси, організація самостійної роботи, контроль та оцінювання, а також перспективи подальшого використання.

Інтеграція в наявні навчальні дисципліни. Матеріали посібника можуть бути використані викладачами під час викладання таких дисциплін (з конкретними рекомендаціями щодо використання):

«Медіалінгвістика» – теоретичний блок (п'ять параметрів аналізу, поняття евфемізмів, дисфемізмів, пасивних конструкцій) може бути використаний як ілюстративний матеріал до лекцій; практичні завдання (особливо завдання 1-6) – як семінарські або лабораторні роботи.

«Критичний дискурс-аналіз» – завдання 7 та 9 (аналіз заголовків NYT та Fox News) є готовим матеріалом для практичних занять з виявлення маніпулятивних стратегій. Студенти можуть аналізувати, як різні медіа використовують дисфемізми, пасивні конструкції та непряме мовлення для формування певного ставлення до подій.

«Практикум з англійської мови (читання та аналіз медіа)» – заголовки BBC, NYT, Fox News (завдання 1, 3, 4, 6) є автентичним матеріалом для розвитку навичок читання та критичного мислення. Завдання 3 (встановлення відповідності заголовка прагматичній функції) особливо корисне для розуміння того, як мовні засоби впливають на сприйняття.

«Українська мова за професійним спрямуванням» (розділ «Мова ЗМІ») – заголовки «Суспільного», «Української правди» та ТСН (завдання 3, 4, 5) як зразки україномовного медіадискурсу. Студенти можуть аналізувати, як різні українські медіа висвітлюють одну й ту саму подію, звертаючи увагу на використання героїзуючих номінацій («Захисники», «Сили оборони») або дисфемізмів («окупанти», «ворог»).

«Лінгвокультурологія» – теоретичний блок про «ідеологічний квадрат» Т. ван Дейка та номінацію учасників конфлікту («свої» vs «чужі») може бути використаний як ілюстрація до теми «Мова та ідеологія». Завдання 2

(відповідність термінів) та завдання 8 (послідовність аналізу) допомагають систематизувати знання.

Організація самостійної роботи студентів. Студентам рекомендується така покрокова схема опанування посібника:

Ознайомлення з головною сторінкою та навігацією (15 хвилин).

Опрацювання теоретичної частини – читання, перегляд таблиць, вивчення глосарію (2-3 години). Рекомендація: студентам пропонується вести конспект основних термінів (*номінація конфлікту, номінація учасників, дисфемізм, евфемізм, пасивна конструкція, атрактивна функція, аналітична функція, героїзуюча функція* тощо).

Ознайомлення зі схемою практичного аналізу на сторінці «Практичний аналіз» (30 хвилин). Студенти можуть спробувати проаналізувати один-два заголовки за наведеною схемою, щоб закріпити розуміння параметрів. Виконання всіх завдань орієнтовно займає 1-2 години. Ці завдання призначені для закріплення базових знань та розпізнавання окремих параметрів. Вони охоплюють: завдання 1 – вибір правильної відповіді (теоретичні основи аналізу); завдання 2 – встановлення відповідності між термінами та визначеннями; завдання 3 – встановлення відповідності між заголовками та прагматичними функціями; завдання 4 – заповнення пропусків (термінологія); завдання 5 – визначення правильності тверджень (правда/неправда); завдання 6 – визначення типу синтаксичної конструкції.

Також для кращого засвоєння матеріалу та застосування його на практиці, пропонуються завдання, які вимагають комплексного застосування знань: завдання 7 – аналіз заголовка NYT за п'ятьма параметрами; завдання 8 – розташування етапів аналізу у правильній послідовності; завдання 9 – письмовий аналіз заголовка Fox News (з обґрунтуванням прагматичної функції); завдання 10 – творче завдання (створення трьох варіантів заголовка до новини).

Аудиторна робота (для викладача). Викладач може обирати окремі вправи як ілюстрацію до лекцій або організовувати групове обговорення. Рекомендовані форми роботи:

- Групова дискусія після виконання завдання 7 (аналіз заголовка NYT «Russian Strike Kills 18, Including 9 Children») – студенти обговорюють, чому NYT акцентує увагу на дітях, яку прагматичну функцію це виконує та як впливає на читача.
- Порівняльний аналіз за результатами завдання 3 – студенти порівнюють заголовки різних медіа та пояснюють, чому вони виконують різні прагматичні функції (наприклад, чому заголовок Fox News є атрактивним, а заголовок «Української правди» – героїзувальним).
- Презентація результатів творчого завдання (завдання 10) – студенти презентують створені ними три варіанти заголовків (нейтральний, атрактивний, маніпулятивний) та пояснюють, які мовні засоби вони використали для досягнення кожної прагматичної функції.
- Робота в парах для завдання 8 – студенти обговорюють правильну послідовність етапів аналізу та аргументують свій вибір.

Для **перевірки результатів** виконання завдань викладач може скористатися такими критеріями.

- Завдання 1–5 (тестові завдання з однією правильною відповіддю, на встановлення відповідності, заповнення пропусків та визначення правильно/неправильно). Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за ці завдання варіюється залежно від кількості питань у кожному конкретному варіанті.
- Завдання 6 (визначення типу синтаксичної конструкції) містить 5 позицій. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимум – 5 балів.

- Завдання 7 (аналіз заголовка за п'ятьма параметрами) містить 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимум – 5 балів.
- Завдання 8 (розташування етапів аналізу у правильній послідовності) містить 5 позицій. Повністю правильна послідовність оцінюється в 5 балів; за кожну помилку в послідовності знімається 1 бал.
- Завдання 9 (письмовий аналіз заголовка Fox News) оцінюється за такими критеріями: повнота відповіді на кожне з п'яти запитань (0-2 бали за кожне питання – максимум 10 балів), аргументованість висновків (0-3 бали), грамотність оформлення (0-2 бали). Загальний максимум – 15 балів.
- Завдання 10 (творче завдання – створення трьох варіантів заголовка) оцінюється за такими критеріями: відповідність кожного варіанта зазначеній функції (нейтральний, атрактивний, маніпулятивний) – 0-5 балів; коректність використання мовних засобів (лексичних, синтаксичних) для досягнення потрібного ефекту – 0-3 бали; оригінальність та відсутність шаблонних формулювань – 0-2 бали. Загальний максимум – 10 балів.

Перспективи подальшого використання. Розроблений електронний посібник має значний потенціал для подальшого розвитку та адаптації. Він може бути використаний не лише в освітньому процесі, але й для подальших наукових розвідок. Зокрема:

Посібник може стати основою для створення подібних ресурсів з аналізу інших типів медіатекстів (наприклад, відеосюжетів, постів у соціальних мережах, аналітичних статей). Його матеріали можуть бути розширені та оновлені за рахунок аналізу нових зразків заголовків під час майбутніх конфліктів, що дозволить відстежувати зміни в прагматичних стратегіях медіа в динаміці.

Посібник може бути адаптований для студентів нефілологічних спеціальностей (наприклад, політологів або соціологів), які також потребують

навичок критичного аналізу медіа. Для цього достатньо спростити теоретичний блок та зосередитися на практичних завданнях (особливо завданнях 1, 3, 7, 9). Платформа Google Sites дозволяє додавати нові сторінки (наприклад, форум для обговорення, відеолекції, посилання на актуальні новини), тому посібник може еволюціонувати разом із потребами аудиторії.

Таким чином, створений електронний посібник відповідає сучасним вимогам до навчальних ресурсів, є доступним, інтерактивним та практично орієнтованим, а його впровадження сприятиме формуванню медіаграмотності та критичного мислення у студентів.

Отже, у третьому розділі роботи розроблено та представлено електронний навчальний посібник з лінгвокультурології, присвячений аналізу прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в англomовних та україномовних ЗМІ. Посібник створено на платформі Google Sites, що забезпечує безоплатність, адаптивний дизайн та простоту використання. Визначено концептуальну модель посібника, яка поєднує теоретичний блок (п'ять параметрів аналізу, поняття евфемізмів, дисфемізмів, пасивних конструкцій), практичну частину (схему аналізу, зразки виконання) та комплекс завдань для самостійної роботи на основі реальних заголовків із дослідницького корпусу (BBC, NYT, Fox News, «Суспільне», «Українська правда», ТСН.ua). Організація контенту підпорядкована принципу «від простого до складного», а навігаційна структура побудована за принципом «три кліки», що забезпечує зручність роботи з ресурсом. Теоретичний матеріал передуює практичному, кожне поняття проілюстроване прикладами, що полегшує засвоєння складного матеріалу. Наявність глосарію, ключів для самоперевірки та форми зворотного зв'язку сприяє ефективній самостійній роботі студентів.

Розроблено рекомендації щодо впровадження посібника в освітній процес, які охоплюють три напрями: інтеграція в існуючі навчальні дисципліни («Медіалінгвістика», «Критичний дискурс-аналіз», «Практикум з англійської мови», «Лінгвокультурологія»), організація самостійної роботи студентів (покрокова схема опанування матеріалу), а також критерії оцінювання для

кожного з десяти завдань. Окреслено перспективи подальшого використання посібника: адаптація для студентів нефілологічних спеціальностей, розширення матеріалу за рахунок аналізу нових заголовків у майбутніх конфліктах, створення подібних ресурсів для аналізу інших типів медіатекстів.

Таким чином, створений електронний посібник відповідає сучасним вимогам до електронних навчальних ресурсів (модульність, інтерактивність, адаптивність, доступність), є практично орієнтованим та може бути ефективно використаний у процесі формування медіаграмотності та критичного мислення студентів. Розроблені матеріали можуть слугувати основою для подальших досліджень у галузі медіалінгвістики та лінгвокультурології, зокрема для вивчення динаміки прагматичних стратегій медіа під час висвітлення збройних конфліктів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження, присвячене виявленню, систематизації та порівняльному аналізу прагматичних стратегій вербалізації збройного конфлікту в заголовках англomовних та україномовних ЗМІ, а також розробці на основі отриманих результатів електронного навчального посібника з лінгвокультурології, дає підстави для таких узагальнень.

У роботі узагальнено теоретико-методологічні засади дослідження медіадискурсу, який розуміється як складна багатовимірна категорія, що поєднує текст, соціальний контекст і прагматичну спрямованість. З'ясовано, що медійний заголовок є ключовою структурною одиницею медіатексту, яка виконує номінативну, інформативну, атрактивну та оцінно-маніпулятивну функції. Встановлено, що вербалізація збройного конфлікту супроводжується активними лексико-семантичними процесами: неологізацією, семантичними зрушеннями, евфемізацією та дисфемізацією. Розроблено п'ятипараметричну модель аналізу заголовка (номінація конфлікту, номінація учасників, тип лексики, синтаксична організація, прагматична функція), яка дозволяє системно дослідити прагматичні стратегії медіа.

Аналіз заголовків трьох англomовних видань – BBC, The New York Times та Fox News – засвідчив, що BBC послідовно дотримується нейтральних географічних номінацій, уникаючи пом'якшувальних маркерів на кшталт «conflict», та активно використовує пасивні конструкції в ізраїльсько-палестинському контексті, що прагматично знімає відповідальність з Ізраїлю. The New York Times вирізняється високим рівнем прямої атрибуції Росії та значною часткою емоційної та дисфемістичної лексики, акцентуючи увагу на цивільних жертвах. Fox News демонструє найвищий рівень тенденційності: вживання «conflict» замість «war» для пом'якшення масштабу подій, персоналізацію агресії через часті згадки Путіна, а в ізраїльсько-палестинському конфлікті – системне використання дисфемізмів для ХАМАС та евфемізмів для

Ізраїлю. В обох конфліктах BBC зберігає пріоритет інформативної функції, NYT поєднує інформування з аналітикою, тоді як Fox News – з пропагандою та маніпуляцією.

Дослідження заголовків трьох україномовних медіа – «Суспільне», «Українська правда» та ТСН – виявило, що всі три видання втратили нейтральність щодо Росії, системно використовуючи пряму атрибуцію агресора («окупанти») та героїзуючі номінації для ЗСУ («Захисники», «Сили оборони»). «Суспільне» є найбільш стриманим у доборі лексики та прагматичних функцій, «Українська правда» поєднує інформування з патріотичним дискурсом, а ТСН вирізняється найвищою часткою атрактивної функції та емоційно-сенсаційної лексики, наближаючись до табloidного формату. Важливо, що українські медіа майже не використовують пасивних конструкцій для приховування виконавця дії навіть у висвітленні збройних конфліктів за межами України.

Порівняльний аналіз англomовних та україномовних ЗМІ засвідчив, що спільними рисами обох груп є домінування лексеми «war/війна» для номінації конфлікту, активне використання статистики жертв як прагматичного інструменту впливу та цитування лідерів для легітимації інформації. Головні відмінності виявлено в номінації учасників: англomовні ЗМІ уникають маркера «occupiers» щодо Росії, використовуючи нейтральне «Russia» або «Russian forces», тоді як україномовні медіа системно називають російські війська «окупантами». В ізраїльсько-палестинському конфлікті англomовні медіа вдаються до евфемізмів та пасивних конструкцій, пом'якшуючи критику Ізраїлю, тоді як україномовні називають речі своїми іменами без приховування. Прагматично англomовні ЗМІ реалізують інформаційно-аналітичну функцію, прагнучи до ілюзії об'єктивності, а україномовні – поєднують інформування з мобілізаційною, консолідуючою та документувальною функціями.

На основі отриманих результатів розроблено електронний навчальний посібник з лінгвокультурології, доступний на платформі Google Sites. Визначено його концептуальну модель, що поєднує теоретичний блок (п'ять параметрів аналізу, поняття евфемізмів, дисфемізмів, пасивних конструкцій), практичну

частину (схему аналізу, зразки виконання) та комплекс завдань для самостійної роботи на основі реальних заголовків із дослідницького корпусу. Організація контенту підпорядкована принципу «від простого до складного», а навігаційна структура побудована за принципом «три кліки», що забезпечує зручність роботи з ресурсом. Розроблено рекомендації щодо впровадження посібника в освітній процес, окреслено перспективи його подальшого використання та адаптації для студентів нефілологічних спеціальностей.

Таким чином, вибір мовних засобів у заголовках ЗМІ є не випадковим, а прагматично вмотивованим, залежить від ідеологічної позиції видання, відстані до конфлікту, типології медіа та цільової аудиторії. Англomовні ЗМІ балансують між об'єктивністю та західними політичними інтересами, тоді як україномовні медіа через безпосередню залученість у війну втратили нейтральність щодо Росії, що є цілком закономірним і виправданим контекстом. Розроблений електронний посібник може бути ефективно використаний у процесі формування медіаграмотності та критичного мислення студентів, а отримані результати можуть слугувати основою для подальших досліджень у галузі медіалінгвістики та лінгвокультурології, зокрема для вивчення динаміки прагматичних стратегій медіа під час висвітлення збройних конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акімова Н. В. Мовна гра на сайтах новин як спосіб маніпулювання свідомістю читачів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені П. Могили*. 2016. Вип. 266. С. 5–10.
2. Балабін В. В., Бабіч О. М. Методика виявлення ознак маніпулювання свідомістю в інформаційних текстах ЗМІ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2009. № 23. С. 27–31.
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики : підручник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 304 с.
4. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія. Львів : ПАІС, 2010. 336 с. URL: <https://www.scribd.com/document/361675353/Бацевич-Нарис-з-лінг-прагма-pdf>.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : ВЦ «Академія», 2004. 375 с.
6. Білик О., Ганзін В. Медіадискурс та його вплив на зображення російсько-української війни: критичний аналіз дискурсивних стратегій і маніпулятивних технік. *Folium*. 2023. Спецвипуск. С. 33–39.
7. Браїлко Ю., Кисла Н. Номінації російсько-української війни в сучасному українському дискурсі. *Українське мовознавство*. 2024. № 1 (54). С. 12–19.
8. Вусик Г., Антонюк О. В. Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Донбасу*. 2020. № 2. С. 213–217.
9. Гаврилова Я. Роль лінгвістичних засобів виразності газетних заголовків у сприйнятті тексту повідомлення. *Діалог: Медіа-студії* : зб. наук. праць / ред. проф. О. Александров та ін. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. Вип. 4. С. 130–136.
10. Гусак О. О. Заголовок як інструмент збільшення відвідуваності сайту інтернет-ЗМІ. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2013. № 2 (14). С. 70–73.
11. Данезі М. Словник медіа та комунікацій / пер. з англ. Запоріжжя : ЗНУ, 2009. 250 с.
12. Демешко І. Лексико-словотвірні інновації в медіадискурсі періоду війни. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. № 205. С. 58–63.
13. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
14. Зірка В. В., Вуколова К. В., Бедрич Я. В. Лінгвістична парадигма дієслів впливу та маніпулювання у сучасному англomовному політичному

- рекламному дискурсі. *Вісник науки та освіти*. 2025. Вип. 11 (41). С. 521–535.
15. Іщук А. А. Лексичні особливості заголовків новин англomовних каналів BBC та CNN. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2021. № 3 (341). С. 12–19.
 16. Кондратенко Н. В. Мовні маркери стратегії маніпуляції в заголовках українського, польського та російського медіадискурсу. *Slavica Wratislaviensia*. 2024. Т. 179. С. 94–103.
 17. Котвицька В. А. Особливості семантичної адаптації та функціонування англiцизмів у сучасній німецькій публіцистиці. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 43 (2). С. 246–251.
 18. Леонова Н. В. Граматичні особливості, структура й функції заголовків періодичних видань – одного з найпоширеніших видів малих жанрових форм інформації (МЖФІ). *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 40. С. 56–59.
 19. Микитів Г. В., Попруга Т. В. Інтерпретація газетних заголовків у сучасному інформаційному просторі. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 233–237.
 20. Рак О. Ю. Патогенна та маніпулятивно-комунікативна інтенція впливу медіатексту на деструкцію свідомості людини. *Парадигма пізнання: гуманітарні питання*. 2015. № 5 (8). С. 3–18.
 21. Ревенко В. В. Прагматичні особливості заголовків сучасних британських і американських інтернет-видань. *Південний архів (філологічні науки)*. 2018. Вип. 73. С. 125–129.
 22. Росінська О. Способи позначення ворога в медіатекстах. Українські та польські документальні, українські художні фільми та ЗМІ. *Синopsis: текст, контекст, media*. 2024. Т. 30, № 4. С. 297–303.
 23. Семенець О. О. Дискурсивні практики проукраїнських телеграм-каналів періоду Великої війни (2022–2023 рр.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Т. 34 (73), № 5. С. 209–215.
 24. Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica*. 2013. Вип. 7. С. 389–392.
 25. Сюта Г. М. Мовний образ захисника України в текстах періоду війни. *Культура слова*. 2023. № 99. С. 65–72.
 26. Фадєєва О. В. Функції та засоби прагматизації газетних заголовків. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2017. № 27. Т. 2. С. 136–139.
 27. Царьова І. В. Російсько-українська війна (2014–2022): слова, які набули нових значень. Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції. Рига : Baltija Publishing, 2022. С. 804–811.

28. Царьова І. В. Сучасний воєнний дискурс: процеси неологізації. *Лінгвістика*. 2023. № 2 (48). С. 107–114.
29. Цупрун Т. В. Номінації на позначення назв окупаційної влади в українському медіадискурсі. *Modern Philology*. 2025. № 4. С. 232–236. DOI: <https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.34>.
30. Червона О. С. Прагматико-комунікативні параметри функціонування дієслівних перифраз. *Матеріали XLVI науково-технічної конференції Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (14–19 лютого 2016 р., м. Дніпро)*. Дніпро, 2016. С. 1–4.
31. Шевченко В. Є. Конвергентність як основна ознака сучасних медіа. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : колективна монографія / за заг. ред. В. Є. Шевченка. К. : Кафедра, 2017. С. 8–17.
32. Шевченко І. В. Дослідження понять «дискурс» і «текст» у сучасній лінгвістиці. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. Кн. 2. С. 284–287.
33. Шевченко І. С., Морозова І. І., Шевченко В. О. Номінації агресії Росії проти України в англomовних медіа... *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2022. Вип. 95. С. 71–75. DOI: 10.26565/2786-5312-2022-95-09.
34. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / за ред. Л. І. Шевченка. 2-ге вид., випр. і доп. К. : ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
35. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Теорія медіалінгвістики : підручник. К. : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.
36. Шульська Н. М., Зінчук Р. С. Комунікативно-функційний потенціал заголовків у мові сучасних медіа. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71), № 5, ч. 2. С. 221–225.
37. Austin J. L. *How to Do Things with Words*. Oxford : Oxford University Press, 1962. 168 p.
38. Babazade Y. Speech Acts and Hidden Meaning: A Journey into Pragmatics. *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*. 2025. P. 222–224. DOI: 10.69760/aghel.02500128.
39. Bauer A. J., Nadler A., Nelson J. L. What is Fox News? Partisan Journalism, Misinformation, and the Problem of Classification. *Electronic News*. 2022. Vol. 16, No. 1. P. 18–29. DOI: 10.1177/19312431211060426.
40. Danyliuk I., Bohucharova O. The Russia-Ukraine war in Western media: A psycholinguistic modelling of the ‘hybrid’ phase. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2023. Vol. 10, No. 2. P. 9–20.

41. D'Arma A. How Do Public Service Broadcasters Make a Case for Themselves? An Analysis of BBC's "Charter Manifestos". *Journal of Information Policy*. 2018. Vol. 8. P. 199–226. DOI: 10.5325/jinfopoli.8.2018.0199.
42. Hallin D. C., Mancini P. Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 342 p.
43. Korbut A. Strengthening Public Interest in Ukraine's Media Sector. London : Chatham House (RIIA), 2021. 37 p. (Research Paper).
44. Kramar N., Ilchenko O. Neologisms in the media coverage of the Russia-Ukraine war in the context of information warfare. *Studies about Languages = Kalby studijos*. 2023. Vol. 43. P. 14–28.
45. Kuiken J., van der Plas L., van Gompel R., van der Sloot K. Effective Headlines in a Digital Environment: How Blendle Editors Rewrite Headlines to Increase Click-Through Rates. *Digital Journalism*. 2017. P. 1305–1310.
46. Nye J. S. Jr. The Future of Power. New York : PublicAffairs, 2011. 320 p.
47. Oktaviani M. The Flouting of Conversational Implicature in the Headlines and Taglines. *Jurnal Lexicon*. 2012. Vol. 1, No. 2.
48. Rahayu D. The Analysis of Grice's Cooperative Principle in the Advertisement Headlines in Review Magazines Issued from January to December 2000. Jember : Universitas Jember, 2001. (Thesis).
49. Searle J. R. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 203 p.
50. Van Dijk T. A. Discourse as Structure and Process. London : SAGE Publications, 1997. 356 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Англомовні ЗМІ

Таблиця 1. ВВС – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	24 лютого 2023	Has Putin's war failed and what does Russia want from Ukraine?	https://www.bbc.com/news/world-europe-56720589
2	3 березня 2023	Ukraine war: Kyiv orders partial evacuation of liberated city	https://www.bbc.com/news/world-europe-64833750
3	16 травня 2023	Ukraine war: Kyiv says it shot down Russian hypersonic missiles	https://www.bbc.com/news/world-europe-65606385
4	11 листопада 2023	Ukraine war: Kyiv hit by first air attack in 52 days, say authorities	https://www.bbc.com/news/world-europe-67389342
5	31 грудня 2023	Ukraine war: Russia hits back after Kyiv attack on border city	https://www.bbc.com/news/world-europe-67851431
6	2 січня 2024	Ukraine war: Grim new year for Ukrainians under shadow of Russian attack	https://www.bbc.com/news/world-europe-67861379
7	17 січня 2024	Ukraine death toll rises to 18 after Russian missile attacks	https://www.bbc.com/news/world-europe-68066309
8	18 лютого 2024	Biden 'confident' on \$60bn Ukraine war aid package vote	https://www.bbc.com/news/world-europe-68330570
9	2 березня 2024	Russia-Ukraine war: Zelensky appeals to West over deadly Russian drone attack on Odesa	https://www.bbc.com/news/world-europe-68455874
10	22 березня 2024	Ukraine war: Five dead and a million without power after wave of Russian strikes	https://www.bbc.com/news/world-europe-68634444
11	8 липня 2024	Kyiv children's hospital hit as Russian daytime strikes on Ukraine kill dozens	https://www.bbc.com/news/live/c6p2zqlvqdg
12	9 липня 2024	Biden condemns 'Russian brutality' after deadly Ukraine strikes	https://www.bbc.com/news/articles/c2lkq58q5d1o
13	17 листопада 2024	'Massive' Russian attack causes Ukraine blackouts	https://www.bbc.com/news/articles/c20613qgnx2o
14	29 листопада 2024	Ukraine fights to keep the lights on as Russia hammers power plants	https://www.bbc.com/news/articles/c3vlg91yz6p
15	2 січня 2025	The endgame in Ukraine: How the war could come to a close in 2025	https://www.bbc.com/news/articles/c2ldpnyewx1o
16	14 січня 2025	Ukraine launches largest attack of war so far, Kyiv claims	https://www.bbc.com/news/articles/cwypg2z780go
17	18 травня 2025	Russia launched war's largest drone attack ahead of Putin-Trump call, Ukraine says	https://www.bbc.com/news/articles/c1ldm42eyzmo
18	6 серпня 2025	Russian attacks on Ukraine double since Trump inauguration	https://www.bbc.com/news/articles/c5yl6eegv63o
19	5 жовтня 2025	Five killed in large Russian missile and drone attack, Zelensky says	https://www.bbc.com/news/articles/czjvlgzmp4wo
20	30 грудня 2025	The 'thorny' issues that threaten to derail a Russia-Ukraine peace deal	https://www.bbc.com/news/articles/c78v5dj3x39o

Таблиця 2. ВВС – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	7 жовтня 2023	Hamas blindsides Israel with most serious attack in a generation – Jeremy Bowen	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67041679

2	7 жовтня 2023	Hamas attack shocks Israel, but what comes next?	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67043563
3	8 жовтня 2023	Israel faces 'long, difficult war' after Hamas attack from Gaza	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67044182
4	8 жовтня 2023	Israel attack: PM says Israel at war after 250 killed in attack from Gaza	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67036625
5	9 жовтня 2023	Gaza 'soon without fuel, medicine and food' – Israel authorities	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67051292
6	17 жовтня 2023	Dozens killed as Israeli strikes hit southern Gaza refugee areas	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67133803
7	28 жовтня 2023	Israeli troops clear Gaza areas 'slice by slice', but is this an invasion?	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67248454
8	6 листопада 2023	Israel Gaza war: Hamas-run health ministry says Gaza death toll passes 10,000	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67332684
9	10 грудня 2023	Israel-Gaza war: Half of Gaza's population is starving, warns UN	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67670679
10	13 грудня 2023	Israel to continue Gaza war with or without international support, FM says	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67708700
11	16 січня 2024	Israel Gaza war: Deal reached on aid to Gaza, including to hostages	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68000267
12	30 січня 2024	At least half of Gaza's buildings damaged or destroyed, new analysis shows	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68006607
13	1 березня 2024	Israel-Gaza war: More than 100 reported killed in crowd near Gaza aid convoy	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68434443
14	14 травня 2024	Gaza war: Palestinians flee as Israeli forces go back into Jabalia	https://www.bbc.com/news/world-middle-east-69001835
15	8 листопада 2024	Nearly 70% of Gaza war dead verified by UN are women and children	https://www.bbc.com/news/articles/cn5wel11pgd_o
16	12 грудня 2024	Israeli strikes kill 12 guarding Gaza aid lorries, medics say	https://www.bbc.com/news/articles/crk0x64l18jo
17	16 вересня 2025	Israel launches ground offensive on Gaza City	https://www.bbc.com/news/articles/c749q1245pw_o
18	6 вересня 2025	Israel destroys second high-rise as assault on Gaza City intensifies	https://www.bbc.com/news/articles/cz9jpzql958o
19	20 травня 2025	Israel lets aid into Gaza after 11-week blockade but UN calls it 'drop in ocean'	https://www.bbc.com/news/articles/c3d4kz8p00e_o
20	9 квітня 2025	Gaza is a 'killing field', says UN chief, as agencies urge world to act on Israel's blockade	https://www.bbc.com/news/articles/c87p15q8d74_o

Таблиця 3. The New York Times – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	1 січня 2023	Russian Airstrikes Leave Ukrainians Few Options but to Endure	https://www.nytimes.com/2023/01/01/world/europe/ukraine-russia-air-attacks.html
2	2 січня 2023	How Russia's War on Ukraine Is Worsening Global Starvation	https://www.nytimes.com/2023/01/02/us/politics/russia-ukraine-food-crisis.html
3	11 січня 2023	Russia Replaces Commander for Ukraine War, as Signs of Dissension Grow	https://www.nytimes.com/2023/01/11/world/europe/russia-ukraine-war-general.html
4	16 січня 2023	Death Toll of Russian Strike in Dnipro Rises to 40, Ukraine Says	https://www.nytimes.com/2023/01/16/world/europe/ukraine-dnipro-death-toll.html
5	26 січня 2023	In Wave of Strikes, Russian Missiles Kill 12 Across Ukraine	https://www.nytimes.com/2023/01/26/world/europe/russia-ukraine-missile-strikes.html

6	14 квітня 2023	A Ukrainian toddler was pulled from the rubble after a missile strike, but he did not survive.	https://www.nytimes.com/2023/04/14/world/ukraine-strike-sloviansk-toddler.html
7	28 квітня 2023	Deadliest Russian Attack in Months on Ukraine's Cities Kills at Least 25	https://www.nytimes.com/2023/04/28/world/europe/russia-ukraine-missile-uman.html
8	18 травня 2023	As Russia Tries to Pummel Kyiv, a Blast in Crimea Hints at Ukraine's Reach	https://www.nytimes.com/2023/05/18/world/europe/crimea-train-russia-missiles.html
9	29 травня 2023	Russia Targets Kyiv With Third Wave of Strikes in 24 Hours, Killing One	https://www.nytimes.com/2023/05/29/world/europe/russia-ukraine-kyiv-strikes.html
10	8 червня 2023	Ukraine Mounts Multiple Attacks on Russian Occupiers	https://www.nytimes.com/2023/06/08/world/europe/ukraine-offensive-russia.html
11	2 січня 2024	Russia Hammers Kyiv With Missiles in Large-Scale Attack	https://www.nytimes.com/2024/01/02/world/europe/missiles-ukraine-war-attack-russia.html
12	8 липня 2024	Russia Strikes Children's Hospital in Deadly Barrage Across Ukraine	https://www.nytimes.com/2024/07/08/world/europe/russia-ukraine-missile-strikes-childrens-hospital.html
13	27 лютого 2024	In Ukraine, Russia Is Inching Forward Death by Death	https://www.nytimes.com/2024/02/27/world/europe/russia-deaths-avdiivka-strategy.html
14	15 березня 2024	Russian Missile Strikes Kill at Least 20 in Odesa, Ukraine Says	https://www.nytimes.com/2024/03/15/world/europe/ukraine-russia-odesa-missile-strikes.html
15	2 квітня 2024	Drones Strike Deep in Russia, as Ukraine Extends Its Weapons Range	https://www.nytimes.com/2024/04/02/world/europe/russia-ukraine-drone-strike.html
16	27 квітня 2024	Russia Bombs Power Plants and Ukraine Targets Refineries in Dueling Attacks	https://www.nytimes.com/2024/04/27/world/europe/russia-ukraine-missiles-drones.html
17	14 січня 2025	Ukraine Launches 'Massive' Drone Attacks Inside Russia, Officials Say	https://www.nytimes.com/2025/01/14/world/europe/ukraine-russia-massive-drone-strikes.html
18	23 березня 2025	Russian Drone Attack Kills 3 in Kyiv Ahead of Cease-Fire Talks	https://www.nytimes.com/2025/03/23/world/europe/kyiv-ukraine-attack.html
19	4 квітня 2025	Russian Strike Kills 18, Including 9 Children, Ukraine Says	https://www.nytimes.com/2025/04/04/world/europe/ukraine-russia-strike-zelensky-hometown.html
20	24 квітня 2025	Russia Pummels Kyiv, Prompting Rare Rebuke From Trump	https://www.nytimes.com/2025/04/24/world/europe/ukraine-kyiv-russia-attack.html

Таблиця 4. The New York Times – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	7 жовтня 2023	Here is what to know about the surprise attack on Israel.	https://www.nytimes.com/2023/10/07/world/middleeast/israel-gaza-attack.html
2	7 жовтня 2023	'We Are at War,' Netanyahu Says After Hamas Attacks Israel	https://www.nytimes.com/2023/10/07/world/middleeast/israel-netanyahu-hamas-attack.html
3	9 жовтня 2023	Israeli Airstrikes Hit Marketplace and Mosques in Gaza, Killing Dozens	https://www.nytimes.com/2023/10/09/world/middleeast/israel-gaza-market-air-strike-jabaliya.html
4	10 жовтня 2023	Nowhere to Hide in Gaza as Israeli Onslaught Continues	https://www.nytimes.com/2023/10/10/world/middleeast/gaza-israel-airstrikes.html
5	13 жовтня 2023	U.S. Tells World to Back Israel's Gaza Strikes as Civilian Toll Rises	https://www.nytimes.com/2023/10/13/us/politics/blinden-israel-gaza-war.html
6	15 жовтня 2023	As Israeli Invasion Looms, Diplomats Seek to Meet Gaza's Dire Human Needs	https://www.nytimes.com/2023/10/15/world/middleeast/israel-invasion-gaza-humanitarian-crisis.html
7	17 жовтня 2023	Hundreds Reported Killed in Blast at a Gaza Hospital	https://www.nytimes.com/2023/10/17/world/middleeast/gaza-hospital-explosion-israel.html
8	20 листопада 2023	What We Know About the War Between Israel and Hamas	https://www.nytimes.com/article/israel-gaza-hamas-what-we-know.html

9	20 листопада 2023	Israel's Attackers Took About 240 Hostages. Here's What to Know About Them.	https://www.nytimes.com/article/israel-hostages-hamas-explained.html
10	24 січня 2024	U.N. Officials Say Shells Hit a Crowded Shelter in Gaza	https://www.nytimes.com/live/2024/01/24/world/israel-hamas-gaza-news
11	22 квітня 2024	The Stark Reality of Israel's Fight in Gaza	https://www.nytimes.com/2024/04/22/us/politics/israel-gaza-hamas-war.html
12	2 травня 2024	U.S. and Israel Struggle With Clashing Visions on Ending Gaza War	https://www.nytimes.com/2024/05/02/world/middleeast/us-israel-gaza-blinken-netanyahu.html
13	10 травня 2024	U.S. Criticizes Israel for Failure to Protect Civilians in the Gaza Conflict	https://www.nytimes.com/2024/05/10/world/middleeast/biden-israel-us-weapons-gaza.html
14	10 серпня 2024	Israel Criticized After Strike Kills Scores in Gaza	https://www.nytimes.com/2024/08/10/world/middleeast/israel-gaza-war-strike-school.html
15	24 листопада 2024	In West Bank Raids, Palestinians See Echoes of Israel's Gaza War	https://www.nytimes.com/2024/11/24/world/middleeast/west-bank-raids-gaza-war.html
16	1 жовтня 2025	Americans' Views of Israel-Gaza War Shift Alongside Changing Social Media Posts	https://www.nytimes.com/2025/10/01/business/israel-gaza-war-social-media.html
17	6 вересня 2025	Israel destroys second high-rise as assault on Gaza City intensifies	https://www.nytimes.com/2025/09/06/world/middleeast/israel-gaza-airstrike.html
18	16 вересня 2025	Israel launches ground offensive on Gaza City	https://www.nytimes.com/2025/09/16/world/middleeast/israel-gaza-ground-offensive.html
19	20 жовтня 2025	Deadly Gaza flare-up tests Israel-Hamas ceasefire	https://www.nytimes.com/2025/10/20/world/middleeast/israel-hamas-ceasefire.html
20	22 листопада 2025	Israeli strikes across Gaza kill 22 Palestinians, medical and civil defence officials say	https://www.nytimes.com/2025/11/22/world/middleeast/israel-gaza-strikes.html

Таблиця 5. Fox News – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	16 липня 2023	Trump describes how he could solve Russia-Ukraine conflict in 24 hours	https://www.foxnews.com/politics/trump-describes-how-he-could-solve-russia-ukraine-conflict-24-hours
2	13 грудня 2023	Ukraine-Russia war: Putin's army has suffered 315,000 casualties, report says	https://www.foxnews.com/world/ukraine-russia-war-putins-army-suffered-315000-casualties-report-says
3	29 грудня 2023	Russia fires 122 missiles in largest aerial barrage of the Ukraine war, killing at least 18 people	https://www.foxnews.com/world/russia-fires-122-missiles-largest-aerial-barrage-ukraine-war-killing-at-least-18-people
4	23 лютого 2024	Trump said he could end Ukraine war nearly a year ago but still hasn't laid out specifics	https://www.foxnews.com/politics/trump-said-he-could-end-ukraine-war-nearly-year-ago-still-hasnt-laid-out-specifics
5	22 травня 2024	Ukraine forced to institute rolling blackouts as Russian attacks on power grid persist	https://www.foxnews.com/world/ukraine-forced-institute-rolling-blackouts-russian-attacks-power-grid-persist
6	8 липня 2024	Russian missiles hit children's hospital in Kyiv as Ukrainian President Zelenskyy vows retaliation	https://www.foxnews.com/world/russian-missiles-hit-childrens-hospital-kyiv-kill-least-20-across-ukraine-ahead-nato-summit
7	13 серпня 2024	Putin scrambles as Ukraine advances troops along 'dormant front' in border security operation	https://www.foxnews.com/world/putin-scrambles-ukraine-advances-troops-along-dormant-front-border-security-operation
8	17 серпня 2024	Experts explain how Ukraine launched its own invasion of Russia	https://www.foxnews.com/world/experts-explain-how-ukraine-launched-its-own-invasion-russia

9	18 вересня 2024	Ukrainian drone strike on Russia causes earthquake-sized blast picked up from space	https://www.foxnews.com/world/ukrainian-drone-strike-russia-causes-earthquake-sized-blast-picked-up-from-space
10	10 жовтня 2024	Russia has suffered more casualties in Ukraine war than all other conflicts combined since WWII: Pentagon	https://www.foxnews.com/politics/russia-casualties-ukraine-war
11	28 листопада 2024	Putin mulls striking Kyiv with new hypersonic missile that can reportedly reach US West Coast	https://www.foxnews.com/world/putin-mulls-striking-kyiv-new-hypersonic-missile-can-reportedly-reach-us-west-coast
12	9 червня 2025	Russia launches biggest drone barrage of the Ukraine war, Kyiv says	https://www.foxnews.com/world/russia-launches-biggest-drone-barrage-ukraine-war-kyiv-says
13	29 червня 2025	Russia launched its largest aerial attack of the war, Ukraine says	https://www.foxnews.com/world/russia-launched-largest-aerial-attack-war-ukraine-says
14	7 вересня 2025	Russia hits Ukraine with largest air attack of the war as talks of peace flicker	https://www.foxnews.com/world/russia-hits-ukraine-largest-air-attack-war-talks-peace-flicker
15	31 грудня 2025	Ukraine–Russia at a crossroads: How the war evolved in 2025 and what comes next	https://www.foxnews.com/politics/ukraine-russia-crossroads-how-war-evolved-2025-what-comes-next
16	24 лютого 2023	Russia's war in Ukraine hits one-year mark as Putin digs in, Zelenskyy pushes victory. What's next?	https://www.foxnews.com/world/russias-war-ukraine-hits-one-year-mark-putin-digs-in-zelenskyy-pushes-victory-whats-next
17	14 листопада 2025	Kim Jong-un sends troops to Russia to clear deadly minefields for Putin's war	https://www.foxnews.com/world/kim-jong-un-sends-troops-russia-clear-deadly-minefields-putins-war
18	19 листопада 2025	Russian attack on Ukraine leaves 25 dead in Ternopil after massive overnight strikes	https://www.foxnews.com/world/russian-attack-ukraine-leaves-25-dead-ternopil-after-massive-overnight-strikes
19	21 грудня 2025	Russia says Ukraine peace talks 'proceeding constructively,' as Kremlin launches deadly strike on Odesa	https://www.foxnews.com/world/russia-says-ukraine-peace-talks-proceeding-constructively-kremlin-launches-deadly-strike-odesa
20	28 вересня 2025	Russia launches massive drone and missile barrage on Ukraine hitting Kyiv, other targets throughout country	https://www.foxnews.com/world/russia-launches-massive-drone-missile-barrage-ukraine-hitting-kyiv-other-targets-throughout-country

Таблиця 6. Fox News – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	7 жовтня 2023	At least 100 dead as Hamas launches unprecedented attack on Israel, Netanyahu says nation is 'at war'	https://www.foxnews.com/world/rocket-barrages-strike-southern-israel-operation-claimed-hamas
2	7 жовтня 2023	Israel's military says force is 'at war' with Hamas as IDF hits back at terror targets	https://www.foxnews.com/world/israels-military-force-war-hamas-idf-hits-back-terror-targets
3	8 жовтня 2023	Israel declares war after Hamas surprise attack, launches retaliatory airstrikes in Gaza	https://www.foxnews.com/world/israel-strikes-hamas-gaza-surprise-attack-exchanges-fire-hezbollah
4	9 жовтня 2023	Israel recaptures areas near the Gaza Strip overrun by Hamas	https://www.foxnews.com/world/israel-recaptures-areas-near-gaza-strip-overrun-hamas
5	12 жовтня 2023	Israeli president defends airstrikes in Gaza, killing Hamas operatives: 'We are fighting terror'	https://www.foxnews.com/world/israeli-president-defends-airstrikes-gaza-killing-hamas-operatives-we-fighting-terror
6	12 жовтня 2023	Israeli village miraculously unscathed by Hamas terrorist carnage: 'Hand of God'	https://www.foxnews.com/world/israeli-village-miraculously-unscathed-hamas-terrorist-carnage-hand-god

7	17 жовтня 2023	Hundreds killed in blast at Gaza Strip hospital; Israel says Islamic Jihad's 'failed rocket launch' to blame	https://www.foxnews.com/world/hundreds-killed-blast-gaza-strip-hospital-israel-blames-islamic-jihad
8	17 грудня 2023	IDF confirms 'incident' at Gaza church after patriarch says 2 Christian women killed, convent bombed	https://www.foxnews.com/world/idf-confirm-incident-gaza-church-patriarch-says-2-christian-women-killed-convent-bombed
9	1 січня 2024	Israel announces partial troop withdrawal from Gaza in new phase of Hamas war	https://www.foxnews.com/world/israel-announces-partial-troop-withdrawal-gaza-new-phase-hamas-war
10	2 травня 2024	Turkey cuts off all trade with Israel in protest against Gaza war: report	https://www.foxnews.com/world/turkey-cuts-all-trade-israel-protest-gaza-war-report
11	16 вересня 2025	Israel launches new ground offensive into Gaza City as residents flee in droves	https://www.foxnews.com/world/israel-launches-new-ground-offensive-gaza-city-residents-flee-droves
12	16 січня 2025	Israel delays cease-fire vote after terrorists try to change deal and more top headlines	https://www.foxnews.com/us/israel-delays-cease-fire-vote-after-terrorists-try-change-deal-more-top-headlines
13	19 листопада 2025	IDF strikes Hamas 'terrorist targets' across Gaza following reported ceasefire violation	https://www.foxnews.com/world/idf-strikes-hamas-terrorist-targets-across-gaza-following-reported-ceasefire-violation
14	26 вересня 2025	Trump says 'I think we have a deal' on Gaza war	https://www.foxnews.com/politics/trump-says-i-think-we-have-deal-gaza-war
15	26 листопада 2025	Middle East officials look toward second phase of Israel-Hamas ceasefire with two hostages left in Gaza	https://www.foxnews.com/world/middle-east-officials-look-toward-second-phase-israel-hamas-ceasefire-two-hostages-left-gaza
16	27 грудня 2023	New York Times faced intense scrutiny in 2023 over Israel-Hamas coverage	https://www.foxnews.com/media/new-york-times-faced-intense-scrutiny-israel-hamas-coverage
17	7 листопада 2023	IDF says soldiers took control of Hamas military stronghold as Israel-Hamas war continues	https://www.foxnews.com/world/idf-says-soldiers-took-control-hamas-military-stronghold-israel-hamas-war-continues
18	17 листопада 2023	Netanyahu: Israel 'not successful' in minimizing Gaza civilian casualties	https://www.foxnews.com/world/netanyahu-israel-not-successful-minimizing-gaza-civilian-casualties
19	15 січня 2024	Israel-Hamas war: Global community doing 'disservice' by not holding Hamas accountable, Israeli diplomat says	https://www.foxnews.com/us/israel-hamas-war-global-community-doing-disservice-by-not-holding-hamas-accountable-israeli-diplomat-says
20	1 травня 2024	White House considers accepting some Palestinians from Gaza as refugees amid Israel-Hamas war	https://www.foxnews.com/politics/white-house-considers-accepting-palestinians-gaza-refugees-amid-israel-hamas-war

Україномовні ЗМІ

Таблиця 7. «Суспільне мовлення» – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	13 січня 2023	ISW: Війська РФ, імовірно, захопили Соледар. У Міноборони України повідомили, що оборону втримали	https://suspilne.media/357942-rosijski-sili-imovirno-zahopili-soledar-isw
2	6 червня 2023	Підтоплені міста, екологічна катастрофа і тисячі людей на евакуацію: що відомо про підрив Каховської ГЕС росіянами	https://suspilne.media/498142-rosijska-armia-pidirvala-kahovsku-ges
3	9 липня 2023	На Бахмутському напрямку прикордонники знищили піхоту армії РФ	https://suspilne.media/donbas/525149-na-bahmutskomu-napramku-prikordonniki-znisili-pihotu-armii-rf

4	31 липня 2023	Армія РФ вдарила ракетами по Кривому Рогу: шестеро загиблих, понад 70 поранених	https://suspilne.media/dnipro/540259-armia-rf-vdarila-raketami-po-krivomu-rogu-so-vidomo-2
5	4 квітня 2024	Троє рятувальників загинули та один зазнав поранень під час повторного удару "Шахедів" по Харкову	https://suspilne.media/kharkiv/720512-troe-ratuvalnikiv-zaginuli-pid-cas-povtornogo-udaru-sahediv-po-harkovu
6	22 травня 2024	Авіаудар по Харкову 22 травня: 12 людей постраждали, водій тролейбуса втратив ногу	https://suspilne.media/kharkiv/749393-u-harkovi-prolunali-vibuhi-22-travna-pisla-poperedzenna-promozlivist-aviaudariv
7	8 липня 2024	Дитяча лікарня "Охматдит" постраждала під час обстрілу Києва: волонтери розбирають завали	https://suspilne.media/kyiv/785619-u-kievi-e-vlucanna-u-primisenna-ditacoi-likarni-ohmatdit
8	8 липня 2024	Під завалами зруйнованого корпусу лікарні Охматдит ще можуть залишатися люди — МВС	https://suspilne.media/kyiv/786125-pid-zavalami-zrujnovanogo-korpusu-likarni-ohmatdit-se-mozut-zalisatisa-ludi-mvs
9	10 серпня 2024	Звіт ООН: у липні в Україні загинули понад 200 цивільних — це найбільше за півтора року	https://suspilne.media/810543-zvit-oon-u-lipni-v-ukraini-zaginuli-ponad-200-civilnih-ce-najbilse-zapivtora-roku
10	11 березня 2025	Росія заявила про атаку українських дронів на Москву, повідомляється про загиблих	https://suspilne.media/967417-rosia-zaavila-pro-ataku-ukrainskih-droniv-na-moskvu
11	5 серпня 2025	Від початку повномасштабної війни армія РФ скоїла понад 170 тисяч воєнних злочинів — Офіс генпрокурора	https://suspilne.media/1083739-vid-pocatku-povnomasstabnoi-vijni-armia-rf-skoila-ponad-170-tisac-voennih-zlociniv-ofis-genprokurora
12	25 жовтня 2025	Росія атакувала Київ балістичними ракетами: у двох районах спалахнули пожежі, є загиблі і поранені	https://suspilne.media/1147758-rosia-atakuvala-kiiv-balisticnimi-raketami-u-dvoh-rajonah-spalahnuli-pozezi
13	11 грудня 2025	"Почув — йде на зниження шахед". Бух. Привалило". Що розповідають жителі Бунчужного, що за 25 км від лінії фронту	https://suspilne.media/dnipro/1186034-a-vze-u-pidvali-nocuvala-teper-tut-u-pidvali-nocuu-so-rozpovidaut-ziteli-buncuznogo-so-za-25-km-vid-linii-frontu
14	13 грудня 2025	ЗАЕС на деякий час втратила живлення внаслідок російської масованої атаки по Україні	https://suspilne.media/zaporizhzhia/1188252-zaes-na-deakij-cas-vtrabila-zivlenna-vnaslidok-rosijskoi-masovanoi-ataki-po-ukraini
15	18 грудня 2025	Сили оборони уразили РЛС "Небо-У" в окупованому Криму — Генштаб ЗСУ	https://suspilne.media/crimea/1192468-sili-oboroni-urazili-rls-nebo-u-v-okupovanomu-krimu-genstab
16	19 грудня 2025	РФ ударила ракетами по портовій інфраструктурі на Одещині: є загиблі та поранені	https://suspilne.media/odesa/1193972-rf-udarila-raketami-po-portovij-infrastrukturi-na-odesini-zaginuli-7-ludej-e-poraneni
17	27 грудня 2025	Навіть КАБи-3000. За останній місяць збільшилась кількість авіаударів по Мирнограду — начальник МВА	https://suspilne.media/donbas/1199580-navit-kabi-3000-za-ostannij-misac-zbilsilas-kilkist-aviaudariv-po-mirnogradu-nacalnik-mva
18	28 грудня 2025	Російська армія вчергове вдарила по Херсонській ТЕЦ. Поранена працівниця	https://suspilne.media/kherson/1200348-rosijska-armia-vcergove-vdarila-po-hersonskij-tec-poranena-pracivnica
19	29 грудня 2025	Російські військові атакували КАБами Оріхів Запорізької області: є загиблий та поранена	https://suspilne.media/zaporizhzhia/1200792-rosijski-vijskovi-atakuvali-kabami-orihiv-zaporizkoi-oblasti-e-zagiblij-ta-poranena
20	31 грудня 2025	Війська РФ намагаються проскочити в "промку" і накопичитися. У корпусі розповіли про ситуацію у Покровську і Мирнограді	https://suspilne.media/donbas/1202988-u-somomu-korpusi-rozpovili-aka-situacia-z-logistikou-u-pokrovsku-i-mirnogradi

Таблиця 8. «Суспільне» – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	7 жовтня 2023	Ізраїль у стані війни: головне про масований ракетний обстріл і проникнення бойовиків ХАМАС на територію країни	https://suspilne.media/588935-masovaniy-raketnij-obstril-i-proniknenna-bojovikiv-zranku-hamas-atakuvav-izrail
2	7 жовтня 2023	Внаслідок спецоперації Ізраїлю у Секторі Гази загинули 198 людей — МОЗ Палестини	https://suspilne.media/589135-vnaslidok-specoperacii-izrailu-u-sektori-gazi-zaginula-161-ludina-moz-palestini
3	8 жовтня 2023	Унаслідок вторгнення ХАМАС в Ізраїль загинули близько 500 людей — CNN	https://suspilne.media/589577-unaslidok-vtorgnenna-hamas-v-izrail-zaginuli-blizko-500-ludej-cnn
4	11 жовтня 2023	Війна в Ізраїлі: у Кфар-Аза вбиті цілі сім'ї, серед загиблих — діти	https://suspilne.media/591359-vijna-v-izraili-u-kfar-aza-vbiti-cili-simi-sered-zagiblih-diti
5	13 жовтня 2023	У Газі заявили про понад 1500 загиблих внаслідок ізраїльських ударів, в Ізраїлі через напад ХАМАСу — 1300 загиблих	https://suspilne.media/593103-u-gazi-zaavili-pro-ponad-1500-zagiblih-vnalidok-izrajskih-udariv-v-izraili-cerez-napad-hamasu-1300-zagiblih
6	8 листопада 2023	Мінохорони здоров'я Гази повідомило про понад 10 тисяч цивільних, які загинули в анклаві	https://suspilne.media/612739-minohoroni-zdorova-gazi-povidomilo-pro-ponad-10-tisac-civilnih-aki-zaginuli-v-anklavi
7	13 листопада 2023	Речниця ЦАХАЛу: Ізраїль не воює з Сектором Гази. Ізраїль воює з ХАМАСом	https://suspilne.media/615995-recnica-cahalu-izrail-ne-voe-z-sektorom-gazi-izrail-voe-z-hamasom
8	20 листопада 2023	У війні між Ізраїлем і ХАМАС загинули 48 журналістів — CPJ	https://suspilne.media/620811-u-vijni-miz-izrailem-i-hamas-zaginuli-48-zurnalistiv-cpj
9	22 грудня 2023	ЦАХАЛ знищив 2 000 бойовиків ХАМАСу після закінчення перемир'я 1 грудня — речник	https://suspilne.media/645048-cahal-znisiv-2-000-bojovikiv-hamasu-pisla-zakincenna-peremira-1-grudna-recnik
10	6 січня 2024	Голова ООН з надання допомоги заявив, що Газа стала "непридатною для життя"	https://suspilne.media/655264-golova-oon-z-nadanna-dopomogi-zaaviv-so-gaza-stala-nepridatnou-dla-zitta
11	6 червня 2024	Ізраїль ударив по школі ООН у Газі, влада анклаву повідомляє про десятки загиблих	https://suspilne.media/762295-izrail-udariv-po-skoli-oon-u-gazi-vlada-anklavu-povidomlae-pro-desatki-zagiblih
12	24 червня 2024	Ізраїль завдав удару по бойовиках ХАМАС у коледжі агентства ООН	https://suspilne.media/775085-izrail-zavdav-udaru-po-bojovikah-hamas-u-koledzi-agentstva-oon
13	5 серпня 2024	ЦАХАЛ повідомив про ліквідацію міністра економіки ХАМАСу в Секторі Гази	https://suspilne.media/806435-cahal-povidomiv-pro-likvidaciju-ministra-ekonomiki-hamasu-v-sektori-gazi
14	8 жовтня 2024	"Ваш дім під прицілом". Як змінилась Газа за рік після атаки ХАМАС на Ізраїль і що буде з Сектором далі	https://suspilne.media/853641-vas-dim-pid-pricilom-ak-zminilas-gaza-za-rik-pisla-ataki-hamas-na-izrail-i-so-bude-z-sektorom-dali
15	2 січня 2025	Ізраїль атакував Сектор Гази: понад 40 людей загинули	https://suspilne.media/916605-izrail-atakuvav-sektor-gazi-ponad-40-ludej-zaginuli
16	18 січня 2025	Прем'єр-міністр Ізраїлю заявив про можливість відновлення війни із ХАМАСом	https://suspilne.media/928325-premer-ministr-izrailu-zaaviv-pro-mozlivist-vidnovlenna-vijni-iz-hamasom
17	9 березня 2025	Ізраїль і ХАМАС заявляють про готовність до нового етапу переговорів про припинення вогню	https://suspilne.media/966061-izrail-i-hamas-zaavlaut-pro-gotovnist-do-novogo-etapu-peregovoriv-pro-privpinenna-vognu
18	7 квітня 2025	Ізраїль заявив про розширення військової операції в Секторі Гази	https://suspilne.media/988581-izrail-zaaviv-pro-rozsirennja-vijskovo-operacii-v-sektori-gazi
19	19 травня 2025	Ізраїль розпочав нові "масштабні" наземні операції в Газі	https://suspilne.media/1020953-izrail-rozpocav-novi-masstabni-nazemni-operacii-v-gazi

20	28 жовтня 2025	Армія Ізраїлю завдала "потужних ударів" по Сектору Гази: є загиблі	https://suspilne.media/1150588-netanagu-nakazav-armii-izrailu-zavdati-potuznih-udariv-po-sektoru-gazi
----	----------------	--	---

Таблиця 9. «Українська правда» – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	21 червня 2023	Зеленський: Тривають жорсткі бої, але є просування вперед	https://www.pravda.com.ua/news/2023/06/21/7407935
2	26 вересня 2023	Окупанти вночі гатили по Одещині: поранені 2 людини, згоріли 6 фур, пошкоджені склади	https://www.pravda.com.ua/news/2023/09/26/7421408
3	16 листопада 2023	Захисники проводять "більш масштабні" операції на лівому березі Дніпра Херсонщини – ISW	https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/16/7428989
4	8 липня 2024	Розбір завалів "Охматдиту": рятувальники поспішають дістатись підвалу, де ховались діти і медики	https://www.pravda.com.ua/news/2024/07/08/7464631
5	8 липня 2024	КМБА: Унаслідок атаки на "Охматдит" відомо про 2 загиблих та понад 50 постраждалих	https://www.pravda.com.ua/news/2024/07/08/7464736
6	18 липня 2024	Deep State: Ворог захопив Калинівку на Донеччині	https://www.pravda.com.ua/news/2024/07/18/7466215
7	9 жовтня 2024	Захисники вночі збили 21 ударний БПЛА, один – повернувся в РФ	https://www.pravda.com.ua/news/2024/10/09/7478813
8	10 липня 2025	У червні РФ вбила найбільшу кількість цивільних в Україні за 3 роки – місія ООН	https://www.pravda.com.ua/news/2025/07/10/7521125
9	30 липня 2025	Бійці ССО знищили 7 окупантів і захопили позиції на Північно-Слобожанському напрямку	https://www.pravda.com.ua/news/2025/07/30/7524040
10	6 серпня 2025	Дрони другу ніч поспіль атакували залізничну станцію "Тацинська" в Ростовській області РФ	https://www.pravda.com.ua/news/2025/08/06/7524928
11	10 серпня 2025	Сили оборони звільнили Безсалівку на Сумщині	https://www.pravda.com.ua/news/2025/08/10/7525473
12	2 вересня 2025	Розвідка Британії пояснила, чому росіяни сунуть на Серебрянський ліс	https://www.pravda.com.ua/news/2025/09/02/7528965
13	12 вересня 2025	В російському Смоленську гучні вибухи: очевидці публікують кадри атаки дронів	https://www.pravda.com.ua/news/2025/09/12/7530495
14	14 вересня 2025	ВМС України уразили комунікаційний вузол чорноморського флоту РФ в окупованому Криму	https://www.pravda.com.ua/news/2025/09/14/7530777
15	31 жовтня 2025	Росіяни лише за день вбили вісім цивільних на Донеччині	https://www.pravda.com.ua/news/2025/10/31/8005251
16	18 листопада 2025	Російські окупанти під час штурму Покровська виставили цивільних як "живий щит"	https://www.pravda.com.ua/news/2025/11/18/8007856
17	24 листопада 2025	Троє людей поранені через падіння "Шахеда" на підприємство у Чернігові	https://www.pravda.com.ua/news/2025/11/24/8008732
18	6 грудня 2025	Росія завдає масованого комбінованого удару по Україні	https://www.pravda.com.ua/news/2025/12/06/8010629
19	25 грудня 2025	Росіяни з дрону атакували евакуаційну місію у Костянтинівці: одна людина загинула, двоє поранених	https://www.pravda.com.ua/news/2025/12/25/8013357
20	31 грудня 2025	У Росії заявили про атаку дронів на Туапсе: є влучання в причал і НПЗ	https://www.pravda.com.ua/news/2025/12/31/8014099

Таблиця 10. «Українська правда» – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	7 жовтня 2023	ХАМАС масовано атакував ракетами Ізраїль, ЦАХАЛ "готовий до війни"	https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/07/7423048
2	7 жовтня 2023	ХАМАС знову атакує Тель-Авів, кількість жертв в Ізраїлі сягнула 250	https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/07/7423107
3	8 жовтня 2023	ЦАХАЛ: Уражено ракетні установки, терористичний осередок і штаб-квартиру ХАМАСу в Газі	https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/08/7423117
4	9 жовтня 2023	Ізраїль цієї ночі "наносив масовані удари по сектору Гази": знищують будинки всіх бойовиків	https://www.pravda.com.ua/news/2023/10/09/7423220
5	2 листопада 2023	Ізраїль вдруге вдарив по табору біженців у Секторі Гази	https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/02/7426802
6	2 листопада 2023	ХАМАС заявив, що повторюватиме атаки, поки не знищить Ізраїль	https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/02/7426818
7	2 листопада 2023	ЦАХАЛ заявляє, що знищив десятки терористів ХАМАСу минулої ночі в Газі	https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/02/7426834
8	14 листопада 2023	Ізраїль заявив, що захопив будівлю уряду, парламент і штаб-квартиру поліції ХАМАС	https://www.pravda.com.ua/news/2023/11/14/7428741
9	3 грудня 2023	ЦАХАЛ: Операція на півдні Сектора Гази буде не менш потужною, ніж на півночі	https://www.pravda.com.ua/news/2023/12/03/7431497
10	2 квітня 2024	У Газі загинули сім співробітників благодійної організації: ЦАХАЛ розслідує "трагічний інцидент"	https://www.pravda.com.ua/news/2024/04/02/7449284
11	7 жовтня 2024	ЦАХАЛ атакував центри управління ХАМАС, розташовані в лікарні Сектора Гази	https://www.pravda.com.ua/news/2024/10/07/7478465
12	14 жовтня 2024	ЦАХАЛ заявив про удар по командному пункту ХАМАСу	https://www.pravda.com.ua/news/2024/10/14/7479562
13	19 січня 2025	Нетаньягу заявив про можливість відновлення бойових дій у Газі	https://www.pravda.com.ua/news/2025/01/19/7494278
14	18 березня 2025	Ізраїль відновив удари по об'єктах ХАМАС в Секторі Гази – ЗМІ	https://www.pravda.com.ua/news/2025/03/18/7503373
15	20 квітня 2025	Нетаньягу: Ізраїль не має іншого вибору, окрім як продовжувати війну в Газі	https://www.pravda.com.ua/news/2025/04/20/7508341
16	13 травня 2025	Армія Ізраїлю завдала удару по командному центру ХАМАС в Секторі Гази	https://www.pravda.com.ua/news/2025/05/13/7512135
17	22 травня 2025	Нетаньягу назвав умови за яких Ізраїль завершить війну в Газі – ЗМІ	https://www.pravda.com.ua/news/2025/05/22/7513448
18	18 червня 2025	Ізраїльські танки у Секторі Гази вдарили по людях, які хотіли отримати їжу: 59 загиблих – Reuters	https://www.pravda.com.ua/news/2025/06/18/7517612
19	6 серпня 2025	Нетаньягу планує повну окупацію Сектора Гази всупереч спротиву армії – ЗМІ	https://www.pravda.com.ua/news/2025/08/06/7524936
20	19 жовтня 2025	Прем'єр Ізраїлю озвучив умови, за яких закінчиться війна в Газі	https://www.pravda.com.ua/news/2025/10/19/8003365

Таблиця 11. «ТСН.ua» – Російсько-українська війна

№	Дата	Заголовок	Посилання
---	------	-----------	-----------

1	23 лютого 2023	Світові ЗМІ вийшли з матеріалами про рік повномасштабної війни: що пишуть і які дають прогнози	https://tsn.ua/exclusive/richnicya-napadu-rosiyi-na-ukrayinu-scho-govoryat-za-kordonom-pro-rik-viyni-foto-2271217.html
2	24 серпня 2023	Росія вбила тисячі цивільних в Україні: найкривавіші теракти окупантів від початку повномасштабної війни	https://tsn.ua/exclusive/rf-vbila-tisyaci-civilnih-v-ukrayini-naykrivavishi-terakti-okupantiv-vid-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni-foto-2396548.html
3	29 грудня 2023	Росіяни випустили понад 100 ракет: як відреагували у світі на масований обстріл України	https://tsn.ua/ato/rosiyani-vipustili-ponad-100-raket-yak-vidreaguvali-u-sviti-na-masovaniy-obstril-ukrayini-2481808.html
4	16 лютого 2024	"Ракети нарізали кола": Жданов розповів, як Росія хотіла "обдурити" українську ППО і коли може вдарити знову	https://tsn.ua/exclusive/raketi-narizali-kola-zhdanov-rozpoviv-yak-rosiya-hotila-naduriti-ukrayinsku-ppo-i-koli-mozhe-vdariti-znovu-2514829.html
5	27 травня 2024	"Повернення українців до 'сім'ї братніх народів": як путінська Росія виправдовує криваву війну в Україні	https://tsn.ua/exclusive/povernennya-ukrayinciv-do-sim-yi-bratnih-narodiv-yak-putinska-rosiya-vipravdovuye-krivavu-viynu-v-ukrayini-2587731.html
6	8 липня 2024	"Ляпас Альянсу": Подоляк жорстко прокоментував ракетний удар РФ по "Охматдиту"	https://kyiv.tsn.ua/lyapas-alyansu-podolyak-zhorstoko-prokomentuvav-raketniy-udar-rf-po-ohmatditu-2616699.html
7	8 липня 2024	Ракетний удар по "Охматдиту": гендиректор найбільшої в Європі дитячої лікарні зробив важливу заяву	https://tsn.ua/ato/raketniy-udar-po-ohmatditu-gendirektor-naybilshoyi-v-yevropi-dityachoyi-likarni-zrobiv-vazhlivu-zayavu-2616744.html
8	6 серпня 2024	Київ атакували балістикою: Росія запустила не свої ракети – що відомо	https://tsn.ua/exclusive/kiyiv-atakuvali-balistikoyu-rosiya-zapustila-ne-svoyi-raketi-scho-vidomo-2635260.html
9	21 серпня 2024	Росія готує масований удар по Україні: експерт про кількість ракет, міста та "секретні домовленості"	https://tsn.ua/exclusive/rosiya-gotuye-masovaniy-udar-po-ukrayini-ekspert-pro-kilkist-raket-mista-ta-sekretni-domovlenosti-2643744.html
10	25 вересня 2024	Якщо Путін вдарить по АЕС: сценарії загроз і виживання	https://tsn.ua/exclusive/yakscho-putin-vdarit-po-aes-scenariyi-zagrozi-i-vizhivannya-2667024.html
11	31 жовтня 2024	Росія накопичила кількості ракет і готується до удару: названо дату	https://tsn.ua/exclusive/rosiya-nakopichila-kilkasot-raket-i-gotuyetsya-do-udaru-nazvano-datu-2690694.html
12	15 листопада 2024	Росія накопичила сотні ракет і готується до масованого удару: коли може статися і що буде ціллю	https://tsn.ua/exclusive/rosiya-nakopichila-sotni-raket-i-gotuyetsya-do-masovanogo-udaru-koli-mozhe-statisya-i-scho-bude-cillyu-2701563.html
13	20 травня 2025	Путін лякає "вічною війною": чи зможе Росія вести бойові дії в Україні безкінечно	https://tsn.ua/exclusive/putin-liakaye-vichnoiui-viynoiu-chy-zmoze-rosiia-vesty-boyovi-diyi-bezkinechno-2831774.html
14	27 липня 2025	Росія готує посилення обстрілів України, вибухи у Харкові: головні новини ночі 27 липня 2025 року	https://tsn.ua/ukrayina/rosiia-hotuye-posylennia-obstriliv-ukrayini-vybukhy-u-kharkovi-holovni-novyny-nochi-27-lypnia-2025-roku-2878208.html
15	25 серпня 2025	Суми знову під масованою атакою: ворог обстріляв громаду, є пожежі у житловому секторі	https://tsn.ua/ukrayina/sumy-znovu-pid-masovanoiui-atakoii-voroh-obstriliav-hromadu-ye-pozezi-u-zytlovomu-sektori-2897588.html
16	4 вересня 2025	В РФ проблеми зі стратегічною авіацією: три борти не змогли обстріляти Україну	https://tsn.ua/ukrayina/v-rf-problemy-zi-stratehichnoiui-aviatsiieiui-try-borta-ne-zmohly-obstriliaty-ukrayinu-2905196.html
17	8 вересня 2025	Росіяни масовано обстріляли один із обласних центрів: люди розповіли, як їм вдалось вижити	https://tsn.ua/exclusive/rosiiani-masovano-obstriliaty-odyn-iz-oblasnykh-tsentriv-liudy-rozpovily-iak-yim-vdalos-vyzyty-2908220.html
18	30 жовтня 2025	Коли закінчиться війна в Україні: футуролог приголомшив прогнозом	https://tsn.ua/exclusive/koly-zakinchytsia-viyna-v-ukrayini-futuroloh-pryholomshyv-prohnozom-2945492.html

19	30 грудня 2025	"Путіну неможливо зупинитися": Жданов дав прогноз, коли закінчиться війна в Україні	https://tsn.ua/exclusive/putinu-nemozlyvo-zupynytyisia-zdanov-dav-prohnoz-koly-zakinchytsia-viyna-v-ukrayini-2988977.html
----	----------------	---	---

Таблиця 12. «ТСН.уа» – Ізраїльсько-палестинський конфлікт

№	Дата	Заголовок	Посилання
1	8 жовтня 2023	Вперше за 50 років: Ізраїль офіційно оголосив стан війни	https://tsn.ua/svit/vpershe-za-50-rokiv-izrayil-oficiyno-ogolosiv-stan-viyni-2425732.html
2	8 жовтня 2023	ХАМАС тримає у полоні понад 100 ізраїльтян: серед них можуть бути діти	https://tsn.ua/svit/hamas-trimaye-u-poloni-ponad-100-izrayiltyan-sered-nih-mozhut-buti-malenki-diti-video-2425849.html
3	9 жовтня 2023	Найбільший провал Моссаду від часів Судного дня: чому ізраїльська розвідка прогавила удар ХАМАСу	https://tsn.ua/svit/naybilshiy-proval-mossadu-vid-chasiv-sudnogo-dnya-chomu-izrayilska-rozvidka-progavila-udar-hamas-2426500.html
4	9 жовтня 2023	Страшні звірства ХАМАС: як фестиваль в Ізраїлі перетворився на різанину – історії вцілілих	https://tsn.ua/exclusive/strashni-zvirstva-hamas-yak-festival-v-izrayili-peretvorivsyana-rizaninu-istoriyi-vcililih-2426644.html
5	10 жовтня 2023	ХАМАС пригрозив страчувати заручників у відповідь на удари по Газі	https://tsn.ua/svit/hamas-prigroziv-strachuvati-zaruchnikov-u-vidpovid-na-udari-po-gazi-2426617.html
6	10 жовтня 2023	"Чоловіка і дитину застрелили": в ізраїльському кібуці Беєрі вбили кожного десятого мешканця	https://tsn.ua/svit/cholovik-i-ditinu-zastretili-v-izrayilskomu-kibuci-beeri-vbili-kozhnogo-desyatogo-meshkancya-2427355.html
7	12 жовтня 2023	Чи стане конфлікт в Ізраїлі більш масштабним та скільки він триватиме: відповідь аналітика	https://tsn.ua/exclusive/chi-stane-konflikt-v-izrayili-bilsh-masshtabnim-ta-skilki-vin-trivatime-vidpovid-analitika-2428702.html
8	18 жовтня 2023	Хто вдарив по лікарні в Газі: палестинці кажуть про сотні загиблих, Ізраїль звинувачує "Ісламський джихад"	https://tsn.ua/exclusive/hto-vdariv-po-likarni-v-gazi-palestinci-kazhut-pro-sotni-zagiblih-izrayil-zvinuvachuye-islamskiy-dzhihad-foto-video-2432023.html
9	5 листопада 2023	Ізраїль заявляє, що місто Газа оточене: анклав розділений на дві частини	https://tsn.ua/svit/izrayil-zayavlyaye-scho-misto-gaza-otochene-anklav-rozdileniy-na-dvi-chastini-2444344.html
10	12 листопада 2023	Нетаньягу заявляє, що Ізраїль буде проти повернення палестинської влади в Секторі Газа після війни	https://tsn.ua/politika/netanyagu-zayavlyaye-scho-izrayil-bude-proti-povernennya-palestinskoyi-vladi-v-sektori-gaza-pislya-viyni-2448709.html
11	5 грудня 2023	Ізраїль розкрив, скільки його військових загинуло під час операції проти ХАМАСу	https://tsn.ua/svit/izrayil-rozkriv-skilki-yoho-viyskovih-zaginulo-pid-chas-operaciyi-proti-hamas-2465365.html
12	10 грудня 2023	Ізраїльські військові розповіли, скільки палестинських бойовиків знищили під час війни у Секторі Гази	https://tsn.ua/politika/izrayilski-viyskovi-rozpovili-skilki-boyovikiv-znischili-pid-chas-viyni-u-sektori-gazi-2468254.html
13	18 лютого 2024	Уряд Ізраїлю ухвалив рішення проти "нав'язування" палестинської держави	https://tsn.ua/svit/uryad-izrayilyu-uhvaliv-rishennya-proti-nav-yazuvannya-palestinskoyi-derzhavi-2516650.html
14	23 березня 2025	Ізраїль готується до нової фази війни з ХАМАС: можливе повномасштабне вторгнення у Газу	https://tsn.ua/svit/izrayil-gotuyetsya-donovoyi-fazi-viyni-z-hamas-mozhlive-povnomasshtabne-vtorgnennya-u-gazu-2794272.html
15	29 серпня 2025	В ООН заявили про "катастрофу" в Газі, але не згадали вбивства Путіна в Україні: деталі	https://tsn.ua/svit/v-on-zaiavyly-pro-katastrofu-v-hazi-ale-ne-zhadaly-vbyvstva-putina-v-ukrayini-detali-2901143.html
16	16 вересня 2025	Ізраїль розпочав наземну операцію, щоб захопити Газу	https://tsn.ua/svit/izrayil-rozpochav-nazemnu-operatsiiu-shchob-zakhopyty-hazu-2913572.html

Англомовні ЗМІ

Таблиця 1. ВВС – російсько-українська війна (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовків
1. Номінація конфлікту	"Ukraine war" / "Russia-Ukraine war"	8	40%	№ 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10
	"Russian attack/strikes/hit"	5	25%	№ 7, 11, 13, 18, 19
	"Putin's war"	1	5%	№1
	"the war" (generic)	1	5%	№ 15
	"attack of war" / "war's"	2	10%	№ 16,17
	Без прямої номінації	3	15%	№ 7, 12, 14, 20
2. Номінація учасників	Географічні назви (Russia, Ukraine, Kyiv)	18	90%	№2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20
	Персоналізація лідерів (Putin, Biden, Zelensky, Trump)	7	35%	№1, 8, 12, 16, 17, 18, 19
	Метонімія (Kyiv)	2	10%	№ 3, 5
	Нейтральне "Russian"	11	55%	№ 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 17, 18, 19
3. Тип лексики	Нейтральна	14	70%	№2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19
	Емоційна	6	30%	№1, 8, 12, 13, 15, 20
	Метафорична	3	15%	№ 14, 17, 20
	Дисфемізми	1	5%	№ 12
	Цитування оцінки	2	10%	№ 12, 13
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	19	95%	№ 2 – 20
	Питальні речення	1	5%	№1
	Пасивний стан	2	10%	№ 4, 11
	Непряме мовлення (says, claims)	5	25%	№ 3, 4, 16, 17, 19
	Еліпсис	2	10%	№ 10, 7
	Двокрапка	2	10%	№ 9, 10
	Пряма мова	2	10%	№ 13, 20

5. Прагматична функція	Інформування	13	65%	№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 16, 18, 19
	Атракція	3	15%	№ 11, 14, 17
	Оцінювання	3	15%	№ 1, 12, 15
	Маніпуляція	1	5%	№ 20

Таблиця 2. ВВС – ізраїльсько-палестинський конфлікт (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номера заголовків
1. Номінація конфлікту	"Israel-Gaza war" / "Gaza war"	7	35%	№8, 9, 10, 11, 13, 14, 15
	"attack"	4	20%	№1, 2, 3, 4
	"offensive/assault"	2	10%	№ 17, 18
	"invasion"	1	5%	№ 7
	"blockade"	2	10%	№19
	“killing field” (цитата ООН)	1	5%	№ 20
	Без прямої номінації	2	10%	№ 12, 16
2. Номінація учасників	Ізраїль (нейтрально)	18	90%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20
	ХАМАС (нейтрально)	4	20%	№1, 2, 3,8
	ООН/офіційні джерела	8	40%	№9, 10, 12, 13, 15, 16, 19, 20
	Пасив/без атрибуції	4	20%	№ 6, 12, 13, 15
3. Тип лексики	Нейтральна	12	60%	№ 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
	Емоційна/оцінна	8	40%	№1, 2, 3, 4, 5, 7, 19, 20
	Евфемізми	0	0	-
	Дисфемізми	2	10%	№ 1, 20,
	Цитування	6	30%	№ 3, 5, 7, 9, 19, 20
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	16	80%	№ 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
	Питальні речення	2	10%	№ 2, 7
	Пасивний стан	5	25%	№3, 6, 12, 13, 8
	Непряме мовлення	5	25%	№ 8, 10, 16, 19, 20

5. Прагматична функція	Двокрапка	6	30%	№ 4, 8, 9, 11, 13, 14
	Пряма мова (в лапках)	5	25%	№ 3, 5, 7, 19, 20
	Інформування	10	50%	№ 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
	Атракція	5	25%	№ 1, 2, 4, 17, 18
	Оцінювання	4	20%	№ 3, 5, 7, 19
	Маніпуляція	1	5%	№ 20

Таблиця 3. The New York Times (NYT) – російсько-українська війна (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовку
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція Росії (Russian strike/attack, Russia Strikes/Hammers/Bombs)	14	70%	№ 1, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20
	"Ukraine war" / "Russia's war"	2	10%	№2, 3
	Без прямої номінації (немає слів “war”, “attack”)	4	20%	№ 6, 10, 15, 17
2. Номінація учасників	Росія як агресор	16	80%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20
	Україна як жертва/суб’єкт	12	60%	№ 1, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 19
	"Ukraine Says" / "Officials Say"	4	20%	№ 4, 14, 17, 19
	"Russian Occupiers" (дисфемізм)	1	5%	№10
3. Тип лексики	Нейтральна	9	45%	№ 2, 3, 4, 6, 10, 14, 15, 17, 18
	Емоційна/дисфемістична	11	55%	№ 1, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 19, 20
	Метафорична	4	20%	№ 11, 13, 14, 20
	Суперлативи	2	10%	№ 7, 11
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1–20
	Пасивний стан	1	5%	№ 6
	Непряме мовлення	4	20%	№ 4, 14, 17, 19
	Дієприслівниковий зворот	2	10%	№ 9, 20
5. Прагматична функція	Інформування	10	50%	№ 3, 4, 5, 6, 10, 14, 15, 17, 18, 19

	Маніпуляція/Атракція	6	30%	№ 1, 7, 9, 11, 12, 20
	Аналітика	4	20%	№ 2, 8, 13, 16

Таблиця 4. The New York Times (NYT) – ізраїльсько-палестинський конфлікт (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номера заголовків
1. Номінація конфлікту	Симетрична/бінарна (War Between Israel and Hamas)	4	20%	№ 2, 8, 15, 19
	Пряма атрибуція Ізраїлю (Israeli Airstrikes, Israeli Invasion)	7	35%	№ 3, 4, 6, 14, 17, 18, 20
	Евфемізми (blast, ground offensive, flare-up)	3	15%	№ 7, 18, 19
	"conflict"	1	5%	№ 13
	"attack" / "attackers"	2	10%	№ 1, 9
	"at war" (цитата)	1	5%	№ 2
	Без прямої номінації	3	15%	№ 10, 11, 16
2. Номінація учасників	Ізраїль (як активний суб'єкт)	17	85%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20
	ХАМАС (як активний суб'єкт)	3	15%	№ 2, 8, 19
	США/ООН	8	40%	№ 5, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16
	Пасив/без атрибуції	3	15%	№ 7, 10, 14
3. Тип лексики	Нейтральна	16	80%	№ 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	Емоційна/дисфемістична	4	20%	№ 3, 4, 7, 14
	Евфемізми	3	15%	№ 7, 18, 19
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1–20
	Пасивний стан	2	10%	№ 7, 14
	Еліптичні/номінативні	2	10%	№ 4, 11
	Непряме мовлення	2	10%	№ 2, 20
	Питальні речення	2	10%	№ 1, 9
5. Прагматична функція	Інформування	13	65%	№ 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 20
	Аналітика	4	20%	№ 7, 11, 12, 15

	Маніпуляція	2	10%	№ 4, 14
--	-------------	---	-----	---------

Таблиця 5. Fox News – російсько-українська війна (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовку
1. Номінація конфлікту	"Ukraine war" / "Russia-Ukraine war" / "Russia's war"	6	30%	№ 2, 3, 4, 10, 12, 16
	"the war" (generic)	3	15%	№13, 14, 15
	"Putin's war"	1	5%	№17
	"conflict"	1	5%	№1
	"invasion of Russia" (для дій України)	1	5%	№8
	Без прямої номінації	3	15%	№ 9, 11, 17
2. Номінація учасників	Росія/Путін (загалом)	17	85%	№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20
	персоналізація через Путіна (Putin's army, Putin scrambles, Putin mulls, Putin digs in, Putin's war)	5	25%	№2, 7, 11, 16, 17
	Трамп	2	10%	№ 1, 4
	Зеленський	2	10%	№ 6, 16
	Експерти/Пентагон	3	15%	№ 8, 10, 11
3. Тип лексики	Нейтральна	10	50%	№ 1, 2, 4, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 18
	Гіперболічна/суперлативна	7	35%	№ 3, 9, 11, 12, 13, 14, 20
	Метафорична	2	10%	№ 7, 9
	Дисфемізми	2	10%	№ 5, 16
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1 – 20
	Складні з as	6	30%	№5, 6, 7, 14, 16, 19
	Непряма мова	5	25%	№ 2, 10, 12, 13, 17
	Двокрапка	3	15%	№ 10, 15, 16
	Питальні речення	1	5%	№16
	Пасивний стан	1	5%	№ 5
5. Прагматична функція	Інформування	7	35%	№ 2, 3, 6, 10, 12, 18, 20

	Пропаганда/політична	4	20%	№ 1, 4, 8, 17
	Маніпуляція	4	20%	№ 9, 11, 15, 16
	Аналітика	4	20%	№ 5, 7, 13, 14

Таблиця 6. Fox News – ізраїльсько-палестинський конфлікт (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовку
1. Номінація конфлікту	"Israel-Hamas war" / "Gaza war"	6	30%	№9, 10, 14, 17, 19, 20
	"attack"	2	10%	№ 1, 3
	"war" (без атрибуції)	1	5%	№2
	Евфемізми (blast, incident, ground offensive)	3	15%	№ 7, 8, 11
	"terror" (як номінація)	2	10%	№5, 6
	Без прямої номінації	5	25%	№ 4, 8, 12, 15, 16
2. Номінація учасників	Ізраїль/IDF	18	90%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20
	ХАМАС (дисфемістично)	5	25%	№2, 5, 6, 12, 13
	ХАМАС (нейтрально)	8	40%	№1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 13
	Пасив/без атрибуції	1	5%	№ 8
3. Тип лексики	Дисфемістична	7	35%	№ 2, 5, 6, 7, 12, 13, 18
	Евфемістична	3	15%	№ 7, 8, 11
	Нейтральна	10	50%	№ 3, 4, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 19, 20
	Релігійна	1	5%	№ 6
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1 – 20
	Складні з as	4	20%	№ 1, 11, 17, 20
	Двокрапка	5	25%	№ 5, 6, 10, 13, 19
	Непряме мовлення	3	15%	№ 1, 7, 18
	Пряма мова	5	25%	№ 5, 6, 8, 13, 18
5. Прагматична функція	Пропагандистсько-підтримувальна	8	40%	№ 2, 3, 5, 6, 9, 12, 13, 17
	Інформування	6	30%	№ 1, 4, 10, 15, 19, 20

	Маніпуляція	4	20%	№ 7, 8, 11, 18
	Таблоїдна/критика	2	10%	№ 14, 16

Україномовні ЗМІ

Таблиця 7. Суспільне Новини (Суспільне) – російсько-українська війна (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовків
1. Номінація конфлікту	Пряма дієслівна атрибуція Росії	10	50%	№ 1, 4, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20
	Без прямої номінації	10	50%	№ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15, 17
2. Номінація учасників	Росія/російські війська	10	50%	№ 1, 4, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20
	Українські сили («прикордонники», «Сили оборони»)	5	25%	№ 3, 5, 9, 15, 17
	Цивільні жертви (персоніфіковані)	4	20%	№ 5, 6, 7, 18
3. Тип лексики	Нейтральна	10	50%	№ 1, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 16, 19, 20
	Фактологічна	6	30%	№ 4, 6, 9, 11, 16, 19
	Емоційна	5	25%	№ 2, 5, 7, 8, 13
	Жаргонна/розмовна	2	10%	№ 13, 20
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	16	80%	№ 1–12, 14–16, 18–20
	Двокрапка	7	35%	№ 1, 4, 6, 7, 12, 16, 19
	Тире	5	25%	№ 8, 9, 11, 15, 17
	Пряма мова	1	5%	№ 13
5. Прагматична функція	Інформування	12	60%	№ 1, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20
	Атракція	4	20%	№ 2, 7, 13, 17
	Консолідація/героїзація	2	10%	№ 3, 15
	Аналітика	2	10%	№ 5, 8

Таблиця 8. Суспільне новини (Суспільне) – ізраїльсько-палестинський конфлікт
(n=20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовка
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція Ізраїлю	4	20%	№11, 12, 18, 19
	Без прямої номінації	6	30%	№ 6, 9, 10, 13, 16, 17
	Евфемізми («спецоперація», «ліквідація», «операція»)	4	20%	№2, 13, 18, 19
	Симетрична/бінарна («війна між»)	3	15%	№ 7, 8, 17
	Дисфемізм («вторгнення»)	1	5%	№ 3
2. Номінація учасників	Ізраїль/ЦАХАЛ	18	90%	№1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	ХАМАС («бойовики»)	11	55%	№1, 3, 5, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 17
	ООН	2	10%	№ 10, 12
	Цивільні/жертви	4	20%	№ 4, 5, 6, 15
3. Тип лексики	Нейтральна	13	65%	№ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	Фактологічна	7	35%	№ 2, 3, 5, 8, 11, 15, 20
	Емоційна	3	15%	№ 1, 4, 14
	Евфемізми	4	20%	№ 2, 13, 18, 19
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1–20
	Двокрапка/тире	10	50%	№ 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 14, 15, 20
	Непряме мовлення	2	10%	№ 10, 16
	Пряма мова	2	10%	№ 14, 20
5. Прагматична функція	Інформування	16	80%	№ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20
	Атракція	3	15%	№ 1, 4, 18
	Аналітика	1	5%	№ 14

Таблиця 9. Українська правда – російсько-українська війна (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовка
1. Номінація конфлікту	Пряма дієслівна атрибуція Росії	5	25%	№ 8, 15, 16, 18, 19
	Без прямої номінації	15	75%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 20
2. Номінація учасників	Дисфемізми для РФ («окупанти», «ворог»)	4	20%	№ 2, 6, 9, 16
	Героїзуючі для ЗСУ («захисники», «Сили оборони»)	4	20%	№ 3, 7, 9, 11
	Нейтральні («росіяни»)	3	15%	№ 12, 15, 17
	Інші/без прямої атрибуції (дрони, пожежі, цивільні)	9	45%	№ 1, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14, 18, 19, 20
3. Тип лексики	Нейтральна	13	65%	№ 1, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20
	Фактологічна	6	30%	№ 5, 7, 8, 9, 11, 15
	Дисфемістична	5	25%	№ 2, 6, 9, 15, 16
	Героїзуюча	5	25%	№ 3, 7, 9, 11, 14
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1 – 20
	Двокрапка	6	30%	№ 1, 2, 4, 5, 13, 19
	Тире	3	15%	№ 3, 7, 8
	Складні з підрядними	2	10%	№ 12, 20
5. Прагматична функція	Інформування	12	60%	№ 1, 2, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 17, 18, 20
	Героїзація/консолідація	5	25%	№ 3, 7, 9, 11, 14
	Звинувачення	2	10%	№ 15, 16
	Атракція	1	5%	№ 19

Таблиця 10. Українська правда – ізраїльсько-палестинський конфлікт (n = 20)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовка
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція Ізраїлю	7	35%	№ 4, 5, 8, 11, 14, 16, 18

	Без прямої номінації	7	35%	№ 9, 10, 13, 15, 17, 19, 20
	«війна»	3	15%	№ 15, 17, 20
	Евфемізми («операція», «інцидент»)	2	10%	№ 9, 10
	Дисфемізм («окупація»)	1	5%	№ 19
2. Номінація учасників	Ізраїль/ЦАХАЛ	18	90%	№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20
	ХАМАС	10	50%	№ 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 16
	Нетаньягу	4	20%	№ 13, 15, 17, 19
3. Тип лексики	Нейтральна	14	70%	№ 1, 2, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20
	Фактологічна	5	25%	№ 3, 4, 5, 18, 19
	Дисфемістична	3	15%	№ 3, 7, 19
	Евфемістична	2	10%	№ 9, 10
4. Синтаксична організація	Розповідні речення	20	100%	№ 1 – 20
	Непряме мовлення	9	45%	№ 6, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17, 19
	Двокрапка/тире	7	35%	№ 3, 9, 14, 15, 17, 18, 19
	Пряма мова	2	10%	№ 1, 4
5. Прагматична функція	Інформування	16	80%	№ 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20
	Атракція	1	5%	№ 18
	Пропаганда	1	5%	№ 7
	Аналітика	1	5%	№ 4

Таблиця 11. ТСН – російсько-українська війна (n = 19)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовку
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція Росії	15	79%	№ 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19
	«війна» (різні форми)	5	26%	№ 1, 5, 13, 18, 19

	Без прямої номінації	3	16%	№ 7, 15, 18
2. Номінація учасників	Росія/росіяни/Путін	16	84%	№ 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19
	Окупанти/ворог	2	11%	№ 2, 15
	Україна/Київ/Суми	8	42%	№ 1, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 17
	Експерти	4	21%	№ 4, 9, 10, 12
3. Тип лексики	Нейтральна	13	68%	№ 1, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18
	Емоційно-сенсаційна	9	47%	№ 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13
	Розмовно-метафорична	3	16%	№ 4, 5, 6
	Загрозлива	2	11%	№ 10, 11
4. Синтаксична організація	Двокрапка	19	100%	№ 1 – 19
	Питальні конструкції	3	16%	№ 13, 18, 4
	Пряма мова	4	21%	№ 4, 5, 6, 19
	Пасивний стан	2	11%	№ 1, 8
5. Прагматична функція	Атракція	7	37%	№ 4, 5, 6, 7, 9, 17, 18
	Інформування	4	21%	№ 1, 3, 14, 16
	Аналітика	3	16%	№ 8, 11, 12
	Маніпуляція	1	5%	№ 10

Таблиця 12. ТСН – ізраїльсько-палестинський конфлікт (n = 16)

Параметр	Маркер	Кількість	Відсоток (%)	Номер заголовку
1. Номінація конфлікту	«війна»	4	25%	№ 1, 10, 12, 14
	Без прямої номінації	5	31%	№ 3, 6, 10, 12, 13
	«удари/атаки»	3	19%	№ 4, 5, 8
	Евфемізми («операція»)	2	13%	№ 11, 16
	«конфлікт»	1	6%	№ 7
	Дисфемізм («різанина»)	1	6%	№ 4
2. Номінація учасників	Ізраїль/ЦАХАЛ	14	88%	№ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16
	ХАМАС	5	31%	№ 2, 3, 5, 11, 14
	Палестинці	2	13%	№ 8, 12

	Нетаньягу	2	13%	№ 10, 15
3. Тип лексики	Нейтральна	10	63%	№ 1, 2, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16
	Емоційно-шокова	5	31%	№ 3, 4, 5, 6, 8
	Евфемістична	2	13%	№ 11, 16
	Дисфемістична	2	13%	№ 4, 5
4. Синтаксична організація	Двокрапка	10	63%	№ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15
	Питальні конструкції	6	38%	№ 3, 4, 7, 8, 11, 12
	Непряме мовлення	4	25%	№ 9, 10, 11, 15
	Пряма мова	1	6%	№ 6
5. Прагматична функція	Інформування	9	56%	№ 1, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16
	Емоційно-шокова/атракція	3	19%	№ 2, 4, 6
	Аналітика	3	19%	№ 3, 7, 8
	Маніпуляція	2	13%	№ 10, 15

Таблиця 13. Порівняльна зведена таблиця (англомовні ЗМІ – середні показники)

Параметр	Категорія	BBC (n=40)	NYT (n=40)	Fox News (n=40)	Середнє
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція агресора	20%	53%	5%	26%
	Нейтральна/географічна	38%	15%	48%	34%
	Без прямої номінації	13%	18%	20%	17%
2. Номінація учасників	Позначення «своїх»	90%	73%	50%	71%
	Дисфемізми для «чужих»	8%	3%	23%	11%
3. Тип лексики	Нейтральна	65%	63%	50%	59%
	Емоційна/оцінна	35%	38%	45%	39%
4. Синтаксис	Розповідні речення	88%	100%	100%	96%
	Пасивні конструкції	18%	8%	3%	10%
5. Прагматична функція	Інформування	58%	58%	33%	50%
	Атракція	20%	0%	0%	7%
	Маніпуляція/пропаганда	5%	20%	50%	25%

Таблиця 14. Порівняльна зведена таблиця (україномовні ЗМІ – середні показники)

Параметр	Категорія	Суспільне (n=40)	Українська правда (n=40)	TCH (n=40)	Середнє
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція агресора	35%	30%	49%	38%
	Без прямої номінації	40%	55%	24%	40%
2. Номінація учасників	Позначення «своїх»	58%	63%	65%	62%
	Дисфемізми для «чужих»	3%	18%	12%	11%
3. Тип лексики	Нейтральна	58%	68%	66%	64%
	Емоційна/оцінна	35%	20%	52%	36%
4. Синтаксис	Розповідні речення	90%	100%	100%	97%
	Двокрапка/тире	55%	40%	82%	59%
5. Прагматична функція	Інформування	70%	70%	39%	60%
	Атракція	18%	5%	28%	17%
	Маніпуляція/пропаганда	0%	5%	9%	5%

Таблиця 15. Порівняльна зведена таблиця (англомовні та україномовні ЗМІ – середні показники)

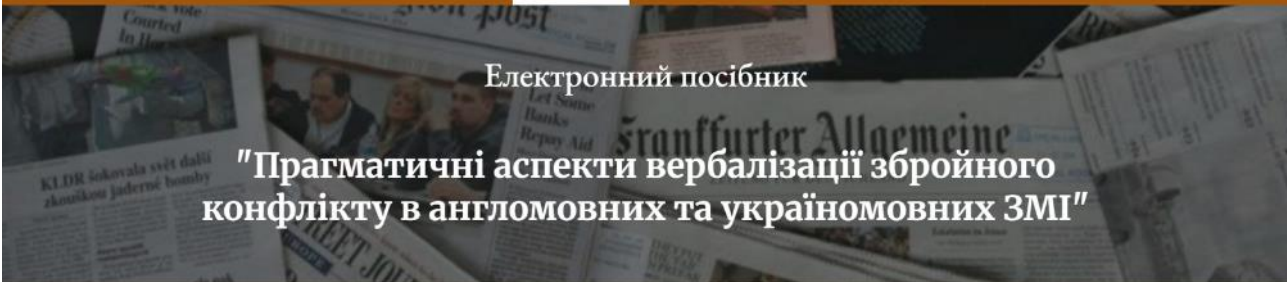
Параметр	Категорія	Англомовні ЗМІ (n = 120)	Україномовні ЗМІ (n = 115)
1. Номінація конфлікту	Пряма атрибуція агресора	26%	38%
	Без прямої номінації/нейтральна	51%	40%
2. Номінація учасників	Позначення «своїх»	71%	62%
	Дисфемізми для «чужих»	11%	11%
3. Тип лексики	Нейтральна	59%	64%
	Емоційна/оцінна	39%	36%
4. Синтаксис	Розповідні речення	96%	97%
	Пасивні конструкції/ двокрапка (компресія)	10%	59%
5. Прагматична функція	Інформування	50%	60%
	Атракція	7%	17%
	Маніпуляція/ пропаганда	25%	5%

ДОСТУП ДО ПОСІБНИКА ЗА АДРЕСОЮ:

<https://sites.google.com/view/pragmatic-aspects-of-headlines>

Прагматика в заголовках

Головна сторінка
Прагматичні аспекти
Прагматичний аналіз
Прагматичні стратегії ЗМІ
Більше

Електронний посібник
"Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та українськомовних ЗМІ"

Про посібник

Вітасмо! Це електронний посібник «Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та українськомовних ЗМІ».

Ви коли-небудь замислювалися, чому одну й ту саму подію різні медіа описують по-різному? Один заголовок називає ракетний удар «атакою», інший – «спецоперацією», а третій – «актом відповіді». Справа не лише в подачі фактів, а в прихованих механізмах впливу, які формують наше ставлення до учасників конфлікту. Цей посібник навчить вас розпізнавати такі стратегії.

В основу ресурсу лягло ґрунтовне дослідження 235 заголовків, відібраних у 2023–2025 роках. Джерелами стали три англomовні медіа (BBC, NYT, Fox News) та три українськомовні («Суспільне», «Українська правда», ТСН.ua). У фокусі – висвітлення російсько-української війни та ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Посібник розраховано на студентів закладів вищої освіти, які опановують спеціальності «Філологія», «Журналістика», «Соціологія» та ін. Він також буде корисним викладачам, які ведуть курси з медіалінгвістики, критичного дискурс-аналізу, лінгвокультурології. Матеріал дозволить використовувати посібник як для початкового ознайомлення з темою, так і для поглибленого вивчення.

Що ви отримаєте?

- Теорію – дізнаєтесь різницю між поняттями «медіадискурс» та «медіатекст», п'ять ключових параметрів для аналізу будь-якого заголовка.
- Практику – покрокову схему аналізу з прикладами
- Завдання – різнорівневі вправи на опрацювання вивченої теорії і аналізу заголовків.

Гарної роботи!

Прагматичні аспекти
Прагматичний аналіз
Прагматичні стратегії ЗМІ
Вправи для самостійної роботи
Зворотній зв'язок

Електронний посібник
«Прагматичні аспекти вербалізації збройного конфлікту в англomовних та українськомовних ЗМІ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЕЛБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра прикладної лінгвістики

2026

95

Ключі до вправ для самостійної роботи в електронному посібнику «Прагматика
в заголовках» та оцінювання

Шкала оцінювання

Загальний максимум – 59 балів.

Оцінка	Бали
А (відмінно)	53 – 59
В (дуже добре)	47 – 52
С (добре)	41 – 46
Д (задовільно)	35 – 40
Е (достатньо)	30 – 34
Ф (незадовільно)	0 – 29

Ключі до вправ для самостійної роботи:

Завдання 1

1) б , 2) а, 3) г, 4) в, 5) в.

Завдання 2

1 – Г, 2 – А, 3 – В, 4 – Б

Завдання 3

1 – Б, 2 – А, 3 – В, 4 – Г, 5 – Д

Завдання 4

1) Дисфемізм; 2) пасивного; 3) аналітичну; 4) Захисники; 5) killing field.

Завдання 5

1) Неправда; 2) Неправда; 3) Правда; 4) Правда; 5) Неправда.

Завдання 6

1) пасив; 2) питальне 3) актив; 4) еліптичне; 5) пасив.

Завдання 7

1) Strike; 2) Russian; 3) нейтральна; 4) Так, Ukraine Says; 5) інформування.

Завдання 8

Д – Г – В – Б – А

Завдання 9

- 1) Прямой номінації конфлікту немає (позначено через "strikes" та "ceasefire violation").
- 2) IDF.
- 3) Hamas 'terrorist targets' – дисфемізм.
- 4) Дисфемізм: "terrorist targets"; евфемізм: "ceasefire violation".
- 5) Маніпулятивна (виправдовує дії Ізраїлю, демонізує ХАМАС, перекладає відповідальність).

Завдання 10 (приблизне виконання)

- 1) Нейтральний: «Внаслідок нічного обстрілу Харкова загинуло 3 особи, поранено 12».
- 2) Атрактивний: «Кошмар у Харкові: ракета влучила в житловий квартал – 3 загиблих, 12 поранених».
- 3) Маніпулятивний: «Житловий квартал Харкова зруйновано внаслідок обстрілу – школа та 5 багатоповерхівок не підлягають відновленню».